

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων –
Ολική Ποιότητα με Διεθνή Προσανατολισμό (MBA TQM
International)
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα σε Σχέση με τη
Χρηματοδότηση των Επιχειρήσεων
– Προβλέψεις

ΜΗΛΕΣΗ ΟΛΓΑ
Επιβλέπων Καθηγητής
ΜΙΧΑΗΛ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ : ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

στη «Διοίκηση Επιχειρήσεων – Ολική Ποιότητα» με διεθνή προσανατολισμό

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δευτέρα) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων - Ολική Ποιότητα με διεθνή προσανατολισμό με τίτλο:

"ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ"

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Μηλέση Όλγα

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή/τριας

Όνοματεπώνυμο ... ΜΗΛΕΣΗ ΟΛΓΑ

Ημερομηνία ... 5η Μαΐου 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για όλη την υποστήριξη που μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου, ο οποίος επέμενε να ξεκινήσω αυτό το ταξίδι και με στήριξε όσο κανείς στις δύσκολες στιγμές που ήρθαν. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τα παιδιά μου που με τον τρόπο τους με βοήθησαν και αποτέλεσαν ισχυρό κίνητρο προκειμένου να ολοκληρώσω αυτή την προσπάθεια. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή και Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιώς κ. Σφακιανάκη Μιχαήλ καθώς η καθοδήγηση και η υποστήριξη που παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου μέχρι και την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας ήταν καθοριστικής σημασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία, σκοπό έχει να παρέχει μια αναλυτική επισκόπηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων στην Ελλάδα. Στο πρώτο μέρος της εργασίας, αναλύεται ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το πλαίσιο λειτουργίας του, καθώς και η επίδραση των τρεχουσών οικονομικών εξελίξεων. Το δυναμικό περιβάλλον λειτουργίας του συστήματος, απαιτεί την κατανόηση των παραγόντων εκείνων, που επηρεάζουν την ικανότητα των τραπεζών να χορηγούν δάνεια και των επιχειρήσεων να αποκτούν πρόσβαση σε αυτά.

Αφού γίνει μία ενδοσκόπηση στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του τραπεζικού δανεισμού, η εργασία εμβαθύνει σε μία σειρά χρηματοδοτικών εργαλείων που χρησιμοποιούν κατά κόρον οι Ελληνικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των δανείων κεφαλαίου κίνησης, κάλυψης πάγιων αναγκών, των ομολογιακών δανείων, των κοινοπρακτικών δανείων, της χρηματοδοτικής μίσθωσης, του factoring και του forfaiting. Ακόμη περιέχονται δύο σημαντικά προϊόντα τραπεζικής πίστης, η εγγυητική επιστολή και η ενέγγυος πίστωση.

Έπειτα γίνεται λόγος για τα είδη και την αξία των εξασφαλίσεων, καθώς και για τα ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας μιας εταιρείας.

Ακολουθεί το κομμάτι των προβλέψεων, οι οποίες αφορούν στο μέλλον των τραπεζικών επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων στην Ελλάδα, αφού παρουσιαστούν οι σχετικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία. Η κατανόηση του μακρο-περιβάλλοντος από τα κεφάλαια που προηγούνται, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων, στην εξαγωγή ωφέλιμων συμπερασμάτων.

ABSTRACT

This paper aims to provide a detailed overview of the financial system and bank financing for businesses, in Greece. In the first part of the work, the role of the financial system, its operating framework, as well as the impact of current economic developments are analyzed. The dynamic operating environment of the system, requires an understanding of those factors that affect, the ability of banks to grant loans and businesses to access them.

After an introspection on the advantages and disadvantages of bank loans, the paper delves into a series of financial tools used by Greek businesses, including working capital loans, fixed needs coverage, bond loans, syndicated loans, leasing, factoring, and forfaiting. Also included are two important bank credit products, the letter of credit and the letter of guarantee.

It then discusses the types and value of collateral, as well as the qualitative and quantitative criteria used to assess a company's creditworthiness.

This is followed by the part of the forecasts concerning the future of business bank financing in Greece, after presenting the relevant methods used in this paper. The understanding of the macro-environment from the preceding chapters, is a necessary condition for the use of the forecasts, in the derivation of useful conclusions.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
Τραπεζικό σύστημα και τραπεζικός δανεισμός.....	10
Χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό σύστημα	10
1.1. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα	10
1.2. Το τραπεζικό σύστημα	13
1.3. Κατανόηση πλαισίου λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.....	14
1.4. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) & της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	18
Το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα	20
1.5. Είδη τραπεζών του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	20
1.6. Ιστορική αναδρομή του Ελληνικού συστήματος τραπεζών.....	22
Οικονομικά στοιχεία σε σχέση με την εξελικτική πορεία των χρηματοδοτήσεων.....	26
Κανόνες – Θεσμικό πλαίσιο χρηματοδοτήσεων	34
1.7. Γενικά.....	34
1.8. Γενικές κανονιστικές διατάξεις.....	35
1.9. Ειδικές κανονιστικές διατάξεις.....	36
1.10. Κανονιστικό πλαίσιο χρηματοδοτήσεων ειδικού σκοπού.....	39
1.11. Διεθνές θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος	41
Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τραπεζικού δανεισμού	43
1.12. Εισαγωγή	43
1.13. Πλεονεκτήματα τραπεζικού δανεισμού	44
1.14. Μειονεκτήματα τραπεζικού δανεισμού	45
2. Είδη Χρηματοδοτήσεων	47

Ταξινόμηση πιστοδοτήσεων	47
Είδη τραπεζικών χρηματοδοτήσεων	49
2.1. Χρηματοδοτήσεις Ρευστότητας - Δάνεια κεφαλαίου κίνησης.....	50
2.2. Χρηματοδοτήσεις για κάλυψη αναγκών σε πάγια	53
2.3. Ομολογιακά Δάνεια	54
2.4. Κοινοπρακτικά Δάνεια.....	55
2.5. Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing)	56
2.6. Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring)	57
2.7. Αγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων (Forfaiting)	60
2.8. Εγγυητικές Επιστολές	61
2.9. Ενέγγυες Πιστώσεις.....	63
2.10. Συγχρηματοδοτούμενα δάνεια και προγράμματα εγγυοδοσίας.....	65
2.11. Χρηματοδότηση για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.....	68
3. Εξασφαλίσεις και κριτήρια πιστοδοτήσεων	71
Εξασφαλίσεις	71
3.1. Ο ρόλος των εξασφαλίσεων.....	71
3.2. Η αξία των εξασφαλίσεων	72
3.3. Διάκριση των εξασφαλίσεων	72
Είδη ασφαλίσεων	75
3.4. Ενοχικές εξασφαλίσεις.....	75
3.5. Εμπράγματατες εξασφαλίσεις	76
Κριτήρια Πιστοδοτήσεων	79
3.6. Ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης	79
3.7. Η εικόνα της επιχείρησης.....	80
3.8. Η θέση της επιχείρησης στον κλάδο και στην αγορά.....	81
3.9. Ποσοτικά κριτήρια αξιολόγησης	82

3.10.	Οικονομική κατάσταση επιχείρησης	82
3.11.	Πορεία των εργασιών.....	84
3.12.	Αίτια απόρριψης των αιτημάτων χρηματοδότησης στην Ελλάδα	86
4.	Χρονολογικές σειρές & προβλέψεις για την πορεία των επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα	87
	Χρονολογικές σειρές.....	87
4.1.	Βασικά χαρακτηριστικά χρονολογικών σειρών.....	88
4.2.	Συνιστώσες των χρονολογικών σειρών	89
4.3.	Άλλοι παράγοντες που επιδρούν στη συμπεριφορά των χρονοσειρών	90
4.4.	Η μεθοδολογία της κλασσικής ανάλυσης χρονοσειρών	91
4.5.	Η συνάρτηση αυτοσυσχέτισης & η συνάρτηση μερικών αυτοσυσχετίσεων	92
4.6.	Λευκός θόρυβος.....	93
4.7.	Τυχαίος περίπατος.....	94
4.8.	Η προσέγγιση Box-Jenkins.....	94
	Προβλέψεις για την πορεία των επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα	97
4.9.	Σύνοψη πρόβλεψης.....	105
	Βιβλιογραφία	106

Εισαγωγή

Στους ταχείς ρυθμούς και την πολυπλοκότητα που κινείται η παγκόσμια οικονομία, το χρηματοπιστωτικό σύστημα παρέχει την υποδομή για την κίνηση του χρήματος, την άντληση και την διοχέτευση κεφαλαίων στην αγορά. Οι τράπεζες, προσφέρουν στις επιχειρήσεις πρόσβαση σε κεφάλαια και μια σειρά από άλλες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που είναι κρίσιμες για την απρόσμενη λειτουργία τους, την ανάπτυξη και την μακροπρόθεσμη εξασφάλιση της ευημερίας τους. Η αποτελεσματική διαχείριση των πιστωτικών και των υπόλοιπων χρηματοοικονομικών κινδύνων είναι απαραίτητη για την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και την πλοήγηση στην πολυπλοκότητα του σύγχρονου χρηματοοικονομικού κόσμου. Στην Ελλάδα, το τραπεζικό σύστημα έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια, με την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο στον κλάδο. Οι επιχειρήσεις, όπως και οι τράπεζες αντιμετώπισαν εκτεταμένα προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας, τα οποία οδήγησαν συνολικά στην συρρίκνωση της δυναμικής τους. Η παγκόσμια οικονομία μετά την πανδημία, συνεχίζει να υφίσταται ισχυρούς κλυδωνισμούς από την ενεργειακή κρίση και τον πόλεμο, με την αβεβαιότητα να προκαλεί ισχυρές αναταραχές στο χρηματοοικονομικό σύστημα. Αν και το αρνητικό κλίμα γενικά έχει αρχίσει να αντιστρέφεται στην Ελλάδα, οι προκλήσεις είναι πολλές και περιλαμβάνουν το υψηλό κόστος χρήματος, τον επίμονο πληθωρισμό, και την χαμηλή ανταγωνιστικότητα σε σχέση με τις χώρες της Ε.Ε. Η νέα ασταθής οικονομική συγκυρία που έχουν βρεθεί επιχειρήσεις και τράπεζες, απαιτεί την προσεκτική αξιολόγηση της απόφασης ανάληψης/χορήγησης χρέους, παράλληλα με την ενδελεχή ανάλυση του μακρο-περιβάλλοντος.

Τραπεζικό σύστημα και τραπεζικός δανεισμός

Χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό σύστημα

1.1. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα

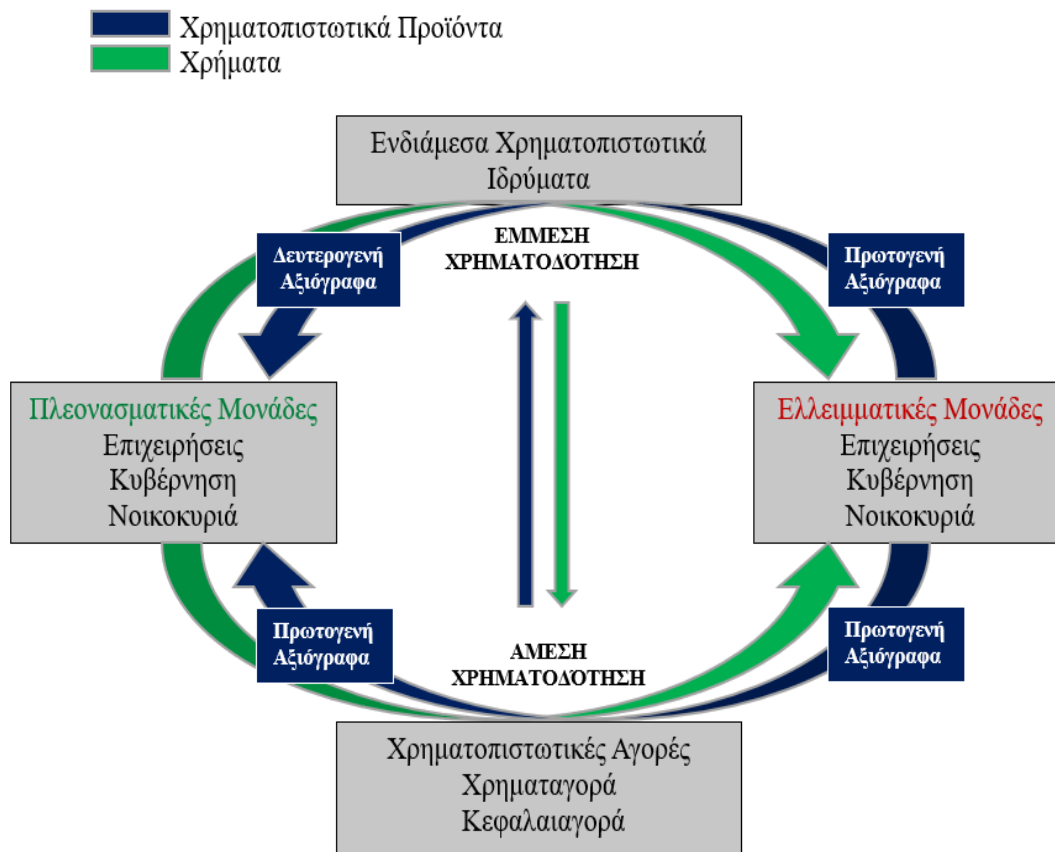
Την δομή του χρηματοπιστωτικού συστήματος συνθέτουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι αγορές και τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα τα οποία συντελούν στην διοχέτευση των κεφαλαίων από τους αποταμιευτές στους επενδυτές. Γενικά, όποια οικονομική μονάδα παρουσιάζει έλλειμμα αναζητεί τα απαραίτητα χρήματα για να το καλύψει, ενώ όποια παρουσιάζει πλεόνασμα έχει συμφέρον να μην διακρατεί τα κεφάλαια που της περισσεύουν αδρανή, αλλά να τα δανείζει και να τα επενδύει, αποκομίζοντας έτσι μια επιπλέον αμοιβή (τόκο ή premium). Κατά συνέπεια, υπάρχει στην οικονομία η αμοιβαία επιθυμία μεταφοράς χρημάτων από τις πλεονασματικές μονάδες στις ελλειμματικές. (Αγγελόπουλος, 2013)

Υπάρχει η διάκριση σε *άμεσο* και *έμμεσο* χρηματοπιστωτικό σύστημα. Το άμεσο αφορά τις αγοραπωλησίες αξιογράφων που γίνονται απευθείας μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών, δηλαδή της *Χρηματαγοράς* και της *Κεφαλαιαγοράς*, ενώ σε αντίθεση, το έμμεσο αφορά στην χρηματοδότηση με την εμπλοκή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ανάμεσα σε πιστωτές και δανειολήπτες.

- Στην Χρηματαγορά εκδίδονται και διαπραγματεύονται βραχυπρόθεσμοι τίτλοι (με διάρκεια μικρότερη του ενός έτους) και στενά υποκατάστατα του χρήματος.
- Στην Κεφαλαιαγορά διακινούνται μακροπρόθεσμοι και λιγότερο ρευστοποιήσιμοι τίτλοι (με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους).

Οι αγορές διακρίνονται επιπλέον σε πρωτογενείς, όπου γίνεται η έκδοση των νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων και δευτερογενείς στις οποίες γίνεται η μεταπώληση τίτλων μεταξύ των επενδυτών. Στην πρωτογενή αγορά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα λαμβάνουν το ρόλο του ενδιάμεσου, μεταξύ εκδότη (δανειζόμενου) και επενδυτή, ενώ στις δευτερογενείς αγορές, οι αγοραπωλησίες γίνονται μεταξύ επενδυτών και για τίτλους παλαιότερης έκδοσης.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελούν δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς, οι οποίοι ασχολούνται με τη συλλογή κεφαλαίων από το κοινό και την επένδυση τους σε στοιχεία ενεργητικού όπως μετοχές εταιριών ή την απευθείας χορήγηση κεφαλαίου στις ελλειμματικές μονάδες. Πέραν των τραπεζικών ιδρυμάτων, υπάρχουν και τα μη νομισματικά πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία περιλαμβάνουν:

- Ασφαλιστικές εταιρίες
- Ανώνυμες εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
- Ανώνυμες εταιρίες επενδύσεων ακίνητης περιουσίας
- Εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης - leasing
- Αμοιβαία κεφάλαια
- Ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης & συνταξιοδοτικών παροχών
- Εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων - factoring
- Εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών - venture capital
- Εταιρίες παροχής πιστώσεων
- Ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος

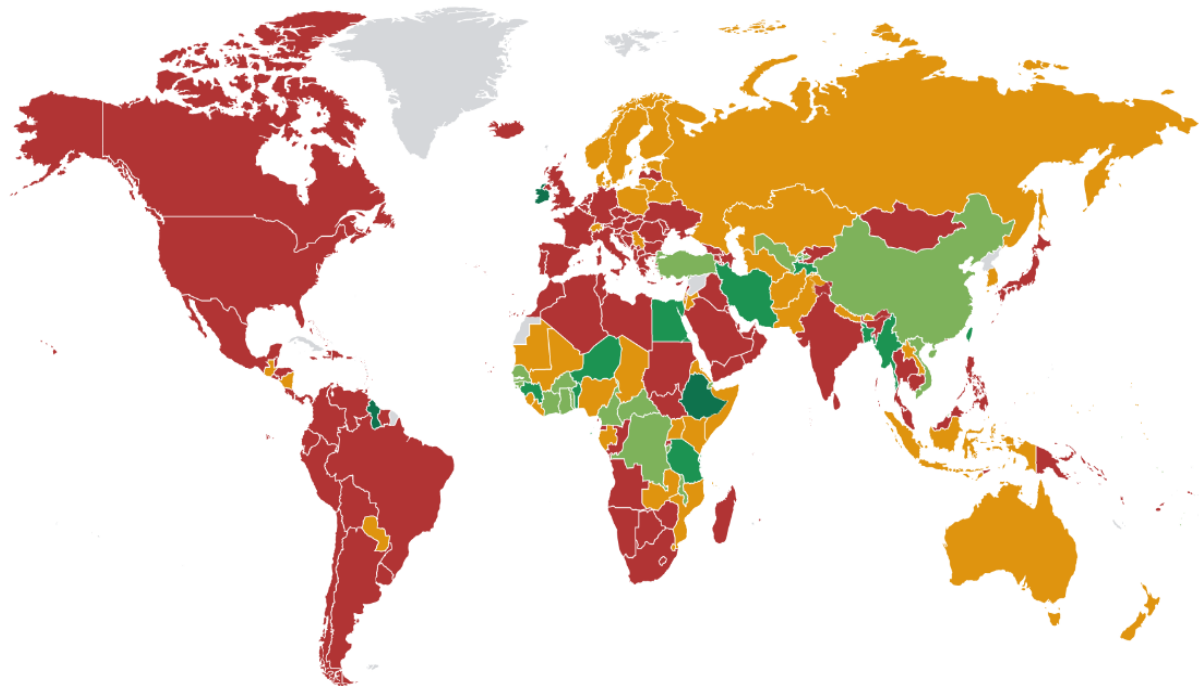

Το Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι τραπεζοκεντρικό, με το ενεργητικό των πιστωτικών ιδρυμάτων να αγγίζει το 88,7% του συνολικού ενεργητικού του συστήματος. Ακολουθούν οι θεσμικοί επενδυτές στους οποίους περιλαμβάνονται οι ασφαλιστικές εταιρίες, τα ασφαλιστικά ταμεία και οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων. Το μικρότερο μερίδιο ενεργητικού κατέχουν οι εταιρίες leasing, factoring, venture capital και διαχείρισης απαιτήσεων, το οποίο ανέρχεται στο 2,5% του συνόλου. (Πηγή: ΤτΕ 2022)

Τα χρηματοπιστωτικά συστήματα, λόγω των αστάθμιστων παραγόντων και της αβεβαιότητας του περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν, συχνά παρουσιάζουν κρίσεις με σημαντικές συνέπειες για τους συμμετέχοντες στο σύστημα και ολόκληρη την οικονομία. Η πρόσφατη πανδημία του κορονοϊού, έφερε αναταραχή στο χρηματοπιστωτικό σύστημα επιβραδύνοντας το ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας. Η άνοδος των επιτοκίων για την καταπολέμηση του πληθωρισμού και ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία συνεχίζουν να επιβαρύνουν την οικονομική δραστηριότητα. Η παγκόσμια ανάπτυξη προβλέπεται να μειωθεί από το εκτιμώμενο 3,4 τοις εκατό το 2022 σε 2,9 τοις εκατό το 2023, ενώ για τις ανεπτυγμένες οικονομίες αυτό μεταφράζεται σε 2,7% και 1,2% αντίστοιχα.

Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ, ετήσια ποσοστιαία μεταβολή (Πανδημία 2020)

● 6% or more ● 3% - 6% ● 0% - 3% ● -3% - 0 ● less than -3% ● no data

Πηγή: International Monetary Fund

1.2. Το τραπεζικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί κομμάτι του χρηματοπιστωτικού συστήματος και περιλαμβάνει τις εμπορικές, και λοιπές τράπεζες που επιτελούν εξειδικευμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, για την διευκόλυνση της μεταφοράς των κεφαλαίων από τις πλεονασματικές μονάδες στις ελλειμματικές. Οι τράπεζες αποδέχονται καταθέσεις, αναπτύσσουν εργαλεία πληρωμών, χορηγούν δάνεια και εισπράττουν χρηματικά πλεονάσματα μέσω της διαχείρισης των ρευστών διαθέσιμων τους. Έτσι ουσιαστικά επιτελούν την ανακύκλωση της αγοραστικής δύναμης στην οικονομία, με τις απαιτούμενες δικλίδες ασφαλείας, προς γενικό όφελος.

Τις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες αποτελούσαν ανέκαθεν οι καταθέσεις και οι χρηματοδοτήσεις, ωστόσο η ανάπτυξη του τραπεζικού τομέα έχει δημιουργήσει μία πληθώρα από μεσολαβητικές και παράγωγες εργασίες, που αποφέρουν σημαντικά οφέλη στις τράπεζες. Έχοντας την δυνατότητα να μεταβιβάσουν σημαντικό μέρος των χρηματοοικονομικών εργασιών τους, οι επιχειρήσεις γλιτώνουν το πρόσθετο εξειδικευμένο προσωπικό που απαιτείται για την περαίωση τους, μειώνοντας το συνολικό κόστος λειτουργίας τους. Δεδομένου ότι υπάρχουν οικονομίες κλίμακας, οι τράπεζες σκοπεύουν στην αύξηση των δανείων, για να εκμεταλλευτούν τις παράγωγες εργασίες της χρηματοδότησης.

Οι καταθέτες, επωφελούμενοι από την αξιοπιστία των τραπεζών εναποθέτουν τα χρήματά τους σε "ασφαλές" μέρος, λαμβάνοντας κάποιον τόκο που ποικίλει ανάλογα με το είδος κατάθεσης. Ως επιχειρήσεις, οι τράπεζες εμπορεύονται τα κεφάλαια των καταθετών τους ή εκείνα που δανείζονται στο διατραπεζικό επιτόκιο, δανείζοντας τους πελάτες τους σε ένα υψηλότερο επιτόκιο. Η διαφορά μεταξύ του επιτοκίου προμήθειας και του επιτοκίου διάθεσης αποτελεί το μικτό κέρδος της εμπορικής τράπεζας. Οι πελάτες, έχουν διάφορες ανάγκες σε κεφάλαια και λοιπές υπηρεσίες, κυρίως για την χρηματοδότηση τρεχουσών υποχρεώσεων ή μελλοντικών επενδύσεων που θα τους αποφέρει μεγαλύτερη απόδοση. Το τραπεζικό σύστημα είναι άμεσα συνυφασμένο με την οικονομία της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται. Η ύπαρξη ενός θετικού οικονομικού περιβάλλοντος, είναι απαραίτητη προκειμένου οι τράπεζες να μπορούν να προσελκύουν καταθέσεις, οι επιχειρήσεις να επενδύουν και τα νοικοκυριά να καταναλώνουν.

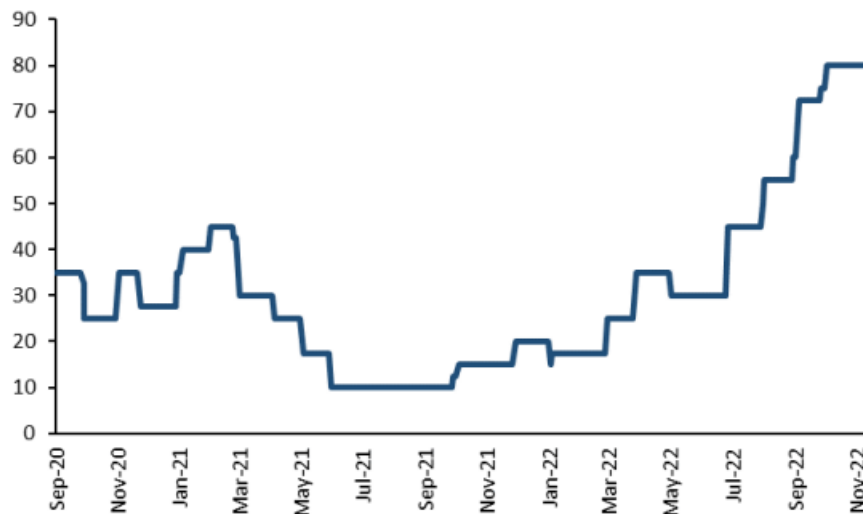

1.3. Κατανόηση πλαισίου λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Προκλήσεις και κατανόηση μακρο-περιβάλλοντος

Στις τρέχουσες προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν, από κοινού τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και τη στήριξη της οικονομίας, περιλαμβάνονται ο υψηλός πληθωρισμός, τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και η ενεργειακή κρίση. Οι οικονομικές προοπτικές σημειώνουν επιδείνωση στην Ευρωζώνη, με την σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής να αντικαθιστά την περίοδο της εκτεταμένης τύπωσης χρήματος, που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ο πληθωρισμός φαίνεται να μην ανταποκρίνεται ως αναμένετο στην άνοδο των επιτοκίων, μειώνοντας την αγοραστική δύναμη των πολιτών που με τη σειρά τους καλούνται να αναπροσαρμόσουν τις καταναλωτικές τους συνήθειες. Για τις επιχειρήσεις αυτό σημαίνει αυξημένος ανταγωνισμός, ο οποίος σε συνδυασμό με τα επίσης αυξημένα κόστη χρήματος και παραγωγής, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για νέα επισφαλή δάνεια.

Πιθανότητα ύφεσης στη ζώνη του ευρώ

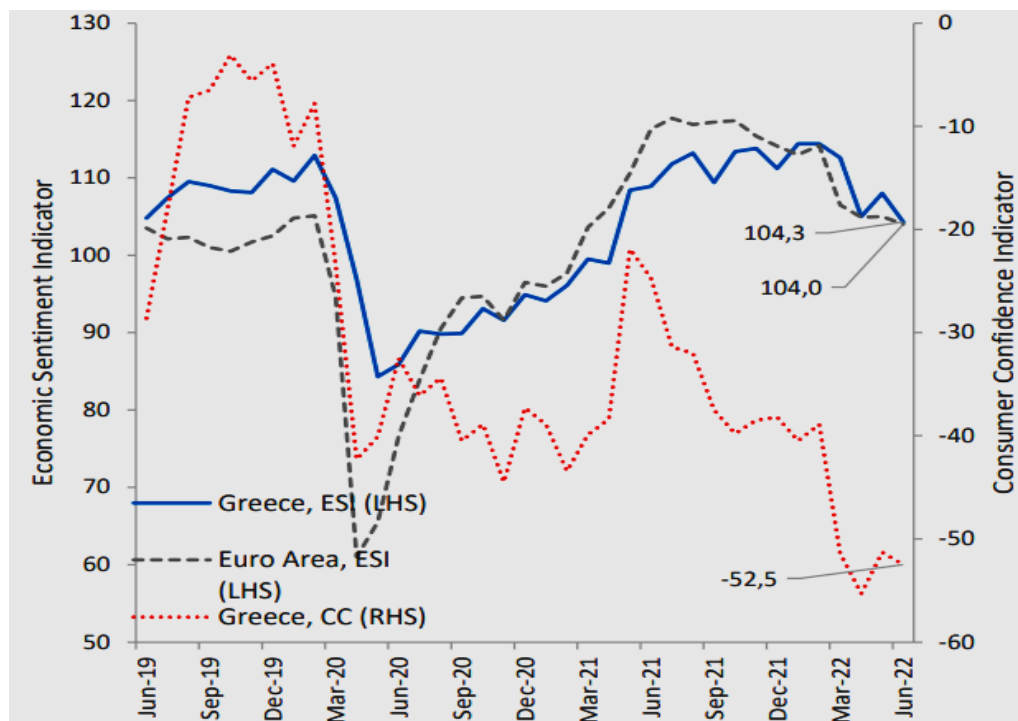

Πηγή: European Banking Authority, Bloomberg

Οι καταναλωτές είναι αυτοί που σε πρώτη βάση και με τις ατομικές τους επιλογές διαμορφώνουν το οικονομικό περιβάλλον των επιχειρήσεων. Η συνάρτηση του διαθέσιμου εισοδήματος καταναλωτή έχει ως εξής: $Yd = C + (S \text{ or } I) + G$, δηλαδή Διαθέσιμο Εισόδημα = Κατανάλωση + (Αποταμίευση ή Επένδυση) + Φορολογικές Δαπάνες, και πρόκειται για ένα σημαντικό δείκτη που βοηθά στην κατανόηση του οικονομικού κυκλώματος. Βασικό στόχο της νομισματικής πολιτικής αποτελεί η καταπολέμηση της ανεργίας, η οποία είναι συνδεδεμένη με την κατανάλωση ως εξής: Όταν ο ρυθμός αύξησης του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) είναι υψηλότερος του ρυθμού αύξησης του εισοδήματός του, ο καταναλωτής οδηγείται σε μείωση των προϊόντων/υπηρεσιών που καταναλώνει. Επομένως, τα έσοδα των επιχειρήσεων επηρεάζονται και είναι πιθανό να προβούν σε μαζικές απολύσεις για να καλύψουν το νεκρό σημείο λειτουργίας τους. Επίσης, το διαρθρωτικό έλλειμμα του Ελληνικού προϋπολογισμού έχει ως αποτέλεσμα την υψηλή φορολογία, με σημαντική επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών. Η αυξημένη φορολογία δρα ανασταλτικά στην παραγωγικότητα των επιχειρήσεων, αφού μειώνει την κατανάλωση (εισροές) αυξάνοντας τις κρατικές δαπάνες (π.χ. ΕΝΦΙΑ).

Δείκτες εμπιστοσύνης καταναλωτών και επιχειρήσεων στην Ελλάδα & την Ευρωζώνη

Πηγή: European Commission, S&P Global, HBA

Η ρευστότητα της αγοράς, αναφέρεται στην ταχύτητα κυκλοφορίας χρήματος (money velocity) στην κυκλική οικονομία (πόσες φορές χρησιμοποιείται μία χρηματική μονάδα εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος), και αποτελεί έναν δείκτη αξιολόγησης της νομισματικής πολιτικής. Η ρευστότητα είναι άμεσα συνυφασμένη με τις προσδοκίες που διαμορφώνουν οι καταναλωτές για το μέλλον, εάν δηλαδή προεξοφλούν θετικά (ή αρνητικά) τις εξελίξεις και αποτελεί βασικό δείκτη συστημικού κινδύνου. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας υπήρξε πρωτόγνωρη παροχή ρευστότητας από την ΕΚΤ και τη Fed, οι καταθέσεις αυξήθηκαν, όχι όμως και η κατανάλωση. Το κλίμα αβεβαιότητας που επικρατεί, ωθεί τους καταναλωτές να τηρούν αμυντική στάση στις καταναλωτικές δαπάνες, αναβάλλοντας τες για το μέλλον, προκρίνοντας την αποταμίευση (animal spirit). Ο υψηλός πληθωρισμός, και η φορολογία σε συνδυασμό με το animal spirit, έχουν ως αποτέλεσμα ένα δυναμικό περιβάλλον ανταγωνισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις, που θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στην απόφαση ανάληψης χρέους. Τα υπάρχοντα δάνεια υπεισέρχονται στο καθεστώς των υψηλών κυμαινόμενων επιτοκίων, επιβαρύνοντας περαιτέρω τις ταμειακές ροές των επιχειρήσεων και αυξάνοντας τον κίνδυνο ρευστότητας.

Βασικά επιτόκια ΕΚΤ

Αποδοχής Καταθέσεων

Δανεισμού

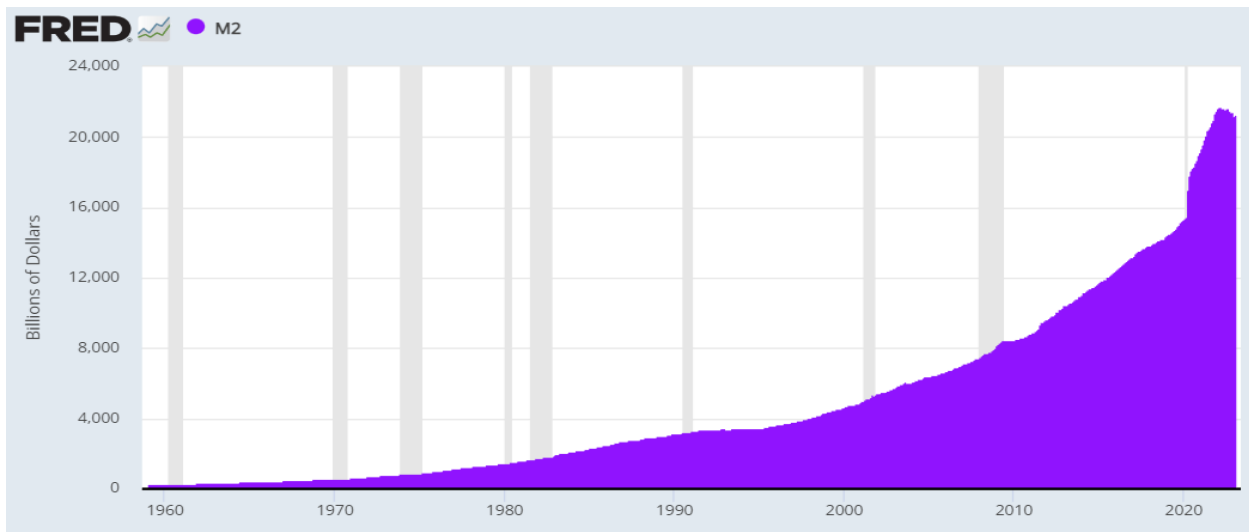
22/03/2023	3,00	3,50
08/02/2023	2,50	3,00
21/12/2022	2,00	2,50
02/11/2022	1,50	2,00
14/09/2022	0,75	1,25
27/07/2022	0,00	0,50
18/09/2019	-0,50	0,00
16/03/2016	-0,40	0,00
09/12/2015	-0,30	0,05

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΤτΕ

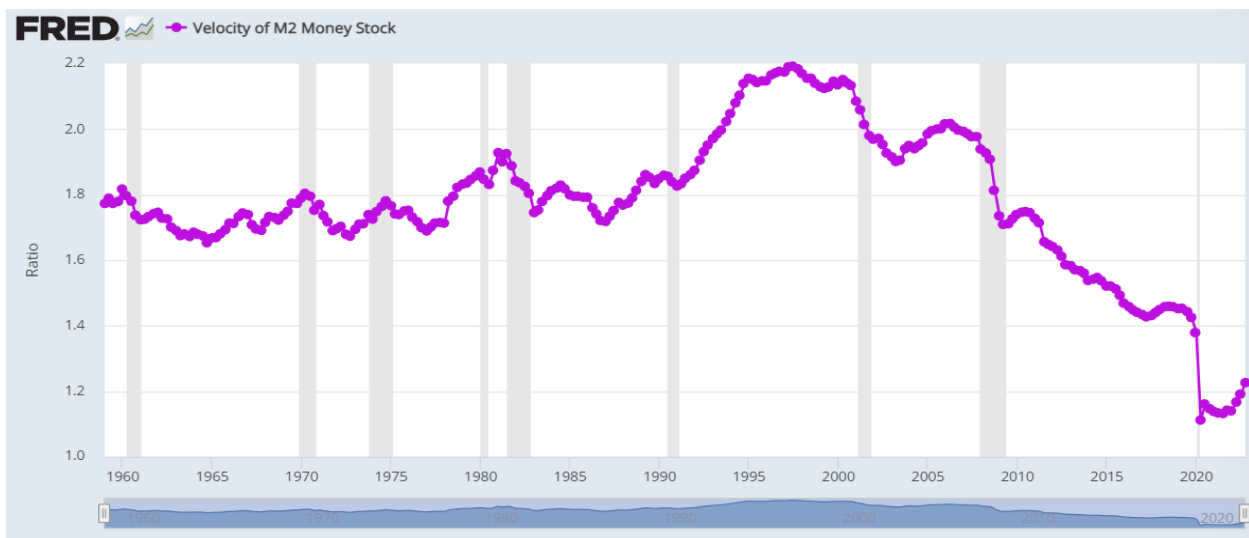

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η αύξηση της προσφοράς χρήματος (M2) από τις κεντρικές τράπεζες ήταν επιτακτική για την στήριξη των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, αφού η ζήτηση και η προσφορά υπέστησαν μία βίαιη μεταβολή. Εάν ο ρυθμός ανάπτυξης και οι προοπτικές της οικονομίας είναι ικανοποιητικές, οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές ξοδεύουν πιο εύκολα χρήματα, αυξάνοντας την ταχύτητα κυκλοφορίας τους. Το αντίθετο συμβαίνει όταν οι προοπτικές ανάπτυξης είναι αρνητικές, με την κατανάλωση να είναι συγκρατημένη και την ταχύτητα κυκλοφορίας σήμερα να βρίσκεται, στα χαμηλότερα επίπεδα από το 1960.

Η προσφορά χρήματος (M2) έως τον Ιανουάριο του 2023 (ΗΠΑ)

Η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος (M2) έως τον Ιανουάριο του 2023 (ΗΠΑ)

Πηγή: Federal Reserve Economic Data – St. Luis Fed

1.4. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) & της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει τους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους που θα πρέπει να εξυπηρετούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΕΕ, τα οποία εποπτεύονται άμεσα ή έμμεσα, μέσω της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Η Επιτροπή είναι το θεσμικό όργανο της ΕΕ που έχει το μονοπώλιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας, ενώ επιβλέπει την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και την τήρηση των Συνθηκών από τα κράτη μέλη. Οι τελευταίες εξελίξεις κατευθύνουν τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τους εξής στόχους σε σχέση με το χρηματοπιστωτικό σύστημα:

- Την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις άμεσες μακροοικονομικές απειλές που προκύπτουν από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, ειδικά για τους ευάλωτους – πολίτες και επιχειρήσεις, που επηρεάζονται περισσότερο από το σημερινό μακρο-περιβάλλον.
- Την ετοιμότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την ομαλή μετάβαση στη ψηφιακή εποχή
- Την αντιμετώπιση των αδυναμιών στη διακυβέρνηση, την πάταξη της διαφθοράς και την εμπεριστατωμένη υποβολή εκθέσεων για τους κινδύνους
- Την κατάργηση περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων - άρση του κατακερματισμού, για τη διασφάλιση της μέγιστης ωφέλειας στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ.
- Την αποτελεσματική ρύθμιση του ψηφιακού θεσμικού πλαισίου της χρηματοοικονομικής τεχνολογίας/καινοτομίας – Fintech, έτσι ώστε να εξυπηρετείται το σύνολο των εμπλεκόμενων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα
- Την επικαιροποίηση του λειτουργικού θεσμικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού τομέα, με βάση πραγματικά δεδομένα

Η ΕΚΤ είναι η κεντρική τράπεζα των χωρών της ΕΕ που χρησιμοποιούν το ευρώ. Στα πλαίσια των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής, ο ρόλος της ΕΚΤ είναι επιφορτισμένος με τους εξής στόχους:

- Εντατικοποίηση της προσπάθειας αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, μέσω υπεύθυνων ανοιγμάτων στις επιχειρήσεις, που μετασχηματίζονται για να ευθυγραμμίσουν τη δραστηριότητα τους με τις περιβαλλοντικές πολιτικές, αλλά και σε αυτές που δραστηριοποιούνται στην πράσινη καινοτομία.
- Στοχευμένες επιθεωρήσεις για τον έλεγχο της τραπεζικής διακυβέρνησης και τη διαχείριση κινδύνων όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου
- Σχεδιασμός της Νομισματικής Πολιτικής βάσει της προσφοράς και της ζήτησης χρημάτων που διαμορφώνονται στις αγορές, καθώς και υλοποίηση της μέσω των πολιτικών μόχλευσης και εγγυήσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση των Μικρών & Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)
- Διαχείριση κινδύνου κυβερνοαπειλών και αρτιοποίηση του πλαισίου για τις εξωτερικές αναθέσεις εργασιών πληροφορικής
- Χρηματοπιστωτική σταθερότητα (προσδιορισμός κινδύνου, διασυνδέσεων, πιθανής μετάδοσης – domino effect)
- Εποπτεία χρηματοπιστωτικού συστήματος και θέσπιση κανόνων λειτουργίας
- Επίτευξη πλήρους απασχόλησης
- Διασφάλιση ρευστότητας αγοράς
- Ανάπτυξη νέων στατιστικών και δεικτών διαχείρισης κινδύνου
- Η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών
- Έλεγχος του πληθωρισμού με στόχο το 2% σε ετήσια βάση

Βασικό μέλημα της ΕΚΤ αποτελεί η σταθερότητα των τιμών, δηλαδή ο σταθερός και προβλέψιμος πληθωρισμός. Μετά το 2021, ο πληθωρισμός σκαρφάλωσε σε δυσθεώρητα επίπεδα, σπάζοντας ρεκόρ 40ετίας (10,6% Οκτώβριος 2022, ΕΕ). Μέρος της ρευστότητας που παρείχε η ΕΚΤ κατά την περίοδο της πανδημίας, απορροφήθηκε από funds, που εκμεταλλεύτηκαν την συγκυρία αβεβαιότητας, για να κερδοσκοπήσουν στις αγορές. Οδηγώντας τις τιμές των εμπορευμάτων/τίτλων βάσει των προσδοκιών, οι κερδοσκόποι πυροδότησαν τον πληθωρισμό, μεγεθύνοντας την υφιστάμενη ενεργειακή κρίση.

Το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα

1.5.Είδη τραπεζών του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται διαφόρων ειδών τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία αδειοδοτούνται με βάση συγκεκριμένους κανονισμούς και προϋποθέσεις από την ΤτΕ. Καθένα από αυτά απευθύνεται σε διαφορετικούς τύπους πελατών, με διαφοροποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες. Στα είδη τραπεζών ανήκουν οι εμπορικές τράπεζες, οι συνεταιριστικές και ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί όπως το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) αποτελεί την κεντρική τράπεζα της χώρας, η οποία εναρμονίζεται υποχρεωτικά με τις οδηγίες Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και αποτελεί ανεξάρτητη αρχή που είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

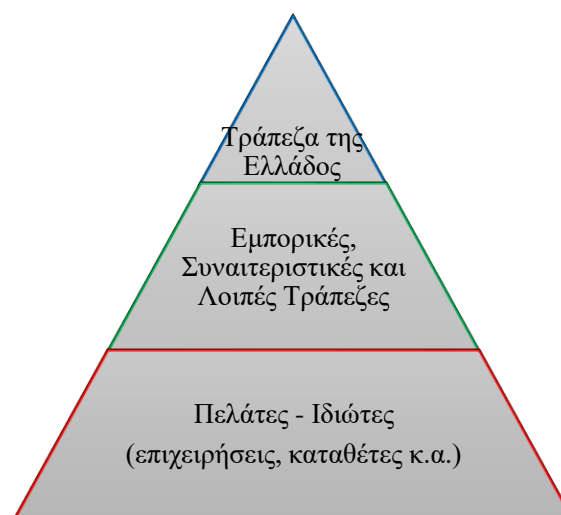
Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται 14 τραπεζικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα (ΤτΕ, Μάιος 2022) και 21 ιδρύματα με έδρα άλλη χώρα. Ο κλάδος της τραπεζικής στην Ελλάδα σημειώνει πολύ υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, με τις 4 συστημικές τράπεζες (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Τράπεζα Πειραιώς, Alpha Bank και Eurobank) να κατέχουν την συντριπτική πλειοψηφία των δανείων και καταθέσεων της αγοράς. (περίπου το 95% του συνολικού ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών). Το σύνολο των 14 τραπεζών, διαρθρώνεται από 9 εμπορικές τράπεζες και 5 συνεταιριστικές.

Οι εμπορικές τράπεζες είναι αυτές που παρέχουν στις επιχειρήσεις υπηρεσίες επενδυτικής τραπεζικής, όπως αναδοχές και συμβουλευτικές υπηρεσίες για συναλλαγές στις κεφαλαιαγορές, συγχωνεύσεις, εξαγορές, εκδόσεις χρεογράφων και μετοχών. Επίσης παρέχουν επιχειρηματικά δάνεια, υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), πρακτορείας απαιτήσεων (factoring) και υπηρεσιών διαχείρισης μετρητών. Οι εργασίες των εμπορικών τραπεζών διακρίνονται γενικά σε τρεις κατηγορίες:

- Παθητικές εργασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν όλα τα είδη καταθέσεων και άντλησης κεφαλαίου (π.χ. προθεσμιακές, όψεως)
- Μεσολαβητικές εργασίες, έναντι προμήθειας ή αμοιβής, (π.χ. προμήθεια αγοράς συναλλάγματος)
- Ενεργητικές εργασίες, στις οποίες περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις σε επιχειρήσεις και λοιπές παροχές πίστης (π.χ. εγγυητικές επιστολές).

Οι συνεταιριστικές τράπεζες, αποτελούν μικρότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που ανήκουν και ελέγχονται από τα μέλη τους, τα οποία είναι συνήθως αγρότες, ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων και κάτοικοι αγροτικών περιοχών. Κατέχουν σημαντικό ρόλο στη στήριξη των τοπικών κοινωνιών και των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στην περιφέρεια, προωθώντας της οικονομική ανάπτυξη και την χρηματοοικονομική ένταξη. Επίσης, παρέχουν δάνεια και πιστωτικές διευκολύνσεις σε επιχειρήσεις για διάφορους σκοπούς, όπως κεφάλαιο κίνησης, επενδύσεις σε πάγια στοιχεία ενεργητικού, αγορά εξοπλισμού και αγροτικών μηχανημάτων.

Οι Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί, είναι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί που συνήθως έχουν <<ειδικό>> καθεστώς λειτουργίας και μέσα από τη καθοδήγηση του Δημοσίου, εξυπηρετούν το δημόσιο και κοινωνικό συμφέρον. Για παράδειγμα το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει ως στόχους:

- Τη χορήγηση στεγαστικών δανείων πρώτης κατοικίας στους Δημόσιους Υπαλλήλους και στους Υπαλλήλους των Ν.Π.Δ.Δ. (Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου)
- Τη φύλαξη και διαχείριση Παρακαταθηκών

1.6. Ιστορική αναδρομή του Ελληνικού συστήματος τραπεζών

Κατά την είσοδο της Ελλάδας στην Ε.Ε το 1981 η οικονομία της χώρας έχει ήδη αρχίσει να μετασχηματίζεται από κυρίως αγροτική, σε μία οικονομία που βασίζεται στις υπηρεσίες, το οποίο θα ευνοήσει την ανάπτυξη και απελευθέρωση του τραπεζικού κλάδου. Οι βασικές εξελίξεις εκείνης της περιόδου αφορούσαν:

- Στην άρση της υποχρέωσης αγοράς κρατικών τίτλων από τις τράπεζες
- Στην εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου των αγορών χρήματος και κεφαλαίου
- Στην ενίσχυση του ρόλου της Κεντρικής Τράπεζας ως εποπτικής αρχής για τις υπόλοιπες τράπεζες.
- Στην άρση των περιορισμών που αφορούσαν την κίνηση των κεφαλαίων
- Στην απελευθέρωση των επιτοκίων καταθέσεων και δανεισμού
- Στον περιορισμό κρατικών επιδοτήσεων επιτοκίου για χρηματοδοτήσεις

Η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος το 2002 διευκόλυνε τη λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στην ΕΕ και τις συναλλαγές των ελληνικών επιχειρήσεων με άλλες χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, αποκάλυψε επίσης τις αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και του εγχώριου τραπεζικού συστήματος.

Τα χρόνια πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση, χαρακτηρίζονταν από υπερβολική συσσώρευση ανοιγμάτων των τραπεζών σε σχέση με τα ίδια κεφάλαιά τους (μόχλευση). Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 είχε ιδιαίτερα καταστροφικές επιπτώσεις στον ελληνικό τραπεζικό τομέα, καθώς εξέθεσε την έκταση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και οδήγησε σε σημαντική πτώση της απόδοσης του τραπεζικού τομέα, με τις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας να επηρεάζονται σοβαρά (Θωμάκος & Καλαντώνης, 2017). Το Ελληνικό Δημόσιο σταδιακά αποχωρεί από τις άμεσες συμμετοχές στο τραπεζικό σύστημα και μεγάλοι ξένοι παίκτες αποεπενδύουν από την Ελλάδα (Societal Generale, Credit Agricole, BCP, Citi). Επίσης η Κυπριακή κρίση, είχε ως αποτέλεσμα την απομάκρυνση των κυπριακών τραπεζών από την ελληνική αγορά. Πολλές τράπεζες είχαν υποεκτιμήσει τα επισφαλή δάνειά τους, δεν είχαν κάνει τις απαιτούμενες προβλέψεις και ΑΜΚ, οδηγώντας το τραπεζικό σύστημα στην κατάρρευση. Η επακόλουθη έλλειψη εμπιστοσύνης στις τράπεζες, είχε ως αποτέλεσμα το μειωμένο ενδιαφέρον των επενδυτών και φυγή καταθέσεων στο εξωτερικό (μείωση καταθέσεων ύψους 91 δις. ευρώ (-42%) και πτώση της χορήγησης δανείων κατά 25%, την περίοδο 2010-2016).

Οι Ελληνικές τράπεζες εκείνη την περίοδο, είχαν σημαντική παρουσία στην αγορά της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, πράγμα το οποίο απορροφούσε ένα μεγάλο μέρος των ρευστών διαθεσίμων τους για την εξυπηρέτηση αναγκών όπως:

- Την ανοικτή γραμμή χρηματοδότησης του ενεργητικού των θυγατρικών τραπεζών και την εκχώρηση υποχρεωτικών διαθεσίμων (minimum reserve requirements), στις τοπικές κεντρικές τράπεζες
- Την τακτική κεφαλαιακή ενίσχυση διαφόρων μορφών (πρωτογενή και δευτερογενή κεφάλαια)
- Τη διαρκή κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους

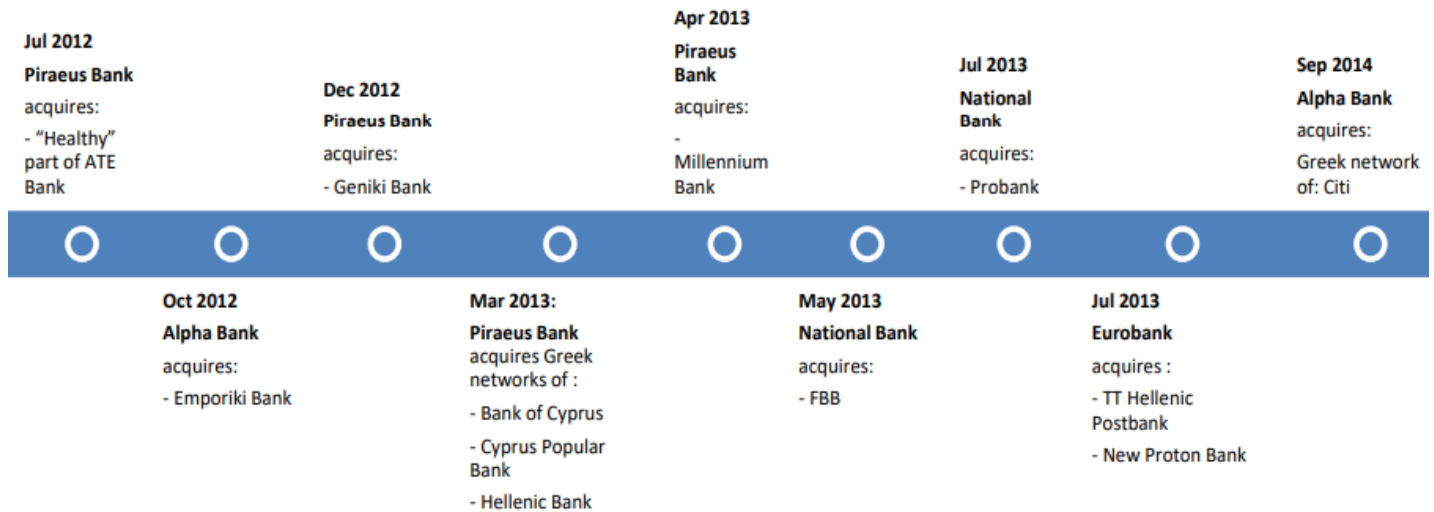
Επίσης, ενίοτε ήταν απαραίτητη η αναγκαστική μετατροπή ευρώ στο τοπικό νόμισμα της κάθε χώρας, με αποτέλεσμα τον εγκλωβισμό ρευστότητας σε χώρες με προβλήματα στη λειτουργία των χρηματαγορών, αλλά και με σχεδόν ανύπαρκτες κεφαλαιαγορές (Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία, Αλβανία). Η επακόλουθη δημοσιονομική και τραπεζική κρίση, έκρινε αναγκαία την κρατική ενίσχυση τους και συνοδεύτηκε από την υποχρέωση αποεπένδυσης τους, από τις ξένες αγορές στις οποίες είχαν επενδύσει σημαντικά κεφάλαια.

Μετά την πολύκροτη κατάρρευση της Lehman Brothers το 2008, οι εποπτικές αρχές ξεκίνησαν να παρεμβαίνουν στη ρύθμιση των κεφαλαιαγορών, ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου ενσωματώθηκε άμεσα στα διατραπεζικά επιτόκια, η διατραπεζική αγορά ατόνησε και οι εκδόσεις ομολόγων αναβλήθηκαν επ' αόριστον. Οι ξένες τράπεζες, σταδιακά έκλεισαν τις γραμμές χρηματοδότησης και τα πιστωτικά όρια για το σύνολο των χρηματοοικονομικών συναλλαγών με τις ελληνικές τράπεζες. Οι υπέρογκες απαιτήσεις εξασφαλίσεων/ενεχύρων για τη διατήρηση της έκθεσής τους στην χώρα, σε συνδυασμό με την βραδεία ανάπτυξη των δανειακών χαρτοφυλακίων, τις αδυναμίες αποπληρωμής και τις επισφάλειες, προκάλεσαν ασφυξία στις ελληνικές τράπεζες. Επίσης τα αποθέματα ρευστότητας στη Ν/Α Ευρώπη, κατέστη αδύνατο να επαναπατριστούν, λόγω δεσμεύσεων προς τις τοπικές κυβερνήσεις και το ΔΝΤ, ως προς την προστασία των ευάλωτων χωρών από τραπεζικά domino effect.

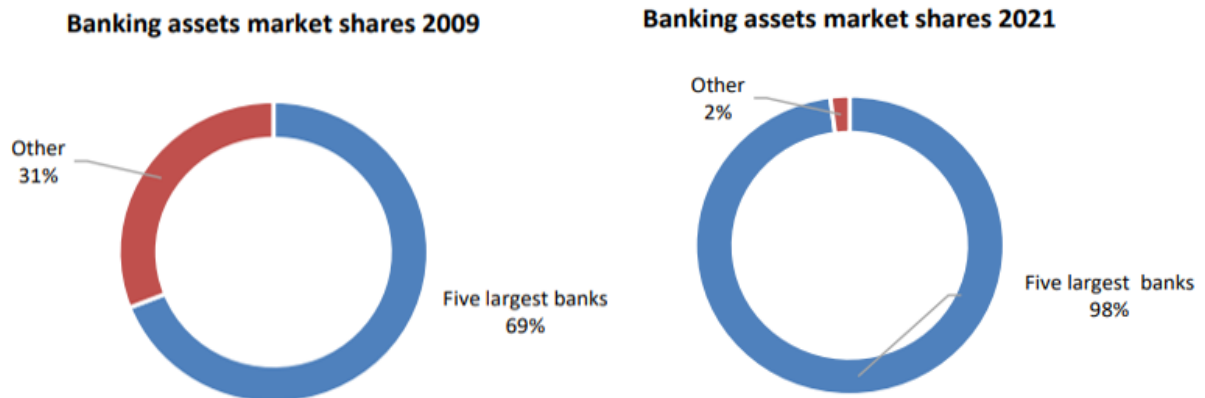
Από το 2010, η χώρα βρέθηκε σε ένα φαύλο κύκλο αβεβαιότητας με την οικονομία να καταρρέει, την απειλή του Grexit συνεχώς παρούσα, και την δυσθεώρητη αύξηση των ΜΕΔ προ των πυλών. Το πρόγραμμα απομείωσης τίτλων του Ε.Δ. που κατείχαν οι ελληνικές τράπεζες (PSI), είχε άμεσες επιπτώσεις προκαλώντας στις εγχώριες τράπεζες τεράστιες ζημιές, εξαυλώνοντας την κεφαλαιακή τους βάση.

Χρονοδιάγραμμα σημαντικών δράσεων εξογίανσης κατά τη διάρκεια της κρίσης

Επίδραση των δράσεων εξογίανσης, στη συγκέντρωση του τραπεζικού κλάδου

Πηγή: Hellenic Bank Association

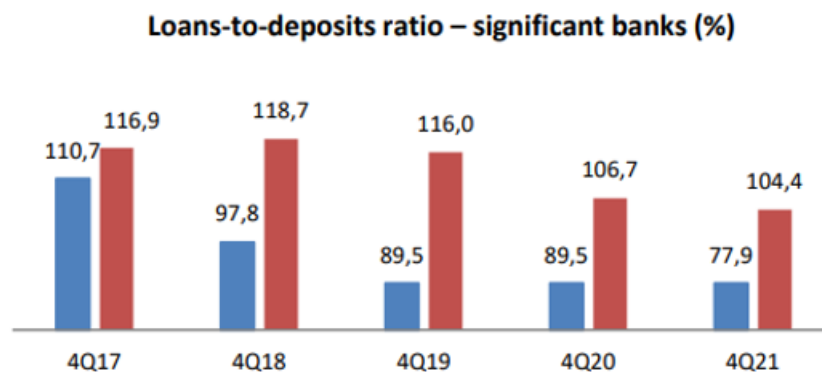
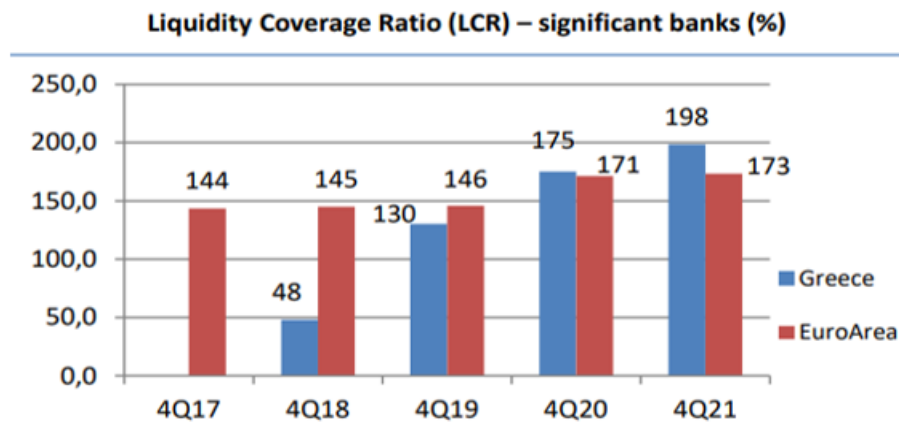
Πολλές τράπεζες συγχωνεύθηκαν, έκλεισαν ή ανακεφαλαιοποιήθηκαν στην προσπάθεια τους να διασωθούν. Η αρνητική αλληλουχία των γεγονότων της κρίσης είχε σημαντικό αντίκτυπο για τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα δε τις μικρομεσαίες, εμποδίζοντας την ικανότητά τους να αναπτυχθούν και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας. Παρόλο που η επικρατούσα αβεβαιότητα είχε πολλές αρνητικές επιπτώσεις για τις τράπεζες, τελικά όξυνε την ανταγωνιστικότητα μεταξύ τους και οδήγησε στην βελτίωση της αποδοτικότητας του τραπεζικού συστήματος.

Αν και σήμερα οι προοπτικές δεν είναι τόσο ευνοϊκές ως αναμενόταν, οι ελληνικές τράπεζες δεν είναι στην ίδια κατάσταση με παλαιότερα. Την τελευταία περίοδο, έχουν επιτύχει να εξασφαλίσουν επαρκή ρευστότητα και να βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα του ενεργητικού τους. Σύμφωνα με στοιχεία της Standard&Poor's, η χώρα βρίσκεται στην 11η καλύτερη θέση, μεταξύ των τραπεζών της Ε.Ε., όσον αφορά τη ρευστότητα. Επίσης, ο λόγος των καταθέσεων προς δάνεια είναι από τους υψηλότερους στην Ευρώπη και μεταξύ άλλων οι ελληνικές τράπεζες έχουν κατορθώσει:

- Να εξυγιάνουν τους ισολογισμούς τους και να περιορίσουν σε μονοψήφια ποσοστά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια
- Να ενισχύσουν σημαντικά τη ρευστότητα τους, μέσω της αύξησης των καταθέσεων κατά ~30% την τελευταία τετραετία
- Να επανακτήσουν την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές, με σημαντικές εκδόσεις τίτλων και κεφαλαιακών μέσων
- Να διαθέτουν δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας αρκετά άνω του επιτρεπτού ορίου, που φτάνει το 17,5% τον Δεκέμβριο του 2022
- Να επανέλθουν σε κερδοφορία, έπειτα από μακρά περίοδο ζημιογόνων χρήσεων
- Να μειώσουν σημαντικά το λειτουργικό τους κόστος μέσω της ψηφιοποίησης.

Δείκτες κάλυψης ρευστότητας & δανείων προς καταθέσεις, σύγκριση με ΕΕ

Πηγή: Hellenic Banking Association

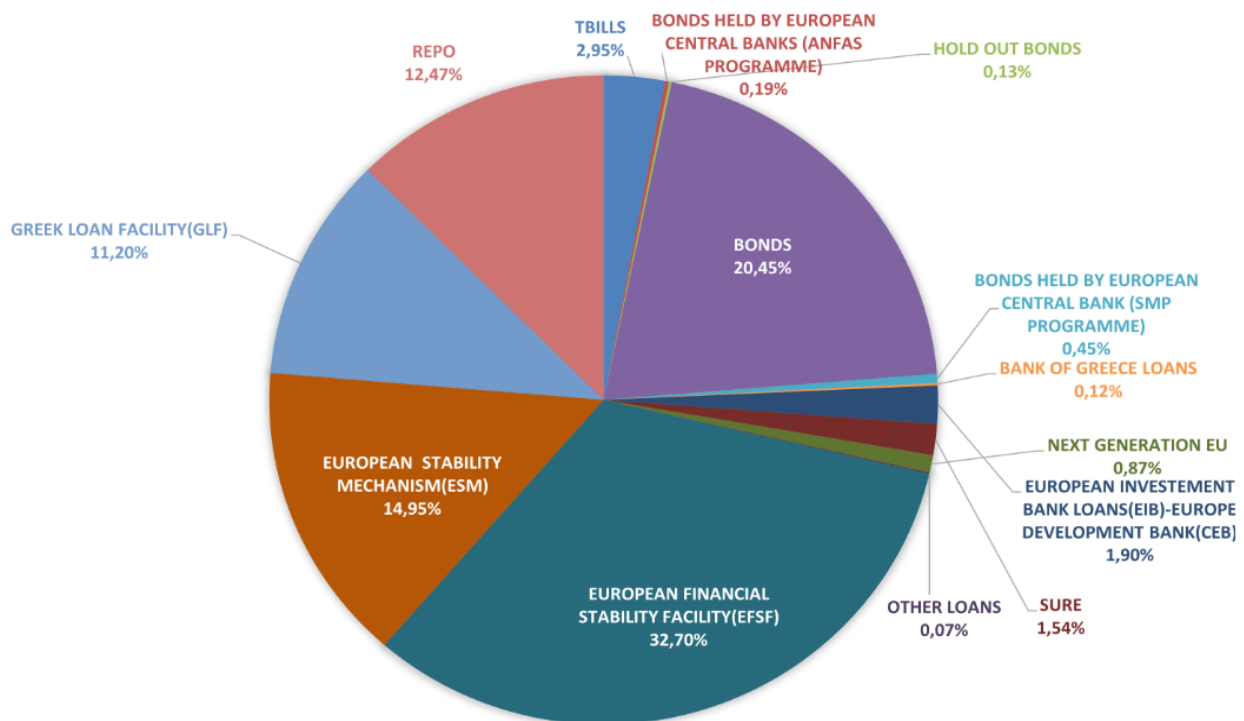

Οικονομικά στοιχεία σε σχέση με την εξελικτική πορεία των χρηματοδοτήσεων

Κρατικός προϋπολογισμός και η συνεισφορά του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα στο Ελληνικό χρέος

Ο κρατικός προϋπολογισμός αποτελείται από τα έσοδα του κράτους, δηλαδή την άμεση και έμμεση φορολογία που επιβάλλει, μείον τις δαπάνες για κατασκευή δημοσίων έργων, παιδεία, άμυνα κ.α. Όταν οι δαπάνες υπερβούν τα έσοδα δημιουργείται ταμειακό έλλειμμα, το οποίο χρηματοδοτείται με δανεισμό που μπορεί να προέρχεται από εγχώριους (εσωτερικός δανεισμός) και ξένους πιστωτές (εξωτερικός δανεισμός). Ο εξωτερικός δανεισμός καταγράφει τις υποχρεώσεις της Ελλάδας έναντι άλλων χωρών, και αποτελείται από το δημόσιο χρέος που έχει συνάψει η κεντρική διοίκηση, και επίσης το ιδιωτικό χρέος που οφείλουν τα νομικά και φυσικά πρόσωπα σε οντότητες του εξωτερικού. Από την άλλη, όταν έχουμε να κάνουμε με εγχώριες ροές χρέους αναφερόμαστε σε εσωτερικό δανεισμό, που περιλαμβάνει οφειλές προς το κράτος (δημοσίου χρέους) και αυτές μεταξύ των φυσικών και νομικών προσώπων (ιδιωτικού χρέους). Περίπου το 48% του Ελληνικού χρέους διακρατείται από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας εξασφαλίζοντας σχετικά χαμηλά επιτόκια και μεγάλη περίοδο αποπληρωμής.

Το χρέος της κεντρικής διοίκησης για το έτος 2022 διαρθρώνεται ως εξής:

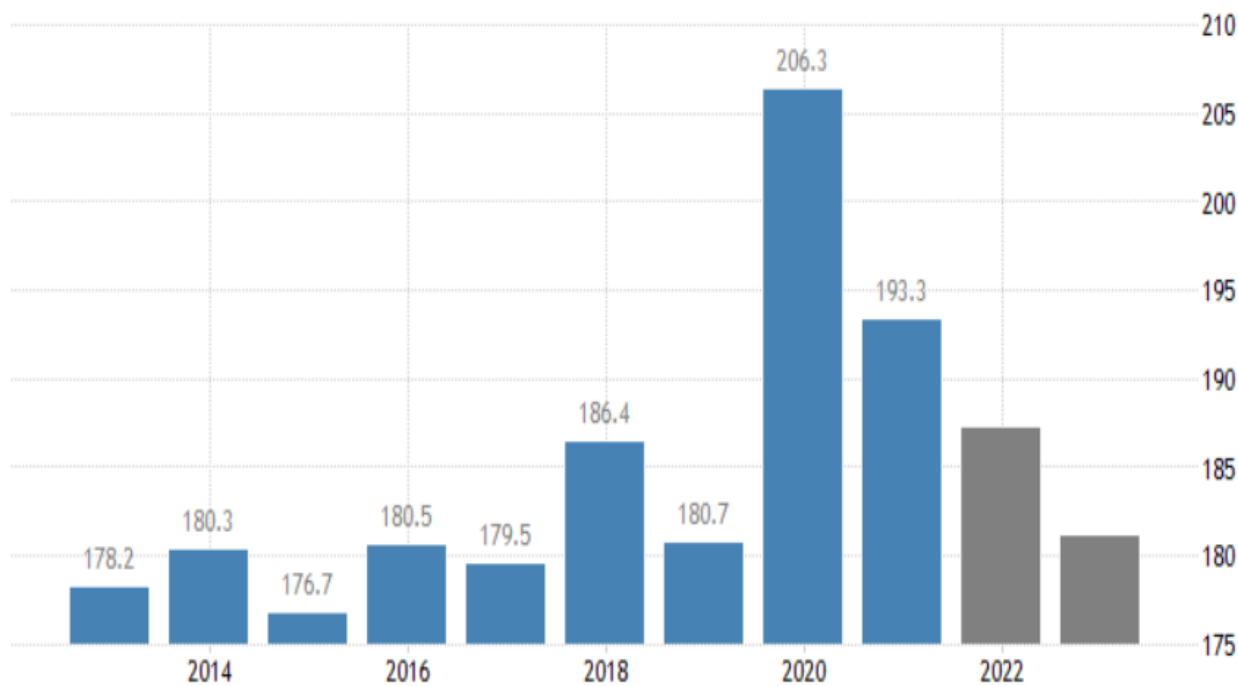

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους

Όταν ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας μεγαλώνει, τα εισοδήματα αυξάνονται και αποτέλεσμα την ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και της κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Αντιστρόφως, εάν υπάρχει επιβράδυνση της οικονομίας – ΑΕΠ, παρατηρείται δυσπραγία στην εξόφληση των υποχρεώσεων που αυξάνει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Τα διαδοχικά ταμειακά ελλείματα του Ελληνικού προϋπολογισμού έχουν κατατάξει την Ελλάδα στις πρώτες θέσεις δανειακής επιβάρυνσης σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) παγκοσμίως. Ως εκ τούτου υπάρχει η διαρθρωτική δυσκολία χρηματοδότησης του προϋπολογισμού και της αποπληρωμής του χρέους που επενεργεί αρνητικά στη διενέργεια των χρηματοδοτήσεων. Παρόλη την καθοδήγηση και εποπτεία από τους Ευρωπαϊκούς και διεθνείς μηχανισμούς στήριξης, η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην ΕΕ που δεν έχει καταφέρει να εισέλθει στην επενδυτική πιστοληπτική βαθμίδα. Ισοδύναμα ισχύει, ότι οι Ελληνικές επιχειρήσεις και τράπεζες λαμβάνουν το πολύ ίση ή χαμηλότερη πιστοληπτική βαθμίδα, που σημαίνει υψηλότερο κόστος χρήματος, προβλήματα ρευστότητας και πιστοδοτήσεων για τις ΜΜΕ (μικρομεσαίες επιχειρήσεις).

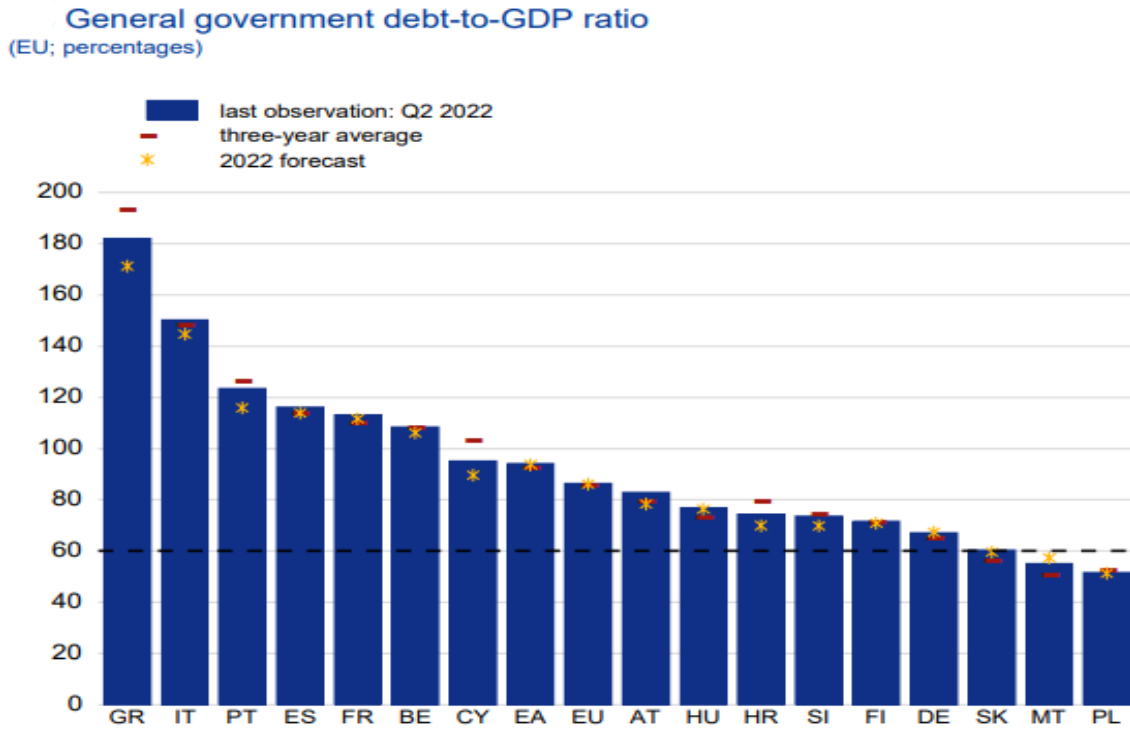
Εξελικτική πορεία δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

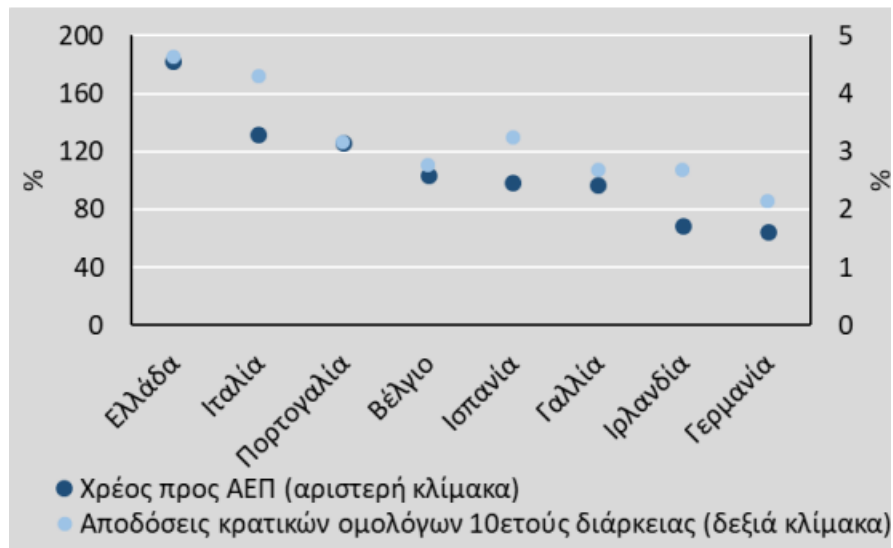
Δείκτης Δημοσίου Χρέους προς ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ

Πηγή: ECB Statistical Data Warehouse

Δείκτης Συνολικού Χρέους προς ΑΕΠ και κόστος δανεισμού

(31.10.2022, ποσοστά %)

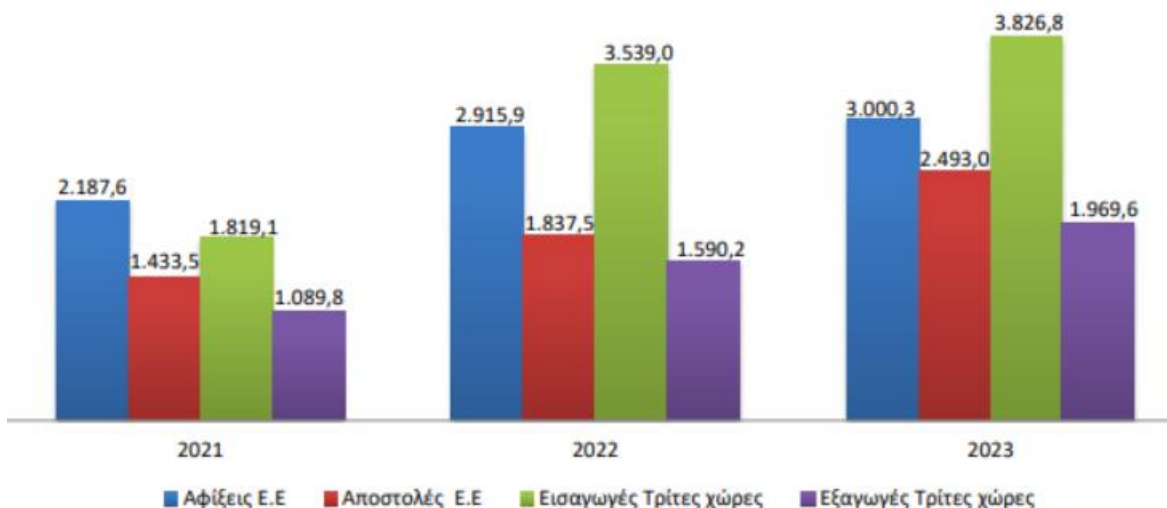

Πηγή: ΤτΕ

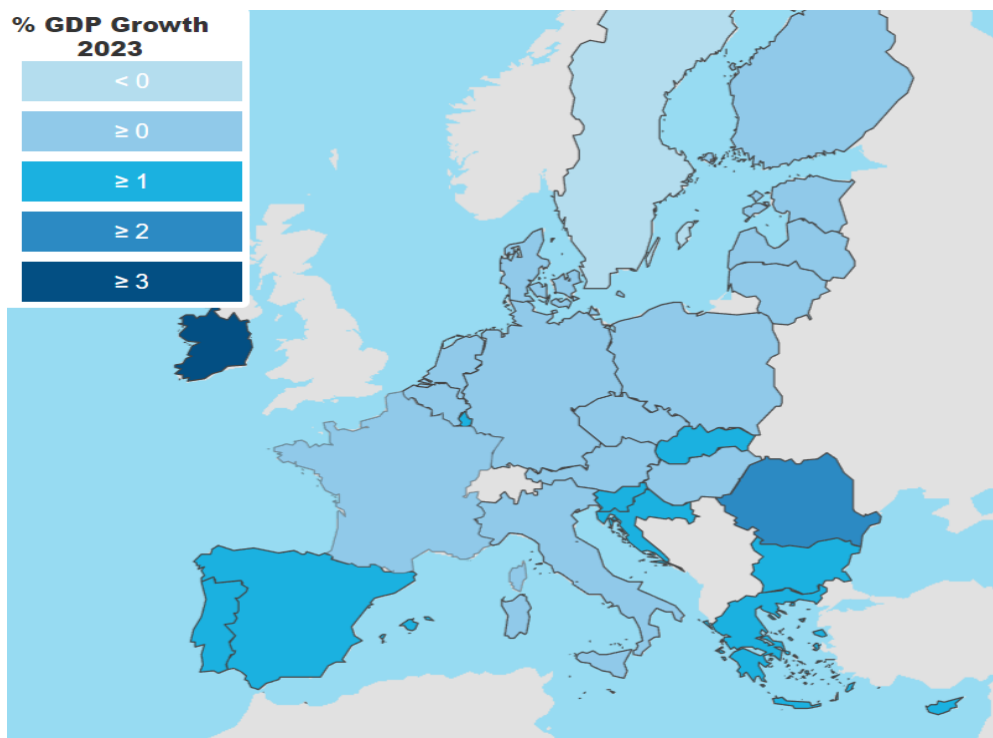

Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο δημιουργείται, όταν εξάγουμε λιγότερα από ό,τι εισάγουμε ως χώρα, με αποτέλεσμα μειωμένα κρατικά έσοδα και παραγωγικότητα. Κατά τον ίδιο τρόπο με τον προϋπολογισμό, τα διαδοχικά ελλείμματα του εμπορικού ισοζυγίου έχουν ως αποτέλεσμα την αυξημένη φορολογία και τη συσσώρευση διαρθρωτικού χρέους, που τροφοδοτούν την αύξηση του δείκτη δημόσιο χρέος/ΑΕΠ.

Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές (Ιανουάριος 2021-2023)

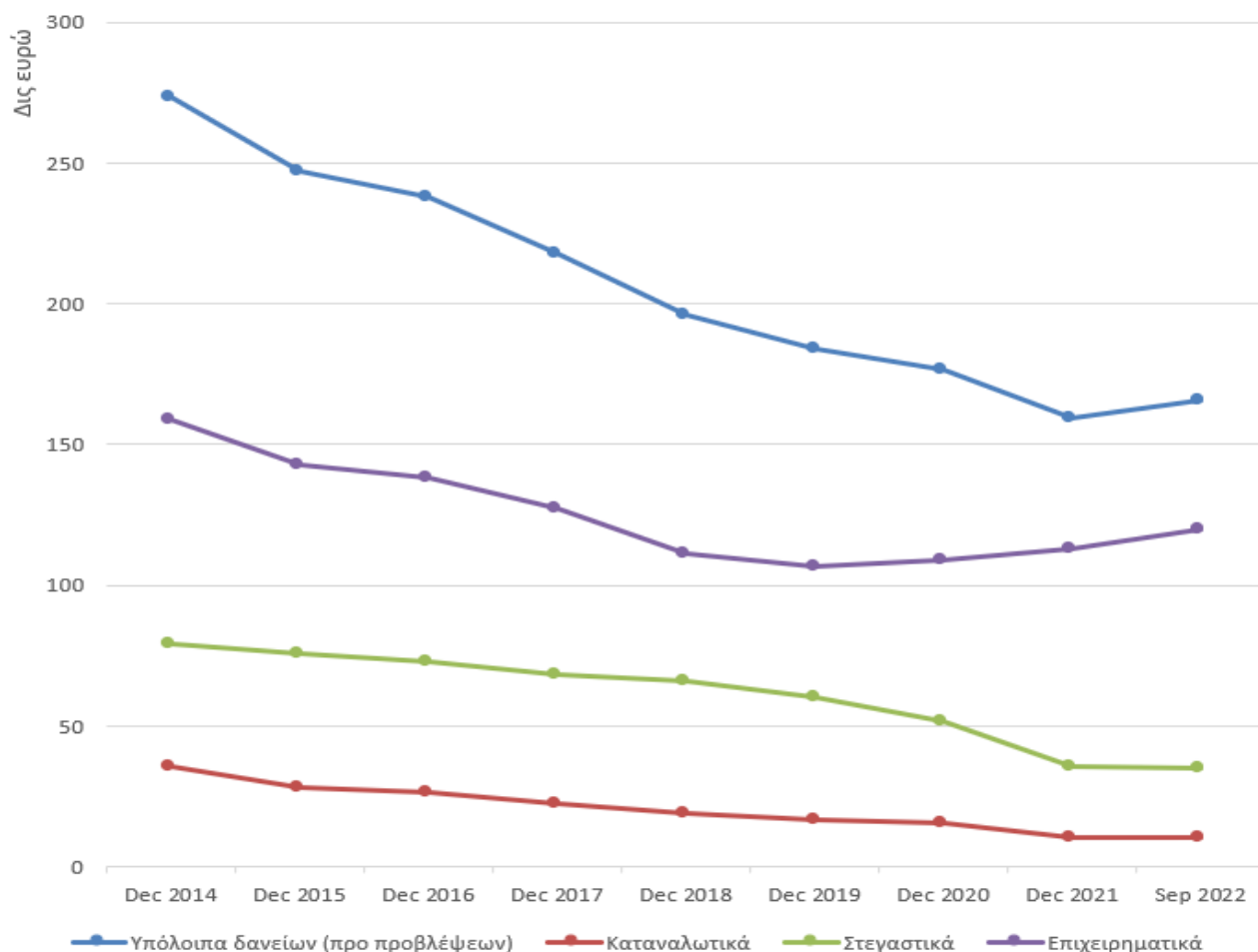
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πηγή: European Commission

Εξέλιξη δανείων ιδιωτικού τομέα, ανά κατηγορία χαρτοφυλακίου

Από την είσοδο της χώρας στην ΕΕ και έπειτα, το δανειοδοτικό χαρτοφυλάκιο των ελληνικών τραπεζών παραμένει σχετικά αδιαφοροποίητο, με τα επιχειρηματικά δάνεια να έχουν την πρωτοκαθεδρία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ του Σεπτεμβρίου 2022, αναφέρεται ως ποσοστό των επιχειρηματικών δανείων το 72,4% επί του συνολικού δανειακού χαρτοφυλακίου, ενώ ακολουθούν τα στεγαστικά δάνεια με ποσοστό 21,2%. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία το υπόλοιπο των επιχειρηματικών δανείων ανέρχεται σε 120 δις ευρώ, ποσό μειωμένο κατά 45 δις σε σχέση με το ιστορικό υψηλό του Ιουνίου 2010 (165 δις ευρώ).

Εξέλιξη δανείων ιδιωτικού τομέα, ανά κατηγορία χαρτοφυλακίου

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΤτΕ

Εξελικτική πορεία Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ) ιδιωτικού τομέα & ποιότητα κεφαλαίου (Asset Quality)

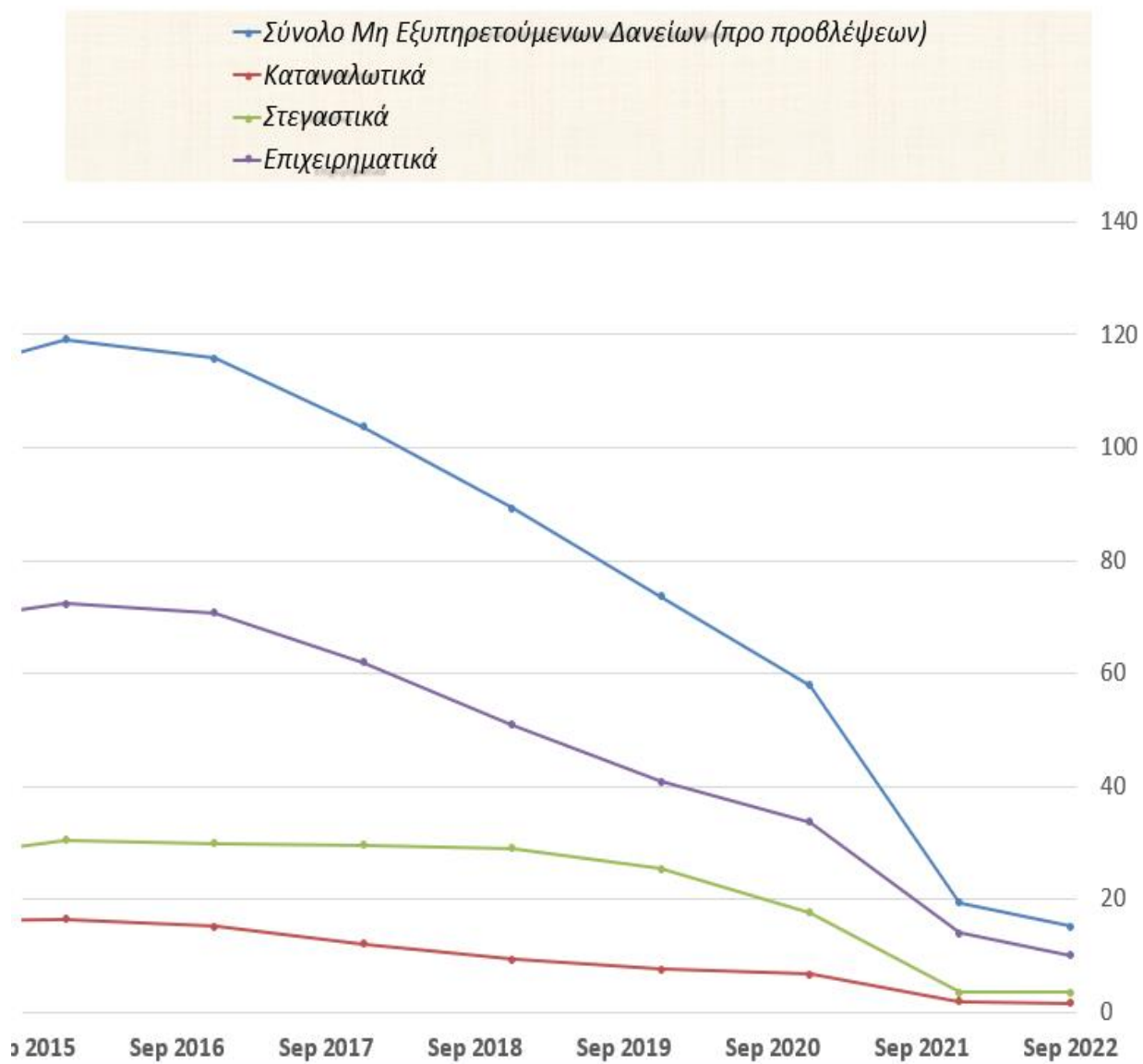
Τα περιουσιακά στοιχεία των τραπεζών απαρτίζονται σε μεγάλο βαθμό από τα δάνεια που χορηγούν σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Οι τόκοι που εισπράττουν οι τράπεζες αποτελούν σημαντικό μέρος του εισοδήματος και της κερδοφορίας τους, επομένως ο κίνδυνος επισφάλειας των δανείων αποτελεί και τον βασικό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν. Όσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος επισφάλειας, τόσο μειώνεται η ποιότητα του δανείου και επομένως, του ενεργητικού της, με αποτέλεσμα να αναγκάζονται στην διατήρηση μεγαλύτερων κεφαλαιακών αποθεμάτων για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου. Όταν υπάρχει ύφεση, πολλά δάνεια αθετούνται από τους δανειολήπτες τους και ο όγκος των ΜΕΔ μεγαλώνει. Η τήρηση των κανονισμών χορήγησης δανείων θα πρέπει να ακολουθείται πιστά από τις τράπεζες, ώστε να διατηρούν την ικανότητα τους να δανείζουν και να διατηρούν την οικονομική τους ευρωστία.

Το μερίδιο που κατέχουν τα επιχειρηματικά δάνεια στο μερίδιο των τραπεζικών ανοιγμάτων, αντανακλάται αντιστοίχως και στα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα των τραπεζών. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία Σεπτεμβρίου 2022 (ΤτΕ), το 67% των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων αφορά επιχειρηματικά δάνεια, με την αξία των μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων κατά τον ίδιο μήνα να ανέρχεται σε 10,069 δις ευρώ, μειωμένη κατά πολύ από το ιστορικό υψηλό των 72,8 δις του Σεπτεμβρίου 2015.

Τα τελευταία 4 χρόνια, οι ελληνικές τράπεζες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, και στην μειωμένη εισροή επισφαλών απαιτήσεων. Το Ελληνικό κράτος έθεσε σε εφαρμογή από το 2019 το πρόγραμμα «Ηρακλής», με το οποίο παρέχει έναντι προμήθειας υπέρ του δημοσίου, την εγγύηση του σε τιτλοποιημένα δάνεια των Ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, με σκοπό την εξυγίανση του ενεργητικού τους (απαλλαγή από ΜΕΔ). Στην Ευρωζώνη, η Ελλάδα ήταν και παραμένει πρώτη στα ΜΕΔ κατά τα χρόνια μετά την κρίση, με την κατάσταση ωστόσο να έχει βελτιωθεί χάρη της εποπτείας των σημαντικών τραπεζών από την ΕΚΤ. Χαρακτηριστικά υπήρξε μείωση στα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, από 49,2% τον Ιούνιο του 2017 σε 9.1% στο τέλος του τρίτου τριμήνου του 2022. (Δανειοδοτήσεις ιδιωτικού τομέα, εμπορικών & συνεταιριστικών τραπεζών σύμφωνα με στοιχεία ΤτΕ)

Εξελικτική πορεία Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων σε δις ευρώ

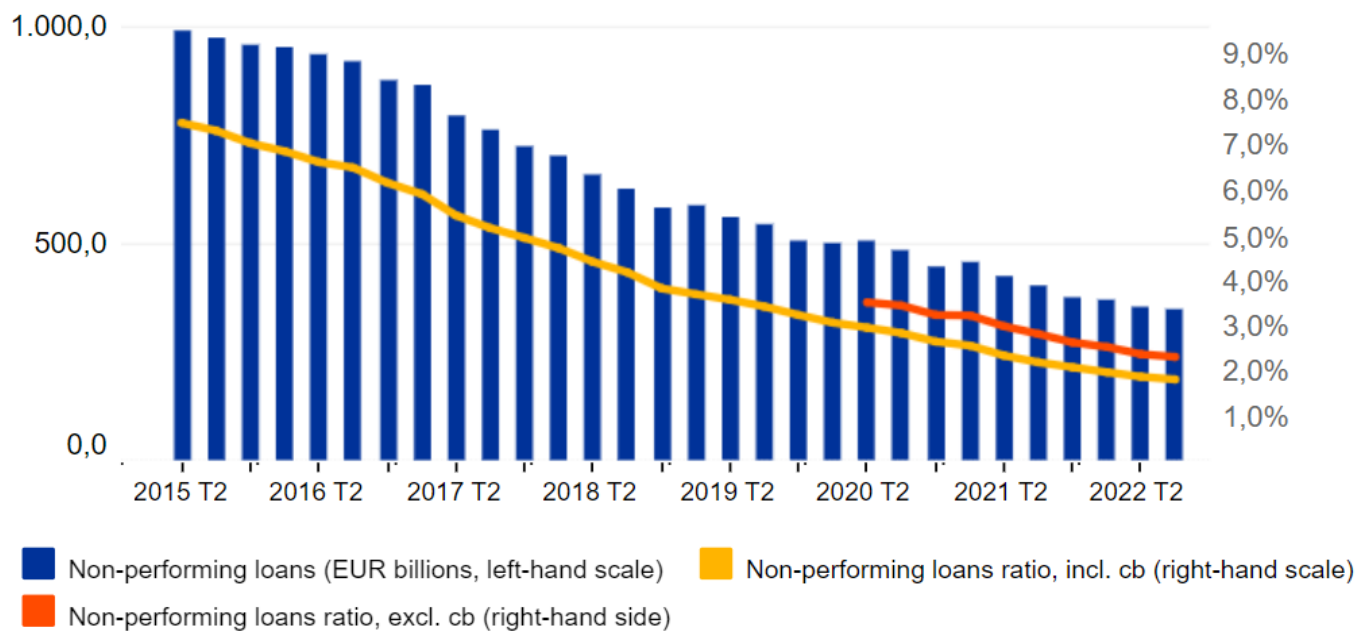
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΤτΕ

Εξελικτική πορεία Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων στην ΕΕ (δισ ευρώ)

Asset quality

2015 Q2 to 2022 Q3, evolution of non-performing loans

Ποσοστά ΜΕΔ, σύγκριση με χώρες της ΕΕ (Συστημικές τράπεζες μόνο)

Country (Q3 2022)	Non-performing loans ratio	
	Including cb ³⁾	Excluding cb ³⁾
Belgium	1.17%	1.53%
Bulgaria	C	C
Germany	0.93%	1.26%
Estonia	0.68%	0.85%
Ireland	1.71%	2.63%
Greece	4.90%	6.82%
Spain	2.72%	3.31%
France	1.80%	2.29%
Croatia ¹⁾	-	-
Italy	2.55%	3.15%
Cyprus	3.79%	7.50%
Latvia	0.83%	1.18%
Lithuania	0.63%	0.91%
Luxembourg	0.90%	1.43%
Malta	2.32%	2.45%
Netherlands	1.18%	1.51%
Austria	1.66%	2.09%
Portugal	3.40%	3.51%
Slovenia	2.07%	2.73%
Slovakia ¹⁾	-	-
Finland	0.99%	1.20%
Total	1.79%	2.29%

Πηγή: ΕΚΤ

Κανόνες – Θεσμικό πλαίσιο χρηματοδοτήσεων

1.7. Γενικά

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπιστεί ένα ενιαίο σύστημα εποπτείας για όλα τα κράτη μέλη, που διέπει τις χρηματοδοτήσεις, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διαφάνεια, η ασφάλεια και η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις και τους κανόνες που ισχύουν στην αγορά.

Στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (EE1024/2013) μετέχουν υποχρεωτικά όλα τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης, ενώ τα υπόλοιπα μέλη της ΕΕ, δύναται να ενταχθούν προαιρετικά. Βάσει του μηχανισμού η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), έχει αναλάβει την άμεση προληπτική εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων που κρίνονται ως σημαντικά (κοινώς συστημικών τραπεζών), ενώ η εποπτεία των υπολοίπων ιδρυμάτων ασκείται άμεσα από τις εθνικές εποπτικές αρχές (π.χ. Υπουργείο Οικονομικών, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Τράπεζα της Ελλάδος) υπό την επίβλεψη της ΕΚΤ.

Τα τραπεζικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα που υπόκεινται στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ είναι τα εξής:

- Alpha Τράπεζα Α.Ε.
- Τράπεζα Eurobank Ergasias Α.Ε.
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.
- Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων υπόκειται σε συχνές μεταρρυθμίσεις, ώστε να αναβαθμίζεται η ποιότητα των κανονισμών ως προς την διαχείριση κινδύνου, την αποτελεσματικότητα και την ανθεκτικότητα των τραπεζών. Οι τράπεζες δύνανται να θέτουν τους δικούς τους ειδικούς όρους, προδιαγραφές και ρήτρες στις χρηματοδοτήσεις, εφόσον οι τελευταίες πληρούν απαραίτητα τους κανονισμούς των Ρυθμιστικών και Εποπτικών Αρχών.

1.8. Γενικές κανονιστικές διατάξεις

Οι γενικές αρχές χρηματοδότησης των πάσης φύσεως επιχειρήσεων που ασκούνται από τις εμπορικές τράπεζες καθορίζονται σύμφωνα με το νόμο 1955/91 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Κάθε τράπεζα οφείλει να χρηματοδοτεί στο πλαίσιο των ισχυουσών νομισματικών διατάξεων, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι, ακολουθώντας διαδικαστικές και τεχνικές μεθόδους. Η χρηματοδότηση ενός επενδυτικού προγράμματος για μια επιχείρηση πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από τη συμμετοχή του ίδιου του επιχειρηματία στην επένδυση, ώστε ο τελευταίος να καταβάλει τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια για να αποφύγει την απώλεια του κεφαλαίου του.

Οι εμπορικές τράπεζες δύναται να προβαίνουν στη χρηματοδότηση κάθε μορφής επιχείρησης χωρίς περιορισμούς ή ειδικούς όρους, με εξαίρεση τις περιπτώσεις χρηματοδοτήσεων που διενεργούνται με βάση ειδικές αποφάσεις των Ρυθμιστικών Αρχών. Στις εξαιρέσεις εντάσσονται οι χρηματοδοτήσεις για Επιχειρήσεις που ανήκουν στο δημόσιο και επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς (π.χ. άμυνα, παιδεία, υγεία) και οι χρηματοδοτήσεις ειδικών καταστάσεων (π.χ. σεισμόπληκτων).

Συγκεκριμένα οι τράπεζες επιτρέπεται να χρηματοδοτούν τις επιχειρήσεις για την κάλυψη των παρακάτω αναγκών τους:

- σε Κεφάλαιο Κίνησης / Χρηματοδοτήσεις Ρευστότητας
- την απόκτηση παγίων στοιχείων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μεταφορικών μέσων
- Δαπάνες παγίων στοιχείων σε οικόπεδα ή κτίρια τρίτων, εφόσον αποδεικνύεται η χρήση τους στην επιχειρηματική δραστηριότητα του δανειολήπτη
- Επισκευή, συντήρηση και αναβάθμιση παγίων στοιχείων που πραγματοποιούνται από τους ιδιοκτήτες ή τους μισθωτές τους και σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα του δανειολήπτη
- Κτηριακές εγκαταστάσεις και οικόπεδα που προορίζονται για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του δανειολήπτη

- Την απόκτηση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων από φυσικά ή νομικά πρόσωπα συμπεριλαμβανομένων και των δέκα μεγαλύτερων μετόχων ή κατόχων εταιρικών μεριδίων επιχείρησης, εφόσον με την αγορά των τίτλων διατηρείται ή επαυξάνεται από το δανειζόμενο (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) το ποσοστό συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης (Π.Δ.Τ.Ε. 2580/15.6.2006).

1.9. Ειδικές κανονιστικές διατάξεις

Τα τραπεζικά ιδρύματα είναι υπεύθυνα για τον προσδιορισμό των επιμέρους όρων και προϋποθέσεων της χρηματοδότησης με στόχο η τελευταία να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά.

Κατά την προπαρασκευή της χρηματοδότησης, οι τράπεζες λαμβάνουν υπόψιν τους ορισμένες ειδικές διατάξεις με γενική εφαρμογή, τις οποίες ενσωματώνουν στους όρους της σύμβασης, και αφορούν:

• Ποινική ρήτρα υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου: Κάθε υποψήφιος δανειολήπτης, πριν ακόμη την σύναψη του συμβολαίου δανεισμού θα πρέπει να αποδεχθεί εγγράφως το κανονιστικό πλαίσιο της συγκεκριμένης χρηματοδότησης, ώστε να είναι δυνατή η υποβολή κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης τους.
• Προσκόμιση εγγράφων ενημερότητας: Απαιτείται η φορολογική και η ασφαλιστική ενημερότητα, όπου η δεύτερη αφορά στην κάλυψη των εργοδοτικών εισφορών των εργαζομένων της επιχείρησης και όχι των ιδιοκτητών.
• Μετατροπή νομίσματος: Επιτρέπεται η μετατροπή του νομίσματος του χορηγηθέντος δανείου με βάση την τρέχουσα ισοτιμία
• Ενημέρωση πιστοδοτούμενων πελατών: Καθ' όλη τη διάρκεια της δανειακής σύμβασης και κατά την προσυμβατική περίοδο η τράπεζα οφείλει να ενημερώνει τους πιστούχους για τα πάσης φύσεως στοιχεία που εμπεριέχονται και καθορίζουν το περιεχόμενο του συμβολαίου.
• Εκτοκισμός οφειλόμενων τόκων σε καθυστέρηση: Αφορά στον καθορισμό των όρων για τον ανατοκισμό των εκπρόθεσμων τόκων

- Βραχυπρόθεσμες ρυθμίσεις απαιτήσεων που μπορεί να αφορούν σε:
 - περίοδο χάριτος
 - κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων τόκων και αναπροσαρμογή του προγράμματος αποπληρωμής
 - τακτοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών με προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής
 - περίοδο μειωμένων δόσεων, όπου το υπόλοιπο της δόσης κεφαλαιοποιείται για μετέπειτα αποπληρωμή ή διευθετείται
 - προσυμφωνημένη περίοδο καταβολής μόνο τόκων
- Μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις που μπορεί να αφορούν σε:
 - παράταση της περιόδου αποπληρωμής
 - μερική διαγραφή οφειλής, με σκοπό τη βιωσιμότητα της απαίτησης
 - διαχωρισμό οφειλής σε δύο τμήματα, το ένα εξ αυτών εξυπηρετείται βάσει της δυνατότητας του δανειολήπτη, ενώ η αποπληρωμή του δευτέρου μετατίθεται για αργότερα με ειδική συμφωνία των δύο μερών.
 - λειτουργική αναδιάρθρωση επιχείρησης με μεθόδους όπως η πώληση περιουσιακών στοιχείων, η αναχρηματοδότηση, ο εταιρικός μετασχηματισμός
 - ανταλλαγή χρέους με μετοχές
- Ρυθμίσεις οριστικής διευθέτησης που μπορούν να αφορούν σε:
 - ρευστοποίηση απαιτήσεων μέσω πλειστηριασμού
 - πώληση οφειλής σε άλλο χρηματοοικονομικό οργανισμό
 - εξωδικαστικό διακανονισμό απαιτήσεων
 - απόκτηση κυριότητας ενυπόθηκου ακινήτου ή άλλης εμπράγματης εξασφάλισης με ένδικα μέσα
 - διαχείριση απαίτησης επιχείρησης ενταγμένης στον Πτωχευτικό κώδικα
 - ολική διαγραφή οφειλής, όταν κρίνεται αδύνατη η είσπραξη της απαίτησης με όλες τις εξωδικαστικές ενέργειες και τα ένδικα μέσα.
- Προμήθεια εγγύησης: Σε ορισμένες περιπτώσεις πιστοδοτήσεων που καλύπτονται από την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ή άλλων φορέων, προβλέπεται από τους δανειολήπτες προμήθεια υπέρ αυτών.

<ul style="list-style-type: none">• Παροχή στοιχείων προς την Τειρεσίας Α.Ε. : Η Τειρεσίας Α.Ε. είναι μία διατραπεζική ανώνυμη εταιρεία που συγκεντρώνει και διαχειρίζεται δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, που στόχο έχουν την μείωση των επισφαλειών και την προστασία της εμπορικής πίστης. Μέτοχοι της είναι σχεδόν το σύνολο των τραπεζών και των θυγατρικών τους, που ασχολούνται με την πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, τη χρηματοδοτική μίσθωση κ.α.
<ul style="list-style-type: none">• Ανώτατο ύψος αναλαμβανομένων κινδύνων ανά πελάτη - Μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα: Οι τράπεζες είναι υπεύθυνες για τα χρηματοδοτικά τους ανοίγματα, τα οποία θα πρέπει να εναρμονίζονται με το θεσμικό πλαίσιο, ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα των μετόχων και των καταθετών τους. Η υπερβολική συγκέντρωση ανοιγμάτων σε έναν μόνο πελάτη ή σε μία μόνο ομάδα συνδεδεμένων πελατών μπορεί να οδηγήσει σε μη αποδεκτό κίνδυνο επέλευσης ζημιών. (ΕΕ 575/2013).
<ul style="list-style-type: none">• Τήρηση απλογραφικών και διπλογραφικών βιβλίων σύμφωνα με το νόμο Ν.4308/14 (ΦΕΚ 251 Α/24.11.2014)
<ul style="list-style-type: none">• Συντελεστής φερεγγυότητας τραπεζών: Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, σε ατομική και ενοποιημένη βάση σύμφωνα με την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (ΠΔ/ΤΕ-2589/2007) ισούνται τουλάχιστον με το 8% των σταθμισμένων ανοιγμάτων του ενεργητικού της.
<ul style="list-style-type: none">• Εκχώρηση – αποδοχή απαιτήσεων μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων: Είναι εφικτή υπό όρους, η μεταξύ των τραπεζών εκχώρηση ή αποδοχή, πάσης φύσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων δανειακών συμβάσεων, σε ευρώ ή συνάλλαγμα.
<ul style="list-style-type: none">• Κεφαλαιακή Επάρκεια: Η εναρμόνιση με τα ποσοτικά κριτήρια που τίθενται από την Εποπτεία και αφορούν στην διατήρηση των ελάχιστων κεφαλαιακών αποθεμάτων σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο.

1.10. Κανονιστικό πλαίσιο χρηματοδοτήσεων ειδικού σκοπού

Σύμφωνα με την Πράξη του Διοικητή της ΤτΕ 2589/20.8.2007, η υποκατηγορία χρηματοδοτήσεων ειδικού σκοπού, περιλαμβάνει τη συγκέντρωση κεφαλαίων για ένα συγκεκριμένο έργο ή επένδυση, το οποίο θα πρέπει να πληροί αθροιστικά τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Το άνοιγμα είναι έναντι επιχείρησης η οποία έχει σχηματιστεί αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση ή/και τη λειτουργία εμπράγματων περιουσιακών στοιχείων. (SPV- Special Purpose Vehicle).
- Η σύμβαση δίνει στο δανειστή σημαντικό έλεγχο επί των περιουσιακών στοιχείων και των εσόδων που παράγουν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.
- Η πρωτεύουσα πηγή αποπληρωμής είναι τα έσοδα που παράγονται από τα περιουσιακά στοιχεία που χρηματοδοτούνται και όχι η παραγωγική ικανότητα της εμπορικής επιχείρησης. (ΠΔΤΕ, 2589/2007)

Εντός της κατηγορίας αυτής μπορεί να γίνει διαχωρισμός των χρηματοδοτήσεων στις εξής κατηγορίες:

1. Χρηματοδότηση έργων (project finance) που αφορά χρηματοδοτήσεις για μεγάλης αξίας έργα και εγκαταστάσεις σύγχρονων προδιαγραφών. (π.χ. σταθμοί παραγωγής ενέργειας, ορυχεία, υποδομές μεταφορών, υποδομές τηλεπικοινωνιών, περιβαλλοντικές υποδομές). Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται χρηματοδοτήσεις σε κοινοπραξίες που έχουν συσταθεί ειδικά για την εκτέλεση κάποιου μεγάλου τεχνικού έργου, όχι όμως πιστώσεις προς τεχνικές εταιρείες που συμμετέχουν στην κοινοπραξία.
2. Χρηματοδότηση βασικών εμπορευμάτων (trading finance) που αφορά στη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση εισπρακτέων απαιτήσεων ή αποθεμάτων διαπραγματευόμενων αγαθών (π.χ. πετρέλαιο, μεταλλεύματα, αγροτικά προϊόντα). Η δυνατότητα εξυπηρέτησης του δανείου σε αυτήν την περίπτωση, εξαρτάται από την πώληση των εν λόγω αγαθών καθώς δεν υπάρχει επάρκεια ιδίων κεφαλαίων για την αποπληρωμή.

3. Χρηματοδότηση για αγορά περιουσιακού στοιχείου (asset finance) που αφορά στην χορήγηση δανεισμού του οποίου η αποπληρωμή εξαρτάται από το αποκτηθέν περιουσιακό στοιχείο και τα έσοδα που παράγει. (π.χ. χρηματοδότηση για την αγορά πλοίων, αεροσκαφών, στόλων οχημάτων, δορυφόρων, οχημάτων σιδηροδρόμων). Εξαιρούνται οι πιστώσεις κατασκευής πλοίου, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κατασκευή, καθώς δεν προκύπτει κάποιο έσοδο από το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο. Επίσης εξαιρούνται οι πιστοδοτήσεις προς την ακτοπλοΐα, καθώς σε αυτή την περίπτωση η αποπληρωμή του δανείου στηρίζεται στην ικανότητα ολόκληρης της επιχειρηματικής οντότητας, να παράγει έσοδα από την εκμετάλλευση του συνόλου των παγίων της.

4. Χρηματοδότηση ακινήτων που αποφέρουν εισόδημα (real estate finance with assignment of receivables): Αφορά στη χρηματοδότηση της κατασκευής, μίσθωσης ή της αγοράς ακινήτων τα οποία εισφέρουν εισόδημα και συμβάλλουν στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της επιχείρησης. (π.χ. συγκροτήματα γραφείων, ενοικιαζόμενοι χώροι, πολυκατοικίες, ξενοδοχεία, βιομηχανικοί και αποθηκευτικοί χώροι). Εξαιρούνται οι ξενοδοχειακές μονάδες των οποίων η εξυπηρέτηση του δανεισμού εξαρτάται από λειτουργικές πηγές αποπληρωμής της επιχείρησης, όχι όμως και η πίστωση εταιρείας εκμετάλλευσης ακινήτων, που μισθώνει το ακίνητο για τη λειτουργία επιχείρησης.

1.11. Διεθνές θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων περιλαμβάνει διάφορους κανονισμούς και κατευθυντήριες γραμμές που θεσπίστηκαν από διεθνείς οργανισμούς για την προώθηση της διαφάνειας, της σταθερότητας και της λογοδοσίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Μερικοί από τους παράγοντες που εμπλέκονται σε αυτό το πλαίσιο είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), την Παγκόσμια Τράπεζα, την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας και το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB). Αυτοί οι οργανισμοί συνεργάζονται για τη θέσπιση πολιτικών και προτύπων που προάγουν υπεύθυνες πρακτικές δανεισμού και επενδύσεων, για τον μετριασμό των κινδύνων και την πρόληψη οικονομικών κρίσεων.

Η Επιτροπή της Βασιλείας (Basel Committee on Banking Supervision) ιδρύθηκε το 1974 με τη συμμετοχή των κεντρικών τραπεζιτών των χωρών: Βελγίου, Καναδά, Γαλλίας, Ιταλίας, Ιαπωνίας, Ολλανδίας, Ηνωμένου Βασιλείου, ΗΠΑ, Γερμανίας, Σουηδίας, και αποτελεί μία *de facto* οργάνωση χωρίς νομική προσωπικότητα. Οι εκθέσεις της Επιτροπής έχουν μεγάλη επιρροή στο διεθνές τραπεζικό σύστημα και παρέχουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, τα πρότυπα διαχείρισης κινδύνου και τη διαχείριση ρευστότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Οι Συμφωνίες της καθώς και οι αναθεωρήσεις τους, εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή και στην Ελληνική νομοθεσία μερικώς ή στο σύνολο τους. Σκοπό της επιτροπής αποτελεί, η διασφάλιση της σταθερότητας στο διεθνές τραπεζικό σύστημα και το έργο που δημοσιεύει προς την επίτευξη του, αφορά:

- Τη διακρατική συνεργασία των αρχών τραπεζικής εποπτείας, μέσω της θέσπισης ενιαίων κανονισμών που προλαμβάνουν τις γενικευμένες κρίσεις και τα *domino effect* των πτωχεύσεων στα τραπεζικά ιδρύματα.

- Την προληπτική εποπτεία και άσκηση ελέγχου, που αφορά στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο των τραπεζών, τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και στη διαχείριση κινδύνων. Ειδικότερα, την υποχρέωση των τραπεζών να λειτουργούν με διαφάνεια, να παρέχουν επαρκή πληροφόρηση στους πελάτες και την Εποπτεία και να υιοθετούν αρχές εταιρικής διακυβέρνησης. Η θέσπιση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (Capital Adequacy Ratio) και του Δείκτη Φερεγγυότητας αντιπροσωπεύει την ανάγκη για αντιστάθμιση των αναλαμβανόμενων κινδύνων μεταξύ των οποίων μπορεί να είναι:
 - Ο κίνδυνος υψηλής χρηματοδοτικής μόχλευσης και αυτός που απορρέει έμμεσα, από υπερμοχλευμένες συνδεδεμένες επιχειρήσεις
 - Ο κίνδυνος επιτοκίου
 - Ο κίνδυνος χώρας
 - Ο κίνδυνος μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων
 - Ο συναλλαγματικός κίνδυνος
 - Ο κίνδυνος ρευστότητας
 - Ο λειτουργικός κίνδυνος (επισφάλειας τηλεπικοινωνιών, πληροφοριακών συστημάτων) και ο κίνδυνος που απορρέει από την ηλεκτρονική τραπεζική
 - Ο πιστωτικός κίνδυνος, κ.ο.κ.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τραπεζικού δανεισμού

1.12. Εισαγωγή

Υπάρχουν πολλές θεωρίες για το πως η επιχείρηση θα πρέπει να αντλεί κεφάλαια για την χρηματοδότηση των λειτουργιών της, ωστόσο η τελική απόφαση παίρνεται κάθε φορά λαμβάνοντας υπόψιν τις ιδιαίτερες παραμέτρους του περιβάλλοντος της. Αυτοί οι παράμετροι αφορούν το είδος των αναγκών κεφαλαίων σε χρονική διάρκεια, το ύψος των επιτοκίων, το επιτόκιο των ΕΓΕΔ και τον κίνδυνο της επένδυσης/εταιρείας. Άλλοι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψιν στις χρηματοδοτήσεις είναι:

• Το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας
• Η πιστωτική πολιτική της επιχείρησης
• Ο αντίστοιχος μέσος όρος μόχλευσης του κλάδου
• Η δυνατότητα πρόσβασης ή μη στις αντίστοιχες πηγές κεφαλαίων
• Οι προοπτικές της εταιρείας όπως αποτυπώνονται στις προϋπολογιστικές λογιστικές και χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Γενικά, η διαδομένη θεωρία Pecking Order υποστηρίζει ότι οι εταιρείες θα δώσουν προτεραιότητα κατά σειρά στη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους, πρώτα μέσω εσωτερικών πηγών (αυτοχρηματοδότηση), όπως τα αδιανέμητα κέρδη. Έπειτα ακολουθεί η προμήθεια δανειακών κεφαλαίων και, ως έσχατη λύση, η χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια (Myers, S. C. 1984). Οι επιχειρήσεις γενικά αντλούν κεφάλαια από τις εξής πηγές:

• Ίδια Κεφάλαια: Αποτελούν τη συνεισφορά των μετόχων και χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερο κίνδυνο, διότι δεν παρέχεται κάποια διασφάλιση, άρα έχουν και υψηλότερο κόστος κεφαλαίου. Ωστόσο, παρέχουν υψηλές προσδοκίες πλεονάσματος και απόδοσης (η οποία είναι αβέβαιη) για τους μετόχους.
• Επιχορηγήσεις: Αποτελούν τη συνεισφορά της κυβέρνησης ή έμμεσα τη συνεισφορά των πολιτών στην χρηματοδότηση μίας εταιρείας, η οποία δραστηριοποιείται σε έργα κοινωνικού ενδιαφέροντος (έμμεσα και άμεσα ανταποδοτικά οφέλη). Αυτές οι εταιρείες ασχολούνται με τομείς όπως η καινοτομία, οι εξαγωγές και η υποκατάσταση εισαγωγών, η περιφερειακή ανάπτυξη.
• Ξένα Κεφάλαια: Τα ξένα κεφάλαια διασφαλίζονται από τις εμπράγματα και ενοχικές εξασφαλίσεις και για το λόγο αυτό έχουν χαμηλότερο κόστος από τα ίδια κεφάλαια. Η απόδοση είναι προκαθορισμένη μέσω της φόρμουλας του επιτοκίου και ο κίνδυνος προσδιορίσιμος, ενώ η περίοδος δέσμευσης είναι επίσης γνωστή.

1.13. Πλεονεκτήματα τραπεζικού δανεισμού

Λαμβάνοντας δάνεια, πιστωτικές γραμμές και άλλες μορφές χρηματοδότησης από τράπεζες, οι επιχειρήσεις μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε κεφάλαια που μπορούν να τις βοηθήσουν να αναπτυχθούν, να επεκταθούν σε νέες αγορές και να χρηματοδοτήσουν νέα έργα.

Στα πλεονεκτήματα του τραπεζικού δανεισμού περιλαμβάνονται:

- **Πιθανά φορολογικά οφέλη:** Οι τόκοι που καταβάλλονται σε τραπεζικά δάνεια μπορεί να εκπίπτουν από φόρους, γεγονός που μπορεί να μειώσει γενικά τις φορολογικές υποχρεώσεις της εταιρείας.
- **Διατήρηση ελέγχου:** Σε αντίθεση με τη χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια, η λήψη τραπεζικού δανείου επιτρέπει σε μια εταιρεία να διατηρήσει την ιδιοκτησία και τον έλεγχο της εταιρείας.
- **Πιστοληπτική Ικανότητα και Αξιοπιστία:** Η επιτυχής αποπληρωμή ενός τραπεζικού δανείου μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας μιας εταιρείας, καθιστώντας ευκολότερη τη λήψη χρηματοδότησης στο μέλλον.
- **Χαμηλότερα επιτόκια:** Τα τραπεζικά δάνεια μπορεί να έχουν χαμηλότερα επιτόκια από άλλες μορφές χρηματοδότησης, όπως εταιρικά ομόλογα ή χρηματοδότηση με μετοχές. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερο συνολικό κόστος χρηματοδότησης για την εταιρεία.
- **Πρόσβαση σε μεγάλα ποσά κεφαλαίων:** Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις, οι τράπεζες μπορούν να παρέχουν σημαντικά ποσά κεφαλαίων, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση έργων ή επενδύσεων μεγάλης κλίμακας.
- **Μικρότερος κίνδυνος βάσης:** Η χρηματοδότηση με τραπεζικό δανεισμό μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο της βάσης των μετόχων, διότι οι επενδύσεις θα χρηματοδοτούνται με κεφάλαιο που δεν αποτελεί μέρος των ιδίων κεφαλαίων.
- **Ευέλικτοι όροι αποπληρωμής:** Οι τράπεζες μπορεί να προσφέρουν ευέλικτους όρους αποπληρωμής, όπως μεγαλύτερες περιόδους αποπληρωμής, οι οποίοι μπορούν να βοηθήσουν τις εταιρείες να διαχειριστούν καλύτερα τις ταμειακές ροές τους και να μειώσουν τον κίνδυνο αθέτησης υποχρεώσεων.

- **Προκαθορισμένη απόδοση, χρόνος και τρόπος αποπληρωμής:** Με τα δάνεια, η εταιρεία μπορεί να συμφωνήσει σε προκαθορισμένη απόδοση, χρόνο και τρόπο αποπληρωμής. Αυτό σημαίνει ότι η εταιρεία μπορεί να προγραμματίσει εκ των προτέρων τη χρηματοδότησή της, ορίζοντας ένα συγκεκριμένο ποσό που πρέπει να αποπληρώσει σε συγκεκριμένους χρόνους και με συγκεκριμένο επιτόκιο. Αυτό μειώνει τον κίνδυνο για τους μετόχους, καθώς γνωρίζουν εκ των προτέρων το ποσό που η εταιρεία θα πρέπει να αποπληρώσει, και τους χρόνους μέσα στους οποίους θα πρέπει να γίνουν οι αποπληρωμές. Αυτό εξασφαλίζει τη σταθερότητα στα οικονομικά της εταιρείας, καθώς η εταιρεία θα έχει σαφή προγραμματισμό και ελεγχόμενα χρέη.

1.14. Μειονεκτήματα τραπεζικού δανεισμού

Ενώ η τραπεζική χρηματοδότηση μπορεί να προσφέρει πολύτιμα κεφάλαια στις εταιρείες, ενέχει επίσης ορισμένους κινδύνους και μειονεκτήματα που μπορεί να έχουν σημαντικές συνέπειες για την οικονομική υγεία μιας εταιρείας.

- **Κίνδυνος επιτοκίου:** Για εταιρείες με δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, το γεγονός ότι τα επιτόκια υπόκεινται σε διακυμάνσεις σημαίνει ότι το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους (οι δόσεις) μπορεί να μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου. Αυτό μπορεί να επιβαρύνει τα οικονομικά μιας εταιρείας και μπορεί να περιορίσει την ικανότητά της να εισφέρει κεφάλαια σε ευκαιρίες ανάπτυξης. Στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία των επιθετικών αυξήσεων του βασικού επιτοκίου από την ΕΚΤ, ο κίνδυνος δημιουργίας νέων κόκκινων δανείων και επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης είναι ορατός. Η ΕΚΤ αναμένεται να αυξήσει το επιτόκιο έως και 4% για την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, ενώ όσες επιχειρήσεις μπορούν, στρέφονται σε χαμηλότοκες χρηματοδοτήσεις του ταμείου ανάκαμψης και επιχορηγήσεις.
- **Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής:** Οι τράπεζες συνήθως απαιτούν από τις εταιρείες να τηρούν ένα προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής, το οποίο μπορεί να είναι δύσκολο για την εταιρεία να τηρήσει εάν αλλάξει η οικονομική της κατάσταση. Εάν η εταιρεία δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει τις πληρωμές του δανείου της, ενδέχεται να αντιμετωπίσει κυρώσεις και άλλες αρνητικές συνέπειες.

- **Απαιτούμενες εξασφαλίσεις:** Οι τράπεζες απαιτούν από τις εταιρείες να παρέχουν εξασφαλίσεις για να λάβουν τη χρηματοδότηση. Οι ενοχικές εξασφαλίσεις, συνήθως περιλαμβάνουν εκχωρήσεις απαιτήσεων από πελάτες, είτε γεγεννημένες είτε συμβολαιοποιημένες. Από την άλλη πλευρά, οι εμπράγματα εξασφαλίσεις αναφέρονται σε μια μορφή εγγύησης όπου η επιχείρηση παρέχει κάποια κατάθεση ή περιουσιακό στοιχείο ως εγγύηση στην τράπεζα. Αυτό μπορεί να επιβαρύνει τα ταμειακά αποθέματα μιας εταιρείας και να περιορίσει την ικανότητά της να επενδύει σε ευκαιρίες ανάπτυξης. Αν η επιχείρηση δεν εκπληρώσει τις δανειακές της υποχρεώσεις, η τράπεζα έχει το δικαίωμα να πάρει το καταθετικό ή το περιουσιακό στοιχείο ως αποζημίωση, όπως και στις ενοχικές εξασφαλίσεις.
- **Κίνδυνος χρεοκοπίας:** Η υπερβολική εξάρτηση από την τραπεζική χρηματοδότηση μπορεί να περιορίσει τους διαθέσιμους πόρους, καθιστώντας πιο δύσκολη τη διαχείριση των λειτουργιών της επιχείρησης. Σε συνδυασμό με κάποια δυσχερή κατάσταση όπως μείωση της κερδοφορίας μπορεί να οδηγηθεί στην αναγκαστική διάλυση και την πώληση των περιουσιακών της στοιχείων για να καλύψει τα χρέη της.
- **Κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων:** Η αποτυχία εκπλήρωσης των δανειακών υποχρεώσεων ή η ανάληψη υπερβολικού χρέους μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την πιστοληπτική βαθμολογία μιας εταιρείας. Αυτό μπορεί να καταστήσει πιο δύσκολο για την εταιρεία να εξασφαλίσει μελλοντική χρηματοδότηση ή να διαπραγματευτεί ευνοϊκούς όρους από τους προμηθευτές της.
- **Μακρά διαδικασία έγκρισης και ενδεχόμενο απόρριψης:** Η αίτηση για τραπεζικό δάνειο μπορεί να είναι μια χρονοβόρα διαδικασία, που απαιτεί εκτενή τεκμηρίωση και οικονομικές καταστάσεις. Πάντα υπάρχει ο κίνδυνος μια τράπεζα να αρνηθεί μια αίτηση δανείου, αφήνοντας μια εταιρεία χωρίς τα απαραίτητα κεφάλαια για να αναπτυχθεί ή να διατηρήσει τις δραστηριότητές της. Αυτός ο κίνδυνος μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλός για νεοφυείς και επιχειρήσεις με περιορισμένο πιστωτικό ιστορικό.

2. Είδη Χρηματοδοτήσεων

Ταξινόμηση πιστοδοτήσεων

Στα πλαίσια της αξιολόγησης του πιστοδοτικού χαρτοφυλακίου της τράπεζας, η ταξινόμηση των πιστοδοτήσεων αποσκοπεί στον έγκαιρο εντοπισμό και την επισήμανση τυχόν προβληματικών πιστοδοτήσεων. Οι πιστοδοτήσεις κατατάσσονται αναλόγως του βαθμού κινδύνου και μελετώνται προσεκτικά παθογένειες όπως η πτώση της κερδοφορίας του πελάτη, με σκοπό την λήψη διορθωτικών μέτρων και τον περιορισμό της ζημίας. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) αποτελούν σημαντικό πρόβλημα για τις ελληνικές τράπεζες, αφού ένα μεγάλο σε σύγκριση με τις άλλες χώρες ποσοστό των επιχειρηματικών δανείων στη χώρα μας παρουσιάζει αθέτηση.

Ως «Αθέτηση Υποχρέωσης» πιστούχου ορίζεται σύμφωνα με την ΤτΕ (Π.Δ.Τ.Ε.2589/2007) η επέλευση ενός ή και των δύο από τα παρακάτω γεγονότα:

α. Το πιστωτικό ίδρυμα θεωρεί ότι ο πιστούχος είναι ευλόγως πιθανό να μην εκπληρώσει στο σύνολό τους τις υποχρεώσεις πληρωμών προς το πιστωτικό ίδρυμα ή οποιαδήποτε εταιρεία του ομίλου στον οποίο ανήκει το πιστωτικό ίδρυμα.

β. Ο πιστούχος έχει εμφανίσει ουσιαστική καθυστέρηση άνω των 90 ημερών στην αποπληρωμή κάποιας εκ των υποχρεώσεών του προς το πιστωτικό ίδρυμα ή οποιαδήποτε εταιρεία του ομίλου στον οποίο ανήκει.

Το υψηλό ποσοστό ΜΕΔ στην Ελλάδα έχει εμποδίσει την οικονομική ανάκαμψη, καθώς μειώνει την ικανότητα των τραπεζών να δανείζουν βιώσιμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για την ορθολογική διάρθρωση του χαρτοφυλακίου της και τη μείωση των επισφαλών απαιτήσεών της, κάθε τράπεζα ταξινομεί τις πιστοδοτήσεις της και αν χρειαστεί αναλαμβάνει δράση για την υποστήριξη των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Προστατεύοντας τον εαυτό της από τα επισφαλή δάνεια, η τράπεζα φροντίζει και για την υγεία του ευρύτερου οικοσυστήματος που λειτουργεί και αντιστρόφως, αλυσιδωτά επέρχεται η ανάκαμψη της οικονομίας.

Η ταξινόμηση αποτελεί μία εσωτερική διαδικαστική λειτουργία της τράπεζας και δεν γνωστοποιείται ποτέ, σε κανένα πελάτη, αντισυμβαλλόμενο ή τρίτο για κανένα λόγο, έχει δηλαδή εμπιστευτικό χαρακτήρα. Αναλόγως των επιμέρους χαρακτηριστικών και παραμέτρων κινδύνου οι πιστοδοτήσεις αξιολογούνται, κατατάσσονται και αντιμετωπίζονται με διαφορετικά διορθωτικά μέτρα:

1) Κανονικές Πιστοδοτήσεις (Κ1)
<p>Αυτές χαρακτηρίζονται ως χαμηλού ή αποδεκτού κινδύνου και περιλαμβάνουν τις πιστοδοτήσεις οι οποίες εναρμονίζονται πλήρως με τις προδιαγραφές και τα πιστωτικά πρότυπα της τράπεζας.</p> <ul style="list-style-type: none">○ Έχουν ενήμερες οφειλές, επαρκώς εξασφαλισμένες απαιτήσεις○ Διαθέτουν επαρκές πληροφοριακό υλικό○ Το κλίμα της αγοράς κρίνεται καλό<ul style="list-style-type: none">▪ Μικρός αριθμός ανταγωνιστών▪ Σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα▪ Η ζήτηση είναι ισχυρή και αυξανόμενη○ Οι πιστώσεις χρησιμοποιούνται αποδοτικά και αποτελεσματικά○ Έχουν διοικητική επάρκεια○ Καλή οικονομική πορεία στο παρελθόν το παρόν και το μέλλον
2) Πιστοδοτήσεις με ενδείξεις αδυναμιών (Κ2)
<p>Αυτές χαρακτηρίζονται ως χρίζουσες παρακολούθησης και περιλαμβάνουν περιπτώσεις όπου ο οφειλέτης παρουσιάζει κάποιες αδυναμίες, ωστόσο δεν αναμένεται να επέλθει άμεσα ζημία της τράπεζας.</p>
3) Πιστοδοτήσεις εκτός κριτηρίων (Κ3):
<p>Οι συγκεκριμένες κρίνεται ότι δεν πληρούν τα πιστωτικά πρότυπα και ως εκ τούτου η ομαλή αποπληρωμή είναι εκτεθειμένη σε άμεσο κίνδυνο ενώ κρίνεται αναγκαία η λήψη μέτρων για να μη ζημιωθεί η τράπεζα.</p>
4) Απαιτήσεις σε εμπλοκή (Κ4)
<p>Αυτές οι πιστοδοτήσεις χαρακτηρίζονται και ως αμφίβολης είσπραξης λόγω των κωλυμάτων στην λειτουργική αποπληρωμή που θέτει σε αβεβαιότητα την τελική εξόφληση, μερική ή ολική. Απαιτούνται άμεσες ενέργειες για την ισχυροποίηση της θέσης και του ελέγχου της τράπεζας για να περιοριστούν οι κίνδυνοι.</p>
5) Επισφαλείς Απαιτήσεις (Κ5)
<p>Αυτές οι πιστοδοτήσεις προβλέπεται ότι θα ζημιώσουν την τράπεζα και το ανεξόφλητο ποσό κρίνεται ανεπίδεκτο είσπραξης. Οι προσπάθειες είσπραξης δεν εγκαταλείπονται, υπάρχει ακόμη η πιθανότητα μερικής ή ολικής εξόφλησης αν και κρίνεται αδύναμη.</p>

Είδη τραπεζικών χρηματοδοτήσεων

Η τραπεζική χρηματοδότηση είναι μια κρίσιμη πηγή κεφαλαίου για τις επιχειρήσεις και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς, όπως η επέκταση σε νέες αγορές και η αγορά εξοπλισμού και λοιπών παγίων στοιχείων του ενεργητικού. Συχνά ο όρος **χρηματοδότηση** θεωρείται ταυτόσημος με αυτόν της **πιστοδότησης**, ωστόσο η τελευταία εκφράζει όλο το εύρος των ενεργητικών εργασιών της τράπεζας που αφορούν στην παροχή πίστης προς τον πελάτη και περιλαμβάνει τις χρηματοδοτήσεις και την παροχή εγγυήσεων.

Σύμφωνα με τους καθηγητές Αγγελόπουλο, Ηρειώτη και Συριόπουλο οι πιστοδοτήσεις διακρίνονται ως προς την αμεσότητα τους ως εξής:

Άμεσες Πιστοδοτήσεις (Χρηματοδοτήσεις)	Έμμεσες Πιστοδοτήσεις
Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης	Εγγυητικές επιστολές (Letter of Guarantee)
Επενδυτικές χρηματοδοτήσεις π.χ. αγοράς παγίων και εξοπλισμού.	Ενέγγυες πιστώσεις (Letter of Credit)

Οι άμεσες πιστοδοτήσεις διαφέρουν από τις έμμεσες ως αναφορά την εκταμίευση των χρημάτων από την τράπεζα στον πελάτη. Στις άμεσες, το κεφάλαιο εκταμιεύεται και τίθεται υπό τον έλεγχο του πελάτη στο παρόν σε αντίθεση με τις έμμεσες όπου η εκταμίευση γίνεται μελλοντικά και ενδεχομενικά. Το είδος πιστοδότησης που θα επιλέξει ο πελάτης πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες του και να συμβάλλει αποτελεσματικά στην μακροπρόθεσμη επίτευξη των στόχων κερδοφορίας του. Επίσης διακρίνονται και ως προς την χρονική τους διάρκεια σε:

Βραχυπρόθεσμες πιστοδοτήσεις	Μακροπρόθεσμες πιστοδοτήσεις
Με διάρκεια που δεν υπερβαίνει το 1 έτος	Με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους

Πρακτικά υπάρχουν και οι μεσοπρόθεσμοι χαρακτήρα πιστοδοτήσεις με διάρκεια από 1 έως 3 έτη. Οι βραχυπρόθεσμες πιστοδοτήσεις αφορούν πιστώσεις που προορίζονται για την κάλυψη πρόσκαιρων χρηματοοικονομικών αναγκών της επιχείρησης, όπως η πληρωμή προμηθευτών, η διαχείριση πελατολογίου κ.α. Από την άλλη, οι μακροπρόθεσμες πιστοδοτήσεις είναι πιστώσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη της επιχείρησης, όπως η επέκταση της παραγωγικής δυναμικότητας, η αγορά ακινήτων ή η χρηματοδότηση επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες.

Το νόμισμα στο οποίο θα γίνει η χορήγηση μπορεί να είναι το ευρώ ή άλλο νόμισμα, εφόσον γίνει εκτίμηση των μελλοντικών εισροών, για να αντισταθμιστεί επαρκώς ο συναλλαγματικός κίνδυνος της εν λόγω χρηματοδότησης.

2.1. Χρηματοδοτήσεις Ρευστότητας - Δάνεια κεφαλαίου κίνησης

Τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης αποσκοπούν στην χρηματοδότηση του παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης, στην εξυπηρέτηση των βραχυπρόθεσμων - καθημερινών αναγκών της σε χρήμα. Ο ετεροχρονισμός που δημιουργείται μεταξύ αγοράς πρώτων υλών, πώλησης του προϊόντος, είσπραξης από πελάτες και πληρωμής προμηθευτών δημιουργεί συχνά ένα λειτουργικό – ταμειακό έλλειμα, το οποίο έρχεται και καλύπτει το κεφάλαιο κίνησης. Το κεφάλαιο κίνησης διακρίνεται ανάλογα με την πηγή προέλευσης σε ίδιο και μόνιμο. Ίδιο στον βαθμό που προέρχεται από ίδια κεφάλαια και μόνιμο στον βαθμό που προέρχεται από ξένα κεφάλαια.

Οι συνηθέστερες μορφές χρηματοδότησης κεφαλαίου κίνησης είναι οι εξής:

- I. **Εφάπαξ χρηματοδότηση:** Αυτός ο τύπος χρηματοδότησης εξυπηρετεί τις άμεσες ανάγκες της επιχείρησης, και καταρτίζεται βάσει του ταμιακού της προγράμματος. Συνήθως έχει βραχυπρόθεσμο ορίζοντα εξόφλησης που δεν ξεπερνάει το ένα έτος.

- II. **Ανοιχτός ή αλληλόχρεος λογαριασμός (Πιστωτικές γραμμές):** Οι πιστωτικές γραμμές είναι μια ευέλικτη επιλογή χρηματοδότησης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης, την αγορά αποθεμάτων ή την χρηματοδότηση μη αναμενόμενων δαπανών. Η τράπεζα προσυμφωνεί με την επιχείρηση το πιστωτικό όριο (πλαφόν) και τους επιμέρους όρους του λογαριασμού αυξομειούμενου υπολοίπου. Η επιχείρηση μπορεί να αντλήσει από το πιστωτικό όριο ανάλογα με τις ανάγκες και να επιστρέψει τα ποσά εντός της προθεσμίας πληρώνοντας τόκους μόνο για το ποσό που έχει δανειστεί.
- III. **Χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα:** Σε αυτό το είδος χρηματοδότησης τα εμπορικά αξιόγραφα χρησιμεύουν ως εγγύηση για την τράπεζα ότι θα είναι σε θέση να ανακτήσει τα κεφάλαιά της σε περίπτωση που η επιχείρηση αθετήσει το δάνειο. Η χορήγηση τους επομένως γίνεται με περισσότερη ευκολία από τις τράπεζες και επιχειρήσεις που δεν έχουν τόσο καλή εικόνα μπορούν να επωφεληθούν. Η τράπεζα δεσμεύει ένα ποσοστό επί της αξίας των τίτλων το οποίο υπολογίζεται βάσει κριτηρίων όπως η ημερομηνία λήξης των αξιογράφων και η αξιοπιστία του πελάτη.
- IV. **Η Καθαρή προεξόφληση:** Είναι μια χρηματοδοτική ρύθμιση που χρησιμοποιείται από επιχειρήσεις, σύμφωνα με την οποία ένας πελάτης προσυπογράφει τίτλους στην τράπεζα πριν από την ημερομηνία λήξης τους και λαμβάνει την ονομαστική αξία των τίτλων μετά την αφαίρεση των αντίστοιχων τόκων, προμηθειών και εξόδων. Αυτό το είδος χρηματοδότησης παρέχει στην επιχείρηση άμεσα κεφάλαια, ενώ η τράπεζα αναλαμβάνει την κυριότητα των τίτλων μέχρι την ημερομηνία λήξης τους, οπότε και εισπράττει την πλήρη αξία των τίτλων. Η καθαρή προεξόφληση υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας των τίτλων και του ποσού που αφαιρείται για τόκους, προμήθειες και έξοδα και όχι ως ένα ποσοστό επί της αξίας του τίτλου όπως συνέβαινε στην προηγούμενη περίπτωση.

- V. **Χρηματοδοτήσεις με ενέχυρο εμπορεύματα:** Η χρηματοδότηση με ενεχυριασμένα εμπορεύματα είναι μια μέθοδος χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησης μιας εταιρείας, κατά την οποία οι πρώτες ύλες ή τα τελικά προϊόντα που ανήκουν στον δανειολήπτη και είναι χωρίς βάρη ή απαιτήσεις επί αυτών, παρέχονται στην τράπεζα ως εγγύηση για δάνειο. Αυτή η πιστοδοτική συμφωνία επιτρέπει στον δανειολήπτη να έχει πρόσβαση σε κεφάλαια που εξασφαλίζονται από την αξία των ενεχυριασμένων αγαθών. Σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης, η τράπεζα μπορεί να πάρει στην κατοχή της τα ενεχυριασμένα αγαθά και να τα πουλήσει για να ανακτήσει το οφειλόμενο υπόλοιπο του δανείου. Ωστόσο αυτή η μορφή χρηματοδότησης αποφεύγεται από τις τράπεζες λόγω των επικείμενων κινδύνων απαξίωσης ή καταστροφής των εμπορευμάτων.
- VI. **Εξαγωγικά δάνεια:** Είναι ένα είδος χρηματοδότησης που απευθύνεται σε εξαγωγικές επιχειρήσεις για την κάλυψη των βραχυπρόθεσμων αναγκών τους σε κεφάλαιο κίνησης για την προετοιμασία και την εκτέλεση των εξαγωγικών τους δραστηριοτήτων. Αυτά τα δάνεια έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να καλύπτουν το κόστος που σχετίζεται με την εξαγωγή αγαθών ή υπηρεσιών, όπως η αγορά πρώτων υλών, η μεταποίηση, η συσκευασία, η αποστολή και τα έξοδα μάρκετινγκ. Τα εξαγωγικά δάνεια προορίζονται για να γεφυρώσουν το χάσμα, μεταξύ του χρόνου που ο εξαγωγέας επωμίζεται το εξαγωγικό κόστος και του χρόνου που ο εξαγωγέας λαμβάνει την πληρωμή για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες του. Αυτά τα δάνεια είναι συνήθως εξασφαλισμένα από τους εισπρακτέους λογαριασμούς τα αποθέματα ή και άλλα περιουσιακά στοιχεία.

2.2. Χρηματοδοτήσεις για κάλυψη αναγκών σε πάγια

Η χρηματοδότηση επιχειρήσεων για την κάλυψη αναγκών σε πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι η διαδικασία απόκτησης, αντικατάστασης ή αναβάθμισης μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων, εξοπλισμού κ.α. Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία συνήθως συμβάλλουν λειτουργικά στις δραστηριότητες της επιχείρησης για μεγάλα χρονικά διαστήματα και έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής. Αυτό το είδος χρηματοδότησης παρέχει στις επιχειρήσεις τα απαραίτητα κεφάλαια για να αποκτήσουν ή και να μισθώσουν τα περιουσιακά στοιχεία που χρειάζονται για να λειτουργήσουν, να αναπτυχθούν και να παραμείνουν ανταγωνιστικές.

Δεδομένου ότι η απόδοση των παγίων μπορεί να μην είναι άμεση, είναι σημαντικό επιχείρηση να κατανείμει επιτυχώς το κόστος αυτών των περιουσιακών στοιχείων με την πάροδο του χρόνου, προκειμένου να ελαχιστοποιείται η επίδραση στο νεκρό σημείο ταμειακών ροών και να αποφεύγεται η συσσώρευση σταθερού κόστους. μήνες. Για τις επενδύσεις σε πάγια στοιχεία, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οπωσδήποτε μακροπρόθεσμα ξένα κεφάλαια σε συνδυασμό με τα ίδια και να μη χρησιμοποιείται βραχυπρόθεσμος δανεισμός.

Τα μακροπρόθεσμα δάνεια μπορεί να εξασφαλίζονται από τα χρηματοδοτούμενα περιουσιακά στοιχεία, όπως το δάνειο χρηματοδότησης εξοπλισμού, το οποίο εξασφαλίζεται από τον εξοπλισμό που χρηματοδοτείται. Αυτά τα δάνεια μπορούν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αγοράσουν νέο εξοπλισμό και ο εξοπλισμός που χρηματοδοτείται λειτουργεί ως εγγύηση για το δάνειο. Κατά κανόνα τα μακροπρόθεσμα δάνεια παρέχονται με μικρότερο επιτόκιο από τα βραχυπρόθεσμα λόγω της μακράς περιόδου αποπληρωμής που μπορεί να κυμαίνεται από 3 έως και 30 χρόνια.

2.3. Ομολογιακά Δάνεια

Τα ομολογιακά δάνεια είναι μια δημοφιλής επιλογή χρηματοδότησης για εταιρείες που αναζητούν μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση. Τα ομόλογα που εκδίδονται από την εταιρεία ενδέχεται να είναι διαθέσιμα σε θεσμικούς επενδυτές, όπως συνταξιοδοτικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρείες ή αμοιβαία κεφάλαια, ή σε μεμονωμένους επενδυτές. Επίσης μπορεί να είναι διαθέσιμα στο ευρύ κοινό για επενδυτικούς σκοπούς. Τα ομολογιακά δάνεια έχουν συχνά χαμηλότερα επιτόκια από άλλες μορφές μακροπρόθεσμου χρέους, όπως τα τραπεζικά δάνεια ή η χρηματοδότηση από έκδοση μετοχών.

Το πρόγραμμα ομολογιακού δανείου περιλαμβάνει λεπτομέρειες όπως το ποσό έκδοσης, περιγραφή ομολόγου(ποσό, λήξη), τους λόγους καταγγελίας και τα γεγονότα αθέτησης, τις εξασφαλίσεις, το επιτόκιο, οικονομικές και άλλες ρήτρες. Τα γεγονότα αθέτησης μπορεί να περιλαμβάνουν αδυναμία έγκαιρης πληρωμής τόκων ή κεφαλαίου, αδυναμία συμμόρφωσης με δεσμεύσεις ή άλλες υποχρεώσεις στο πλαίσιο του προγράμματος ομολογιακού δανείου ή ουσιώδεις ψευδείς δηλώσεις και παραλείψεις από την εταιρεία.

Περιλαμβάνει επίσης τα δικαιώματα των ομολογιούχων και περιορισμούς που πρέπει να τηρεί η εταιρεία προκειμένου να διατηρήσει την αξία του ομολόγου και να εξασφαλίσει έγκαιρες πληρωμές στους κατόχους των ομολόγων. Αυτές οι λεπτομέρειες ενδέχεται να περιλαμβάνουν περιορισμούς και οδηγίες για τις κεφαλαιουχικές δαπάνες, τα μερίσματα και την αποπληρωμή του χρέους.

Ο δανεισμός ομολόγων χρησιμοποιείται συχνά ως εργαλείο για την αναδιάρθρωση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων σε μακροπρόθεσμες, επιτρέποντας στην εταιρεία να κατανείμει τις πληρωμές του χρέους σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, γεγονός που μπορεί να βελτιώσει τις ταμειακές ροές και την οικονομική ευελιξία της. Ο συμβατικός χαρακτήρας του ομολογιακού δανείου προσφέρει σιγουριά και σαφήνεια και για τα δύο εμπλεκόμενα μέρη, καθιστώντας το μια πολύτιμη επιλογή χρηματοδότησης.

2.4. Κοινοπρακτικά Δάνεια

Τα κοινοπρακτικά δάνεια, περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερους δανειστές, που συγκεντρώνονται για να παρέχουν χρηματοδότηση σε έναν μόνο δανειολήπτη. Αυτός ο τύπος χρηματοδότησης χρησιμοποιείται συνήθως από μεγάλες εταιρείες, για τη χρηματοδότηση των εργασιών, των επεκτάσεων ή των εξαγορών τους. Κοινοπρακτική μορφή κυρίως έχουν οι χρηματοδοτήσεις στο χώρο της ναυτιλίας, της ανάπτυξης βιομηχανικών μονάδων και έργων υποδομής (project finance). Αποτελούν, το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής παγκόσμιας χρηματοδότησης, ενώ στη σύμβαση δύναται να μετέχουν αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα. Πρωταρχικό πλεονέκτημα τους αποτελεί, ότι επιτρέπουν την άντληση μεγαλύτερων ποσών κεφαλαίου από ό,τι θα ήταν δυνατό μέσω ενός μόνο δανειστή. Επιπλέον σχεδιάζονται, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες του δανειολήπτη, όπως ευέλικτα χρονοδιαγράμματα πληρωμών ή συνδυασμός σταθερών με κυμαινόμενα επιτόκια. Η διαδικασία άντλησης των κεφαλαίων, έχει ως εξής:

Ο υποψήφιος δανειολήπτης δίνει εντολή στο πιστωτικό ίδρυμα με το οποίο συνεργάζεται, να αναζητήσει κι άλλα πιστωτικά ιδρύματα, που προτίθενται να του παρέχουν χρηματοδότηση. Αυτό το ίδρυμα συνήθως, χρίζεται διοργανωτής και είναι υπεύθυνο για τη διάρθρωση του δανείου, τη διαπραγμάτευση των όρων με τον δανειολήπτη και τον συντονισμό της προσπάθειας των υπολοίπων πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και τη σύναψη του κοινοπρακτικού δανείου, ο διοργανωτής, καθίσταται υπεύθυνος για την είσπραξη των τόκων από τον οφειλέτη και την κατανομή τους αναλογικά, στις υπόλοιπες τράπεζες. Επίσης, παρακολουθεί την τήρηση των όρων, προβαίνει σε πληροφόρηση του δανειολήπτη και γενικά δρα ως αντιπρόσωπος των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Σε ένα κοινοπρακτικό δάνειο οι δανειστές είναι συνήθως εμπορικές τράπεζες, αλλά μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν θεσμικούς επενδυτές, hedge funds και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι τράπεζες έλκονται από τα συνεργατικά δάνεια, επειδή τους δίνεται η δυνατότητα να διαφοροποιήσουν τα χαρτοφυλάκια τους και να καταλείψουν τον πιστωτικό κίνδυνο σε πολλούς δανειολήπτες.

2.5. Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing)

Η χρηματοδοτική μίσθωση είναι μια σημαντική και ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδος χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις, για την απόκτηση κεφαλαιουχικών περιουσιακών στοιχείων όπως εξοπλισμό, μηχανήματα και ακίνητα.

Είναι μια μορφή σύμβασης όπου η εταιρεία που κατέχει τα κεφάλαια προς χρηματοδότηση (εκμισθωτής) αγοράζει το σύνολο της αξίας του περιουσιακού στοιχείου χωρίς να προκύπτουν άμεσες δαπάνες για τον μισθωτή (επιχείρηση), ο οποίος στη συνέχεια πραγματοποιεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα πληρωμές μισθωμάτων για μια προκαθορισμένη περίοδο, που συνήθως αντιστοιχεί στην ωφέλιμη ζωή του περιουσιακού στοιχείου.

Η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί μία δημοφιλή επιλογή λόγω της ευελιξίας, του ελάχιστου αρχικού κόστους και των φορολογικών πλεονεκτημάτων που μπορεί να προκύψουν. Ο μισθωτής αποφεύγοντας την υψηλή αρχική κεφαλαιουχική δαπάνη αποκτά πρόσβαση σε εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας που μπορεί να βελτιώσει την παραγωγικότητα και να συμβάλει σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Οι πληρωμές μισθωμάτων αντιμετωπίζονται συνήθως ως λειτουργικά έξοδα που εκπίπτουν της φορολογίας, γεγονός που μπορεί να μειώσει τη συνολική φορολόγηση της εταιρείας.

Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της χρηματοδοτικής μίσθωσης εντάσσονται:

- I. Πρώτον, η σύμβαση leasing είναι μη ακυρώσιμη μονομερώς, παρέχοντας μια αίσθηση ασφάλειας στην επιχείρηση (εκμισθωτή), η οποία μπορεί να βασίζεται σε σταθερές ταμειακές ροές κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.
- II. Η τράπεζα (εκμισθωτής) διατηρεί την κυριότητα του περιουσιακού στοιχείου κατά τη περίοδο της μίσθωσης, αλλά ο μισθωτής δικαιούται να κάνει χρήση του περιουσιακού στοιχείου και φέρει την ευθύνη για τη συντήρηση και την ασφάλισή του.
- III. Η επιχείρηση (μισθωτής) κατά το τέλος της περιόδου μίσθωσης δύναται να αγοράσει το περιουσιακό στοιχείο για μια ονομαστική τιμή, να δώσει παράταση στην περίοδο μίσθωσης ή να επιστρέψει το περιουσιακό στοιχείο στον εκμισθωτή.
- IV. Πρόωρη λήξη της σύμβασης leasing είναι δυνατή, εφόσον συμφωνήσουν αμφότεροι οι συμβαλλόμενοι.

2.6. Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring)

Όπως περιγράφεται από την Ελληνική Ένωση Factoring, η Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων ή αλλιώς Factoring ασκείται από Τράπεζες ή Ανώνυμες Εταιρείες αποκλειστικού σκοπού και αποτελεί δέσμη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων που πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες με βραχυπρόθεσμη πίστωση στους αγοραστές τους, με επαναληπτική αγοραστική συμπεριφορά.

Πρόκειται για μία συνεργασία μεταξύ ενός προμηθευτή και ενός εξειδικευμένου χρηματοοικονομικού ενδιάμεσου (Πράκτορα ή Factor) ο οποίος αναλαμβάνει τη λογιστική παρακολούθηση, διαχείριση και είσπραξη των επί πιστώσει απαιτήσεων του προμηθευτή από τους αγοραστές του. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολών επί της αξίας των απαιτήσεων και, υπό προϋποθέσεις, ο Πράκτορας αναλαμβάνει την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή. Με τη σύμβαση Factoring είναι εφικτή η εξυπηρέτηση τριών βασικών λειτουργιών και σκοπών της επιχείρησης:

a. Χρηματοδότηση:

Παρέχεται η δυνατότητα στον προμηθευτή να ρευστοποιήσει άμεσα τις εισπρακτέες απαιτήσεις του, τις οποίες προεξοφλεί ο Πράκτορας με προκαταβολές της τάξεως του 80%-90% της ονομαστικής αξίας των τιμολογίων. Ο προμηθευτής με αυτό τον τρόπο δύναται να ασκεί καλύτερα τον έλεγχο στο ταμειακό του πρόγραμμα, επιτυγχάνοντας άμεση ρευστότητα και συνδέοντας τις εισροές με το ύψος των πωλήσεων.

b. Υπηρεσίες Διαχείρισης:

Με τη σύμβαση Factoring ο προμηθευτής απαλλάσσεται από μία σειρά διαδικασιών τις οποίες αναλαμβάνει ο Πράκτορας. Αυτές αφορούν όλες τις ενέργειες διαχείρισης των εισπρακτέων λογαριασμών, την λογιστική και οργανωτική παρακολούθηση των χρηματικών απαιτήσεων του αναλαμβανόμενου πελατολογίου, την είσπραξη των απαιτήσεων και την αντίστοιχη πίστωση του προμηθευτή, έως και την δικαστική επιδίωξη της είσπραξης αυτών των απαιτήσεων.

c. **Αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των οφειλετών:**

Ως μέρος της προπαρασκευαστικής διαδικασίας της σύμβασης αλλά και καθ' όλη την διάρκεια ζωής της, ο Πράκτορας αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα των οφειλετών του προμηθευτή, τόσο των ήδη υπαρχόντων κατά την έναρξη όσο και αυτών που εντάσσονται αργότερα στη συνεργασία. Μέσω της αξιολόγησης αυτής παρέχεται η δυνατότητα στον προμηθευτή, να έχει πρόσβαση σε λογιστική και διοικητική πληροφόρηση υψηλού επιπέδου που είναι σημαντική για τη λήψη αποφάσεων.

- d. **Ανάληψη πιστωτικού κινδύνου:** Εφόσον αυτό ζητηθεί από το συνεργαζόμενο προμηθευτή, ο Πράκτορας δύναται να αναλάβει κάτω υπό προϋποθέσεις τον πιστωτικό κίνδυνο. Ανάλογα τις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε απαίτησης, διακρίνουμε δύο βασικές παροχές του Πράκτορα που αφορούν στην προστασία ή όχι των επιχειρήσεων από τον πιστωτικό κίνδυνο:

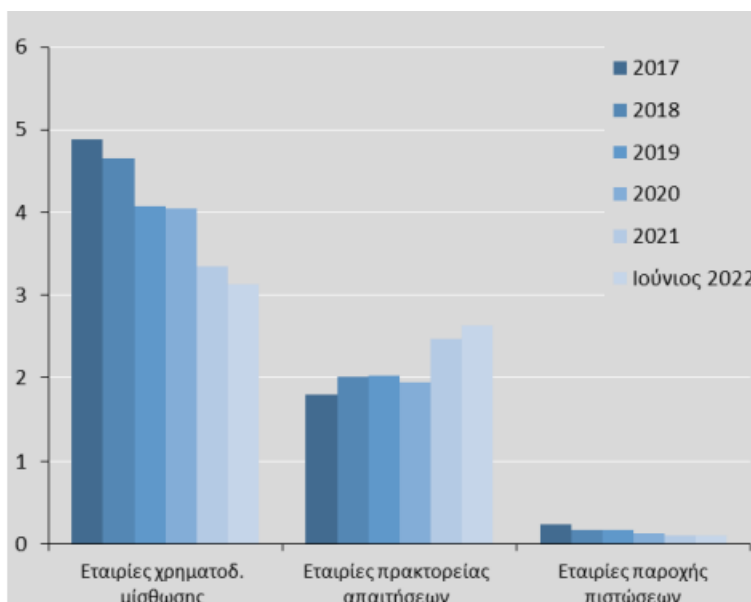
i. **Εκχώρηση απαιτήσεων με Αναγωγή (Factoring with Recourse):**

Σε αυτήν την περίπτωση ο πράκτορας προεξοφλεί στην επιχείρηση την αξία ενός γεγεννημένου τιμολογίου παρακρατώντας ένα ποσοστό ως αμοιβή. Η επιχείρηση συνεχίζει να βαρύνεται τον πιστωτικό κίνδυνο, μέχρι την πλήρη εξόφληση του τιμολογίου του πελάτη της. Εάν δηλαδή προκύψει αθέτηση, ο πράκτορας έχει δικαίωμα να απαιτήσει την αξία του λογαριασμού από την επιχείρηση που τον προσέλαβε.

ii. **Εκχώρηση απαιτήσεων χωρίς Αναγωγή (Factoring without Recourse):**

Ο πράκτορας, αφού ελέγξει προσεκτικά τον πελάτη της επιχείρησης (αγοραστή, κανάλια διανομής - ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα), και προσδιορίσει τον βαθμό κινδύνου, προεξοφλεί την αξία (με έκπτωση) της γεγεννημένης απαίτησης στην επιχείρηση. Σε αυτήν την περίπτωση ο πράκτορας βρίσκεται πια εκτεθειμένος στον πιστωτικό κίνδυνο μέχρι την πλήρη εξόφληση από τον πελάτη, ενώ για την επιχείρηση ο κίνδυνος εξαλείφεται, προσφέροντας της ασφάλεια και ευελιξία. Ο αναλαμβανόμενος πιστωτικός κίνδυνος αφορά την οικονομική αδυναμία του αγοραστή να καταβάλει την αξία των σχετικών τιμολογίων και όχι την άρνησή του να τα εξοφλήσει λόγω διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή (disputes).

Ενεργητικό λοιπών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα (δισ ευρώ)

Πηγή: ΤτΕ

Στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα, το τελευταίο διάστημα παρατηρείται πτώση στη χρηματοδοτική δραστηριότητα των εταιριών leasing, και αύξηση σε αυτήν των εταιρειών factoring. Η κάμψη του leasing οφείλεται στο περιβάλλον αβεβαιότητας που περιορίζει το ενδιαφέρον των επιχειρηματιών να επενδύουν και των εταιρειών leasing να χρηματοδοτούν νέα έργα. Η άνοδος στον τομέα του factoring, αποδίδεται κυρίως στα οφέλη που προκύπτουν από την μείωση του πιστωτικού κινδύνου, ο οποίος εμφανίζει ανοδική τάση.

2.7. Αγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων (Forfaiting)

Το Forfaiting αποτελεί μια μορφή χρηματοδότησης για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των εξαγωγών. Είναι μία σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ ενός εξαγωγέα και μιας τράπεζας ή εταιρείας factoring και βάση της συμφωνίας αυτής πραγματοποιείται η πώληση ή εκχώρηση στον Forfaiter απαιτήσεων που προέρχονται από εξαγωγική δραστηριότητα.

Συνήθως οι απαιτήσεις είναι ενσωματωμένες σε γραμμάτια εις διαταγή, συναλλαγματικές, εγγυητικές επιστολές και αφορούν ως επί το πλείστον μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις (από 3 έως 10 χρόνια). Ο Forfaiter δεν έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του εξαγωγέα στην περίπτωση που δεν ικανοποιηθεί από τον οφειλέτη, έτσι για να καλυφθεί από τον κίνδυνο προσυμφωνείται ότι τα εκχωρούμενα αξιόγραφα θα ενσωματώνουν κάποια μορφή εγγύησης από την τράπεζα του εισαγωγέα.

Ως αναφορά την χρηματοδότηση το βασικό πλεονέκτημα του Forfaiting έγκειται στην άμεση ρευστοποίηση της μεσο-μακροπρόθεσμης απαίτησης του εξαγωγέα, αφού αφαιρεθεί ο προεξοφλητικός τόκος. Αυτό παρέχει άμεσα ταμειακά διαθέσιμα στην επιχείρηση και ουσιαστικά αποτελεί μία μορφή έμμεσης χρηματοδότησης με υπολογίσιμο κόστος το οποίο δύναται να υπολογιστεί προσυμβατικά και να συμβάλλει στην διαδικασία τιμολόγησης των προϊόντων/υπηρεσιών του προμηθευτή.

Για την προστασία απέναντι στους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις με εξαγωγική δραστηριότητα (οικονομικός, πολιτικός, συναλλαγματικός κ.α.) το Forfaiting ανάγεται σε πολύτιμο εργαλείο λόγω της παραίτησης από το δικαίωμα αναγωγής του Forfaiter κατά του εξαγωγέα στην περίπτωση μη πληρωμής των τίτλων από τον εισαγωγέα. Αυτό το χαρακτηριστικό προσφέρει ευελιξία κινήσεων στον εκχωρητή (εξαγωγέα), ο οποίος μπορεί ευκολότερα να αφοσιωθεί στην πραγματοποίηση εξαγωγών σε νέες απαιτητικές αγορές απαλλαγμένος από τις διαδικασίες παρακολούθησης και είσπραξης.

2.8. Εγγυητικές Επιστολές

Η εγγυητική επιστολή είναι ένα προϊόν πίστης που εκδίδεται από μία τράπεζα ή άλλο χρηματοοικονομικό οργανισμό κατόπιν αιτήματος του εντολέα και απευθύνεται σε κάποιον τρίτο (δικαιούχο). Ο δικαιούχος είναι εκείνος ο οποίος έχει οικονομικές απαιτήσεις από τον εντολέα της τράπεζας. Εάν ο εντολέας υπέρ του οποίου εγγυάται η τράπεζα δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς τον δικαιούχο της εγγυητικής επιστολής, η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να καταβάλει στον λογαριασμό του δικαιούχου τίμημα έως του εγγυημένου ποσού. Στη συνέχεια η τράπεζα δύναται να διεκδικεί το ποσό από τον εντολέα της και με αυτόν τον τρόπο ουσιαστικά η εγγυητική επιστολή μετατρέπεται σε δάνειο.

Ανάλογα με τον κίνδυνο που περιέχεται στις υποχρεώσεις τους, οι βασικές κατηγορίες εγγυητικών επιστολών είναι:

I. Συμμετοχής (Α' κατηγορίας / χαμηλού κινδύνου).

Χρησιμοποιείται από επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε ένα μειοδοτικό ή πλειοδοτικό διαγωνισμό, δημόσιο ή ιδιωτικό, που μπορεί να αφορά στην προμήθεια πρώτων υλών, την κατασκευή και ανάληψη έργων προκειμένου να τη καταθέσουν στον φορέα του διαγωνισμού. Η επιστολή αποσκοπεί στην δέσμευση του φορέα να μην υπαναχωρήσει σε περίπτωση ανάθεσης του έργου σε αυτόν. Θεωρείται μειωμένου κινδύνου λόγω του πλήθους συμμετεχόντων στους διαγωνισμούς.

II. Καλής εκτέλεσης (Β' κατηγορίας / μετρίου κινδύνου).

Αυτές οι εγγυητικές επιστολές αφορούν στην τήρηση των προδιαγραφών, ρητρών και γενικότερα στην καλή εκπλήρωση μιας σύμβασης.

III. Αντικατάστασης κρατήσεων (Γ' κατηγορίας / υψηλού κινδύνου).

Είναι οι συνήθεις μορφές εγγυητικής επιστολής που χρησιμοποιούνται κατά κόρον σε όλα τα δημόσια έργα και ονομάζονται επίσης εγγυητικές δεκάτων ή πιστοποίησης έργου. Όταν μία επιχείρηση καταθέσει την εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης για ένα έργο που ανέλαβε και περάσει στην φάση της υλοποίησης, κατά διαστήματα, γίνεται εκτίμηση των εργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ελέγχονται από τον επιβλέποντα μηχανικό της υπηρεσίας ή του οργανισμού (για τον οποίο υλοποιείται το έργο) και εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή ή πληρωμή. Ωστόσο σε κάθε πιστοποίηση που γίνεται παρακρατείται συνήθως το 10% το οποίο αποδίδεται μετά την περάτωση του έργου. Εάν ο εργολάβος έχει άμεση ανάγκη μετρητών για να ελευθερωθεί αυτό το 10%, παραχωρείται στο διοργανωτή η εγγυητική επιστολή αντικατάστασης κρατήσεων για την οποία εγγυάται η τράπεζα. Αυτός με τη σειρά του αποδεσμεύει το υπόλοιπο 10% και ο εργολάβος μπορεί να το χρησιμοποιήσει άμεσα.

IV. Προκαταβολής (Γ' κατηγορίας / υψηλού κινδύνου).

Ύστερα από την κατακύρωση του διαγωνισμού, στη σύμβαση του έργου ή της προμήθειας ειδών προβλέπεται συνήθως η ανάληψη μίας προκαταβολής. Για να λάβει αυτά τα χρήματα ο εντολέας, προσκομίζει μία εγγυητική επιστολή για την οποία εγγυάται η τράπεζα. Το ποσό αυτό παρακρατείται από τον εντολέα είτε τμηματικά κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του έργου/παράδοσης των ειδών, είτε στη λήξη της εκτέλεσης/παράδοσης.

V. Πληρωμής (Γ' κατηγορίας / υψηλού κινδύνου).

Με αυτού του είδους τις εγγυητικές επιστολές εξασφαλίζεται η εξόφληση μιας οφειλής ή της αξίας αγοραζόμενων πρώτων υλών κλπ.

2.9. Ενέγγυες Πιστώσεις

Οι Ενέγγυες Πιστώσεις (Documentary Letter of Credit) είναι επίσης ένα προϊόν πίστης, ευρέως χρησιμοποιούμενο στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, που αποσκοπεί στην εγγυημένη πληρωμή των εμπορευμάτων και τη διασφάλιση του διεθνούς εμπορίου. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα επίσημο έγγραφο που εκδίδεται από μία τράπεζα ή άλλο χρηματοοικονομικό οργανισμό, και επενεργεί ουσιαστικά ως αμετάκλητη διασφάλιση της πληρωμής προς έναν δικαιούχο, ως εξής:

- i. Μία εισαγωγική επιχείρηση που επιθυμεί να εισάγει εμπορεύματα, έρχεται αρχικά σε επαφή με έναν προμηθευτή εξωτερικού, συμφωνούν τους επιμέρους όρους και τις προδιαγραφές της παρτίδας εισαγωγής. Ο εξαγωγέας γνωρίζει ότι θα πληρωθεί μόνο εάν πράξει κατά τα συμφωνημένα και ο αγοραστής γνωρίζει πως η τράπεζα μπορεί να πληρώσει μόνο εφόσον παραληφθούν ορθά τα φορτωτικά έγγραφα με τις συμφωνημένες προδιαγραφές και όρους.
- ii. Η εισαγωγική εταιρεία απευθύνεται στην τράπεζα και εκδίδει την Ενέγγυο Πίστωση υπέρ του προμηθευτή εξωτερικού. Στη συνέχεια η εκδότρια τράπεζα αποστέλλει την Ενέγγυο Πίστωση (αντίγραφο) στην τράπεζα του προμηθευτή εξωτερικού η οποία με τη σειρά της διαμοιράζεται την Ενέγγυο Πίστωση με τον προμηθευτή. Εκείνος ελέγχει για το εάν όλοι οι όροι και οι προδιαγραφές που αναφέρονται στην Ενέγγυο Πίστωση συμφωνούν με τα προσυμφωνημένα, εάν όχι, αιτείται τροποποίησης.
- iii. Ο προμηθευτής προετοιμάζει και φορτώνει την παραγγελία με τα εμπορεύματα ενώ προσκομίζει τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα στην τράπεζα του. Εκείνη ελέγχει τα φορτωτικά έγγραφα για να διασφαλίσει ότι δεν υπάρχει ασυμφωνία με τους όρους της πίστωσης. Εάν τα έγγραφα δεν συμφωνούν απολύτως, η τράπεζα απαιτεί τις σχετικές διορθώσεις από τον προμηθευτή.

- iv. Αποστέλλεται προς εκτέλεση η Ενέγγυος Πίστωση από την τράπεζα του εισαγωγέα στην τράπεζα του προμηθευτή εξωτερικού. Η τράπεζα του εισαγωγέα κάνει επίσης ένα έλεγχο των φορτωτικών εγγράφων και προχωρά στην εκτέλεση της πληρωμής προς την τράπεζα του προμηθευτή. Εάν τα προσυμφωνημένα στην Ενέγγυο Πίστωση έγγραφα δεν προσκομισθούν ή οι όροι της ενέγγυας πίστωσης δεν ικανοποιούνται η τράπεζα του εισαγωγέα οφείλει να μην προχωρήσει στην πληρωμή για το συμφέρον του πελάτη της.

- v. Η τράπεζα του εισαγωγέα δίνει στον πελάτη της τα έγγραφα εισπράττοντας από εκείνον το ποσό. Τελικά ο εισαγωγέας προσκομίζει τα φορτωτικά έγγραφα στην εταιρεία μεταφορών για την παραλαβή των εμπορευμάτων. Στους κίνδυνους που ενέχει η Ενέγγυα Πίστωση για τον εισαγωγέα, περιλαμβάνεται η καθυστερημένη, η αλλοιωμένη ή η μη συμμορφούμενη γενικώς παραλαβή. Για τον εξαγωγέα μειονεκτήματα αποτελούν η πιθανή καθυστέρηση της εξόφλησης από την εκδότερα τράπεζα καθώς και τυχόν δυσκολία κάλυψης των προσυμφωνηθέντων όρων και προδιαγραφών.

2.10. Συγχρηματοδοτούμενα δάνεια και προγράμματα εγγυοδοσίας

Ο θεσμός της Εγγυοδοσίας ανάγεται σε ένα πολυσήμαντο εργαλείο στην χρηματοδότηση των νεοφυών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων που συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση ξένων κεφαλαίων με τους παραδοσιακούς τρόπους. Τα συγχρηματοδοτούμενα δάνεια είναι δάνεια που χορηγούνται από τράπεζες και άλλους χρηματοπιστωτικούς φορείς, με τη συμμετοχή (εγγυοδοσία) κρατικών φορέων και ευρωπαϊκών οργανισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank) και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (Hellenic Development Bank - EAT).

Η συμμετοχή αυτών των φορέων δίνει τη δυνατότητα στους δανειολήπτες να λαμβάνουν χαμηλότερο επιτόκιο, ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής και μειωμένες απαιτήσεις εξασφαλίσεων από την τράπεζα. Η εγγυοδοσία πρακτικά σημαίνει ότι σε περίπτωση που ο πιστούχος αθετήσει το δάνειο του προς την τράπεζα, το Ταμείο Εγγυοδοσίας και Καινοτομίας (της EAT) καλύπτει το συμφωνημένο ποσοστό (%) του ανεξόφλητου δανείου. Ο πιστούχος (ωφελούμενος) συνεχίζει να φέρει την πλήρη ευθύνη για την ορθή αποπληρωμή του δανείου του.

Τα συγχρηματοδοτούμενα δάνεια που συνδυάζουν προγράμματα εγγυοδοσίας εστιάζουν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ως επί τω πλείστων επωφελούνται εκείνες που παρουσιάζουν καινοτόμο χαρακτήρα. Η διάρκεια των δανείων αυτών κυμαίνεται από 1 έως 10 χρόνια και αναλόγως παρέχεται περίοδος χάριτος έως τα 3 έτη.

Συνήθως καλύπτουν ανάγκες ρευστότητας για την υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε:

1. Ενσώματα ή άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία και κεφάλαιο κίνησης που είναι αναγκαίο για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.
2. Ενσώματα ή άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είτε κεφάλαιο κίνησης για την κάλυψη δαπανών οι οποίες επικυρώνονται ως δαπάνες καινοτομίας.

Όλες οι δαπάνες, θα πρέπει, να σχετίζονται με την καινοτομία έμμεσα ή άμεσα και την υλοποίηση αυτής (προϊόν ή υπηρεσία). Επιπρόσθετα θεωρούνται επιλέξιμες από τις ωφελούμενες επιχειρήσεις οι δαπάνες που σχετίζονται με την παρακάτω περιγραφή και αφορούν:

i.	Φόρο Προστιθέμενης Αξίας
ii.	Επενδυτικές Δαπάνες που περιγράφονται στο επενδυτικό πλάνο της επιχείρησης και σχετίζονται με τον εμπορικό και συναλλακτικό κύκλο και την επέκταση/ανάπτυξη της επιχείρησης
iii.	Δαπάνες Προμηθευτών
iv.	Εκπαίδευση και Αμοιβές Προσωπικού για τις ανάγκες υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου
v.	Εργοδοτικές Εισφορές
vi.	Αμοιβές Τρίτων
vii.	Ενοίκια
viii.	Αναλώσιμα που αφορούν την συγκεκριμένη επενδυτική πρόταση
ix.	Κεφάλαιο κίνησης για ενίσχυση των λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης, σχετιζόμενες πάντα με το επενδυτικό πλάνο που έχει κατατεθεί και αφορούν και δαπάνες σε έρευνα και καινοτομία πάντα βάσει παραστατικών τιμολογίων
x.	Δαπάνες marketing και επικοινωνίας

Σύμφωνα με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (ΕΑΤ), επιλέξιμες για ένα συγχρηματοδοτούμενο δάνειο εγγυοδοσίας είναι οι επιχειρήσεις που, μεταξύ άλλων, πληρούν τα παρακάτω βασικά κριτήρια επιλεξιμότητας:

1. Είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (πολύ μικρές, μικρές ή μεσαίες επιχειρήσεις σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 651/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) με έδρα και τόπο επένδυσης εντός της ελληνικής επικράτειας.
2. Έχουν συσταθεί έως και τον χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στο ΠΣΚΕ (Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων).
3. Τηρούν διπλογραφικά βιβλία κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.

4. Παρουσιάζουν καινοτόμο χαρακτήρα και πληρούν τουλάχιστον ένα από τα δώδεκα κριτήρια καινοτομίας που προβλέπονται στο πλαίσιο του Ταμείου Εγγυοδοσίας Καινοτομίας της ΕΑΤ. (Πρόσφατη καταχώρηση τεχνολογικού δικαιώματος, προσφάτως ωφελούμενος από venture capital ή business angel κ.α.)
5. Είναι τραπεζικά ενήμερες – δεν έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.
6. Θεωρούνται πιστοληπτικά αποδεκτές σύμφωνα με την ισχύουσα πιστωτική πολιτική και την εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης της τράπεζας.
7. Δεν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού τους με βάση το άρθρο 40 του Ν.4488/17 (ΦΕΚ Α' 137/13.09.17).
8. Δεν εκκρεμεί εντολή ανάκτησης προηγούμενης παράνομης και ασύμβατης κρατικής ενίσχυσής τους με βάση απόφαση ΕΕ ή ΔΕΕ.
9. Δεν έχουν εμφανίσει δυσμενή συναλλακτική συμπεριφορά στην αποπληρωμή των οφειλών τους (καταγγελία δανείου ή ληξιπρόθεσμες οφειλές για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών) σε προγράμματα της ΕΑΤ που έληξαν ή βρίσκονται σε ισχύ.
10. Δεν ασκούν μη επιλέξιμη δραστηριότητα κατά το πλαίσιο του Ταμείου Εγγυοδοσίας Καινοτομίας της ΕΑΤ. (Εμπορία όπλων, καπνού, γενετικά μεταλλαγμένων προϊόντων κ.α.)

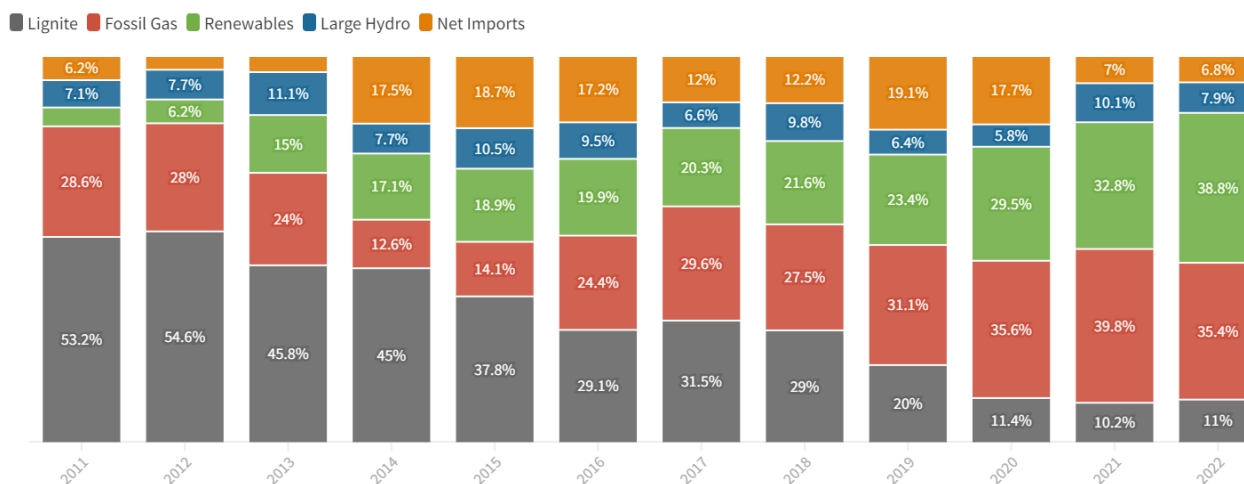

2.11. Χρηματοδότηση για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική, η ηλιακή και η υδροηλεκτρική, συμβάλλουν στην καθυστέρηση των φαινομένων της κλιματικής αλλαγής που προκαλούν ή επιδεινώνουν οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Επενδύοντας στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι εταιρείες μπορούν να μειώσουν το ανθρακικό τους αποτύπωμα, το ενεργειακό τους κόστος, τις περιβαλλοντικές εισφορές και να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2019 με βασικό στόχο να μετατρέψει την ΕΕ σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050. Η συμφωνία στοχεύει στην επίτευξη αυτού του στόχου μέσω μιας στρατηγικής που καλύπτει όλους τους τομείς της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας, της βιομηχανίας, των μεταφορών, της γεωργίας και των κτιρίων. Στην Ελλάδα προβλέπεται διπλασιασμός του μεριδίου των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας και σταδιακή κατάργηση των λιγνιτικών μονάδων έως το 2028, πολιτική που επισπεύδεται μετά την ενεργειακή κρίση, ευνοώντας την χρηματοδοτική δυναμική για επενδύσεις ΑΠΕ.

Σύγκριση ενεργειακού μείγματος που καλύπτει τη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα (ανά έτος)

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, The Green Tank

Για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ΕΕ έχει δημιουργήσει διάφορους μηχανισμούς και εργαλεία χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων δανείων, εγγυήσεων και επιχορηγήσεων για βιώσιμες επιχειρήσεις. Για να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτούς τους μηχανισμούς χρηματοδότησης, οι επιχειρήσεις πρέπει να καταρτίσουν ισχυρές και βιώσιμες προτάσεις έργων που να πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας και να αποδεικνύουν τη συμβολή τους στους στόχους της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια.

Οι πιο διαδεδομένες πηγές και μηχανισμοί άντλησης κεφαλαίων για ΑΠΕ είναι οι εξής:

1. Πράσινα Δάνεια:

Το μείγμα χρηματοδότησης συνήθως περιλαμβάνει προνομιακό δανεισμό από τα Ευρωπαϊκά πράσινα ταμεία, συμμετοχή στο δανεισμό μίας ενδιάμεσης τράπεζας που φροντίζει για τα διαδικαστικά (αξιολόγηση της επένδυσης) και επίσης απαιτείται ένα ποσοστό συμμετοχής με ίδια κεφάλαια της επιχείρησης. Το επιτόκιο που παρέχουν τα πράσινα ταμεία είναι σταθερό και μπορεί να κυμαίνεται κάτω από 0,5% ανάλογα την επένδυση.

2. Πράσινα ομόλογα:

Πρόκειται για τίτλους σταθερού εισοδήματος που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για τη χρηματοδότηση φιλικών προς το περιβάλλον έργων. Εκδίδονται από κυβερνήσεις, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εταιρείες για την άντληση κεφαλαίων για έργα που προάγουν τη βιωσιμότητα και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Τα πράσινα ομόλογα είναι παρόμοια με τα παραδοσιακά ομόλογα, αλλά τα έσοδα προορίζονται για πράσινα έργα, όπως υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης κ.α.

3. Φορολογικές Ελαφρύνσεις:

Η ΕΕ προσφέρει επίσης μια σειρά φορολογικών κινήτρων και επιδοτήσεων, ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις να επενδύσουν σε βιώσιμα έργα ΑΠΕ και παρέχοντας μειωμένους φορολογικούς συντελεστές.

4. Crowdfunding:

Το Crowdfunding είναι εναλλακτική επιλογή για επιχειρήσεις που θέλουν να συγκεντρώσουν κεφάλαια για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Crowdfunding παρέχει μία πλατφόρμα σύνδεσης των επιχειρήσεων με πιθανούς επενδυτές που ενδιαφέρονται να υποστηρίξουν βιώσιμα έργα ΑΠΕ. Το crowdfunding μπορεί να αναδειχθεί σε ένα αποτελεσματικό τρόπο άντλησης μικρών ποσών κεφαλαίων από μεγάλο αριθμό επενδυτών.

5. Εγγυήσεις:

Οι εγγυήσεις είναι χρηματοοικονομικά μέσα που παρέχουν στους δανειστές τη διαβεβαίωση ότι θα εξοφληθούν σε περίπτωση αθέτησης υποχρεώσεων. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα επενδύσεων προσφέρει εγγυήσεις μέσω του προγράμματος InnovFin Guarantee, το οποίο παρέχει εγγυήσεις στους δανειστές για τη στήριξη δανείων για έργα βιώσιμων τεχνολογιών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

6. Χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια:

Η άντληση κεφαλαίων με μετοχές περιλαμβάνει την πώληση μετοχών μιας εταιρείας σε επενδυτές με αντάλλαγμα χρηματοδότηση. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προσφέρει χρηματοδότηση με μετοχικό κεφάλαιο μέσω του προγράμματος InnovFin Equity, το οποίο επενδύει σε νεοφυείς επιχειρήσεις που αναπτύσσουν καινοτόμες βιώσιμες τεχνολογίες και δραστηριοποιούνται στον τομέα των ΑΠΕ.

3. Εξασφαλίσεις και κριτήρια πιστοδοτήσεων

Εξασφαλίσεις

3.1. Ο ρόλος των εξασφαλίσεων

Στην καθημερινή τραπεζική πρακτική, η δυνατότητα του δανειολήπτη να αποπληρώνει το δάνειο από τα έσοδα που παράγει η δραστηριότητά του, θέτει τις καλύτερες προϋποθέσεις για την πορεία μιας χρηματοδότησης. Ωστόσο, ακόμη και οι πιο σύγχρονες επιστημονικές μέθοδοι αξιολόγησης του κινδύνου, αποτυγχάνουν και οι ευοίωνες προβλέψεις δεν επαληθεύονται πάντα στον επιθυμητό βαθμό, λόγω αντικειμενικών δυσκολιών στη στάθμιση των μελλοντικών συμβάντων.

Ουσιαστικά η εξασφάλιση, είναι ένα αντικείμενο αξίας που λειτουργεί ως εγγύηση για τον δανειστή, ο οποίος μπορεί να το απαιτήσει από τον δανειολήπτη όταν αυτός αδυνατεί να εξοφλήσει το δάνειο, βάση των προσυμφωνημένων μεταξύ τους όρων. Η εξασφάλιση μπορεί να λάβει πολλές μορφές, συμπεριλαμβανομένων ακινήτων, εξοπλισμού, αποθεμάτων και εισπρακτέων λογαριασμών. Από την άλλη, η αποδοχή και η αποτίμηση των εξασφαλίσεων από τους δανειοδότες, μπορεί να ποικίλλει ανάλογα την ανοχή κινδύνου του δανειστή, την πιστοληπτική ικανότητα του δανειζόμενου και το είδος του δανείου.

Στη συνέχεια, εάν το δάνειο αθετηθεί, η τράπεζα μπορεί να προχωρήσει στην πώληση αυτού του αντικειμένου αξίας προκειμένου να πάρει πίσω τα χρήματα που δάνεισε.

Στην Ελλάδα, οι εξασφαλίσεις έχουν γίνει ακόμη πιο κρίσιμες τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης και των αυστηρών πολιτικών δανεισμού. Η εκτεταμένη αναποτελεσματικότητα του τραπεζικού συστήματος να συσχετίζει τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο με τις αντίστοιχες εξασφαλίσεις - σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες - οδήγησε στον εκτροχιασμό των κόκκινων δανείων. Επομένως οι εξασφαλίσεις θα πρέπει να γίνονται αποδεκτές μόνο από βιώσιμες επιχειρηματικές μονάδες, για την υγεία της ευρύτερης οικονομίας.

3.2. Η αξία των εξασφαλίσεων

Ακόμα και στην περίπτωση όπου μία επιχείρηση αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, η ύπαρξη της εξασφάλισης παρέχει στην τράπεζα την προσδοκία της είσπραξης του ποσού του στοιχείου που έχει αποδεκτεί ως εξασφάλιση. Η εκτίμηση της αξίας του στοιχείου προς εξασφάλιση ή αλλιώς της διασφαλιστικής αξίας, είναι άμεσα συνυφασμένη με το ύψος του ποσού που η τράπεζα αναμένει να εισπράξει σε μία ενδεχόμενη επιτακτική ρευστοποίηση του.

Ως εκ τούτου, η αξία των εξασφαλιστικών στοιχείων πρέπει να υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψιν αρκετές ποσοτικές και ποιοτικές παραμέτρους και ρεαλιστικές μεθόδους, για την αποφυγή υπερεκτίμησης τους και ζημίωσης της τράπεζας.

Ο υπολογισμός της αξίας ρευστοποίησης ενός εξασφαλιστικού στοιχείου αποτελεί συνάρτηση των εξής χαρακτηριστικών:

- i. Της ποιότητας του επικείμενου στοιχείου
- ii. Της χρηματικής, εμπορικής ή υλικής αξίας που αντιπροσωπεύει
- iii. Της δυσκολίας μετατροπής του σε χρηματικές μονάδες
- iv. Του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για τη ρευστοποίησή του.

3.3. Διάκριση των εξασφαλίσεων

Από νομική άποψη, οι εξασφαλίσεις διακρίνονται σε ενοχικές και σε εμπράγματα:

➤ **Η ενοχική εξασφάλιση:**

Έχει την έννοια ότι ο δανειζόμενος και ο εγγυητής (τρίτος) υπογράφοντας την εξασφάλιση, αναλαμβάνουν την ευθύνη έναντι της Τράπεζας, ότι θα εξοφλήσουν την υποχρέωση τους. Ο δανειζόμενος και ο εγγυητής ευθύνονται διακριτά και εξ ολοκλήρου για την πληρωμή της οφειλής, εκτός εάν στους όρους έχει προσυμφωνηθεί ο τελευταίος να εγγυάται μέχρι ένα συγκεκριμένο ύψος.

➤ **Η εμπράγματη εξασφάλιση:**

Η εμπράγματη εξασφάλιση παρέχει στην τράπεζα την απόκτηση δικαιώματος επί ξένου ακινήτου ή κινητού στοιχείου, για τον διακανονισμό απαίτησής της με την ρευστοποίηση του τελευταίου.

Με κριτήριο την ευκολία αποτίμησης και ρευστοποίησης, οι εξασφαλίσεις διακρίνονται σε θετικές (αυτορευστοποιήσιμες) και λοιπές θετικές εξασφαλίσεις.

➤ **Θετικές αυτορευστοποιήσιμες εξασφαλίσεις** (πρώτες σε προτίμηση από τις τράπεζες):

☐ Οι εγγυήσεις Τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών
☐ Οι εγγυήσεις Δημοσίου
☐ Οι συναλλαγματικές πελατείας (πλην αποδοχής συγγενικών επιχειρήσεων)
☐ Οι μεταχρονολογημένες επιταγές (πλην έκδοσης συγγενικών επιχειρήσεων)
☐ Τα φορτωτικά έγγραφα εξαγωγής
☐ Πιστωτικές κάρτες
☐ Οι απαιτήσεις κατά Δημοσίου, ΝΠΔΔ, Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας
☐ Οι καταθέσεις και άλλα επενδυτικά προϊόντα
☐ Τα εμπορεύματα με βάση Τίτλους Αποθηκών
☐ Τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων
☐ Οι Ομολογίες, τα Ομόλογα και τα Έντοκα Γραμμάτια Δημοσίου
☐ Οι μετοχές

➤ **Λοιπές θετικές εξασφαλίσεις:**

☐ Οι εμπράγματα σε ακίνητα, γη και εξοπλισμό εξασφαλίσεις
☐ Οι απαιτήσεις ανοικτού λογαριασμού έναντι πελατών, με εκχώρηση του προϊόντος των σχετικών τιμολογίων.

Οι αποδεκτές βάσει του ρυθμιστικού πλαισίου της Τράπεζας της Ελλάδος εξασφαλίσεις ως μορφές πιστωτικής προστασίας διακρίνονται, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 575/2013, σε:

➤ **"Χρηματοδοτούμενης πιστωτικής προστασίας"**

Η τεχνική μείωσης του πιστωτικού κινδύνου όταν ο περιορισμός του πιστωτικού κινδύνου ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος, προέρχεται από το δικαίωμα ρευστοποίησης επί του εξασφαλισμένου στοιχείου. Η χρηματοδοτούμενη πιστωτική προστασία παρέχεται από:

- Εμπράγματα εξασφαλίσεις
- Συμβάσεις – Πλαίσια Συμψηφισμού που καλύπτουν συναλλαγές επαναγοράς, δανειοδότησης ή δανειοληψίας τίτλων ή εμπορευμάτων
- Ενεχυριασμένα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής στο δανειοδοτικό ίδρυμα
- Λοιπές μορφές χρηματοδοτούμενης πιστωτικής προστασίας

➤ **"Μη χρηματοδοτούμενης πιστωτικής προστασίας"**

Η τεχνική μείωσης του πιστωτικού κινδύνου όπου η μείωση του πιστωτικού κινδύνου απορρέει από την υποχρέωση κάποιου τρίτου (εγγυητή) να καταβάλει μέρος ή το σύνολο της απαίτησης. Παρέχεται από:

- Πιστωτικά Παράγωγα: Ανταλλαγής κινδύνου αθέτησης (credit default swaps), ανταλλαγής συνολικής απόδοσης (total return swaps) και ομόλογα συνδεδεμένα με τον πιστωτικό κίνδυνο υποκείμενου στοιχείου (credit linked notes), στο βαθμό που χρηματοδοτούνται με μετρητά
- Κεντρικές κυβερνήσεις και Κεντρικές τράπεζες
- Διεθνείς οργανισμούς στα ανοίγματα έναντι των οποίων εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 0 % σύμφωνα με το άρθρο 117 (ΕΕ 575/2013)
- Εγγυήσεις Φυσικών και Νομικών Προσώπων

Είδη ασφαλίσεων

3.4. Ενοχικές εξασφαλίσεις

Πρόκειται για συμβάσεις εγγυήσεως, στις οποίες συμμετέχουν ο δανειστής, ο δανειζόμενος και κάποιος τρίτος (εγγυητής) και με τις οποίες ο εγγυητής εγγυάται ότι θα εξοφλήσει στον δανειστή τις υποχρεώσεις του δανειζόμενου, σε περίπτωση που ο τελευταίος αδυνατεί να ανταπεξέλθει σε αυτές. Η πρωταρχική ενοχική σχέση συνίσταται μεταξύ δανειστή και δανειζόμενου, ενώ η δευτερογενής μεταξύ δανειστή και εγγυητή.

Οι ενοχικές εγγυήσεις διακρίνονται, αναλόγως της ιδιότητας του του εγγυητή σε:

- **Προσωπικές εγγυήσεις μετόχων, αντισυμβαλλομένων ή τρίτων προσώπων & εταιρικές εγγυήσεις:** Οι εγγυητές σε αυτήν την περίπτωση κρίνεται αναγκαίο να έχουν θεμελιώσει την αξιοπιστία και φερεγγυότητα τους, είτε έχοντας προηγούμενες συναλλαγές με την τράπεζα που εκδίδει το δάνειο, είτε έχοντας άμεση σχέση με την δραστηριότητα της δανειζόμενης επιχείρησης. Επίσης απαραίτητο για τον εγγυητή είναι, να κατέχει αποδεδειγμένα ακίνητη περιουσία, την οποία δηλώνει εγγράφως.
- **Εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου:** Παρέχονται σε ορισμένες περιπτώσεις για συγκεκριμένο σκοπό όπως για την ενίσχυση του επιχειρείν σε συγκεκριμένες περιοχές ή τομείς και κλάδους δραστηριότητας.
- **Εγγυήσεις από Αναπτυξιακούς Φορείς και Οργανισμούς Ασφαλίσεων:** Αυτές παρέχονται από φορείς όπως η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ο Οργανισμός Αντασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ). Αυτοί οι οργανισμοί δύναται να παρέχουν μεταξύ άλλων, εξασφάλιση κατά τη διάρκεια της εξαγωγής αντιμετωπίζοντας τους κινδύνους αθέτησης που μπορεί να προκύψουν λόγω πολιτικών, οικονομικών ή άλλων συναφών παραγόντων.
- **Εγγυήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα:** Οι τράπεζες συνήθως παρέχουν τις εγγυήσεις υπό τη μορφή ενέγγυων πιστώσεων και εγγυητικών επιστολών. Η διασφαλιστική τους αξία προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψιν την πιστοληπτική βαθμολογία της εγγυήτριας τράπεζας.

3.5. Εμπράγματα εξασφαλίσεις

Οι εμπράγματα εξασφαλίσεις μπορούν να θεμελιωθούν με τους εξής τρόπους:

- Με την **εγγραφή βάρους** δηλαδή με υποθήκες και προσημειώσεις σε ακίνητα, εξοπλισμό και ορισμένα κινητά δεκτικά εγγραφής βάρους όπως είναι τα πλοία και τα αεροσκάφη. Η υποθήκη αποτελεί πρακτικά το δικαίωμα του δανειστή για πλειστηριασμό του εξασφαλισμένου πράγματος με σκοπό την προνομιακή ικανοποίηση του και την επιστροφή των κεφαλαίων του. Η προσημείωση έχει τη διαφορά, ότι ανάγεται σε υποθήκη αφού υπάρξει αθέτηση και αφού η τράπεζα προβεί σε ασφαλιστικά μέτρα έναντι του δανειζόμενου, κερδίζοντας την τελεσιδικία.

- **Βάρη επί ακινήτων:**

Αυτού του είδους οι ασφάλειες είναι σημαντικές και ευρέως χρησιμοποιούμενες στις πιστοδοτήσεις, ωστόσο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν σε δεύτερη φάση, με πρωτεύουσα εξασφάλιση την ίδια την βιωσιμότητα και κερδοφορία της επιχείρησης. Μερικοί από τους λόγους που αντιμετωπίζονται με επιφύλαξη, είναι ότι τα υποθηκευμένα ή προσημειωμένα ακίνητα (ή κινητά) δύναται να παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις της αξίας τους σε ανύποπτα χρονικά διαστήματα, πέρα από την φυσική αλλοίωση που μπορεί να υπόκεινται με το πέρασμα του χρόνου. Ακόμη, μπορεί να απαιτηθεί μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι να καταστεί εφικτή η ρευστοποίηση τους, σε συνδυασμό με την γραφειοκρατία, τις διαδικαστικές δαπάνες αλλά και τυχόν δαπάνες συντήρησης.

- Με τη **δημιουργία ενέχυρου** είτε πάνω σε αντικείμενο (όπως εμπορεύματα, μηχανήματα, γη, εξοπλισμός), είτε επί δικαιώματος, δηλαδή επί άυλων αντικειμένων όπως είναι οι εμπορικές απαιτήσεις και συναφή αξιόγραφα. Το ενέχυρο είναι παρεπόμενο (ακολουθεί τη νομική τύχη της απαίτησης) εμπράγματο δικαίωμα επί ξένου κινητού πράγματος «για την εξασφάλιση της απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα», που μπορεί να είναι μελλοντική ή υπό αίρεση (αρ. 1210 ΑΚ). Συνήθεις μορφές ενέχυρων που συναντώνται στις χρηματοδοτήσεις αποτελούν τα παρακάτω:

- **Ενέχυρα επί πραγμάτων ή δικαιωμάτων:**

Με το ενέχυρο ουσιαστικά παραδίδεται κάποιο υλικό ή άυλο αγαθό ως εγγύηση στην τράπεζα για την αποπληρωμή του δανείου. Βασικό πλεονέκτημα αυτού του είδους εξασφαλίσεων, είναι ότι συνήθως είναι εφικτή η άμεση ρευστοποίηση τους σε αντίθεση με τις εμπράγματα εξασφαλίσεις όπου το χρονικό διάστημα που απαιτείται μέχρι την εκποίηση μπορεί να είναι μεγάλο. Οι ειδικοί όροι και οι προδιαγραφές που απαιτούνται για την αποδοχή τέτοιων εξασφαλίσεων διαμορφώνονται από τις τράπεζες και συνήθως αφορούν ποσοστά της διασφαλιστικής αξίας, της φερεγγυότητας του δανειζόμενου και των πελατών του κ.α.

- **Ενέχυρα επί εμπορευμάτων:**

Τα ενεχυριασμένα εμπορεύματα, αποτελούν μία κλασική μορφή εξασφάλισης που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για την χρηματοδότηση κυρίως του κεφαλαίου κίνησης. Ένας λόγος που οι τράπεζες μπορεί να αποφεύγουν την αποδοχή ενέχυρου επί εμπορευμάτων σε μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις, είναι ο κίνδυνος μη εμπορευσιμότητας που μπορεί να επέλθει από την αλλοίωση ή και την έλευση της τεχνολογικής τους επάρκειας ή χρησιμότητας στο αγοραστικό κοινό.

- **Ενέχυρα επί καταθέσεων και επενδυτικών προϊόντων:**

Αφορούν μη δεσμευμένες από άλλη ενεχυρίαση, κατάσχεση, απαίτηση ή συμψηφισμό καταθέσεις ή επενδυτικά προϊόντα, και παρέχονται στις τράπεζες ως εξασφαλισμένα ρευστοποιήσιμα στοιχεία. Στην περίπτωση κοινού λογαριασμού κατάθεσης, είναι απαραίτητη η έννομη συγκατάθεση των συνδικαιούχων.

- **Ενέχυρα επί εμπορικών αξιογράφων και λοιπών απαιτήσεων:**

Οι εμπορικές απαιτήσεις χωρίζονται σε γεγενημένες και μελλοντικές. Γεγενημένες είναι εκείνες που έχουν τιμολογηθεί και παραδοθεί στον πελάτη με πίστωση, ενώ μελλοντικές είναι οι απαιτήσεις που αφορούν στην εκπλήρωση μελλοντικών συμβολαίων παράδοσης. Και οι δύο περιπτώσεις μπορούν να συνδυαστούν με την ενεχυρίαση αξιογράφων. Βασικά αξιόγραφα ή άλλου είδους απαιτήσεις πελατών που ενεχυριάζουν οι επιχειρήσεις με σκοπό την εξασφάλιση των πιστώσεων είναι:

- Οι συναλλαγματικές επιταγές και τα γραμμάτια εις διαταγή
- Τα φορτωτικά έγγραφα και οι ενέγγυες πιστώσεις
- Οι μεταχρονολογημένες επιταγές
- Ομόλογα με εναπομένουσα διάρκεια μεγαλύτερη των 10 ετών
- Απαιτήσεις πιστωτικών καρτών πελατών

- **Ενεχυριασμένα κρατικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού**

Δημοσίου:

Οι ενεχυριάσεις κρατικών ομολόγων και ΕΓΕΔ θα πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα για να χαρακτηρίζονται ως ρευστοποιήσιμα:

- Να γίνεται με νομότυπο τρόπο η ενεχυρίασή τους
- Να συμπράττουν στην ενεχυρίαση εφόσον υπάρχουν συνδικαιούχοι
- Για τίτλους χωρών του εξωτερικού, να τηρούνται τα πρωτόκολλα τόσο για τη διαχείριση κινδύνου, όσο και τα νομικού περιεχομένου για το σύννομο της ενεχυρίασης.

- **Ενεχυριασμένες μετοχές:**

Για να περιλαμβάνονται στη λίστα με τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, οι μετοχές θα πρέπει:

- να αποτελούν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου τρίτης επιχείρησης, όχι της ίδιας ή συγγενικής αυτής
- να αποτελούν εισηγμένους διαπραγματεύσιμους τίτλους του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών
- να έχουν ενεχυριαστεί νομότυπα

- **Ενέχυρα πλασματικού χαρακτήρα:**

Βάσει του Νόμου 2844/2000, υπάρχει η δυνατότητα σύστασης ενεχύρου σε κινητό πράγμα χωρίς την παράδοση της κατοχής του (πλασματικό ενέχυρο) με έγγραφη συμφωνία ενεχυριαστή και δανειστή ενώ η ασφάλεια παρέχεται για τις ανάγκες της επιχείρησης του οφειλέτη. Η ενεχυρίαση δημοσιεύεται και καταχωρείται στο δημόσιο βιβλίο που τηρείται στο ενεχυροφυλακείο στην έδρα του ενεχυριαστή ή αλλιώς στο Ενεχυροφυλακείο Αθηνών.

Κριτήρια Πιστοδοτήσεων

Οι τράπεζες στο αρχικό στάδιο μίας πιστοδότησης, εξετάζουν τον κίνδυνο και προσδιορίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες κεφαλαίου και πίστης της υποψήφιας επιχείρησης. Για να βγάλουν το πόρισμα της πιστοληπτικής αξιολόγησης τους, λαμβάνουν υπόψιν διάφορα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία. Επίσης θα πρέπει πάντα να γίνεται σύγκριση των στοιχείων της επιχείρησης με τα αντίστοιχα στοιχεία του κλάδου και τα ιδιαίτερα πλαίσια της αγοράς δραστηριοποίησης.

- Ποιοτικά νοούνται τα στοιχεία τα οποία είναι συνήθως δύσκολο να μετρηθούν – υπολογιστούν με ακρίβεια και αντικειμενικότητα. Ποιοτικά στοιχεία αποτελούν η παρούσα και η μέχρι τώρα πορεία της επιχείρησης, η διοικητική της δομή, η τοποθεσία της, η φήμη της, η φερεγγυότητα της κ.α.
- Ποσοτικά είναι τα ευκόλως μετρήσιμα στοιχεία, όπως υποχρεώσεις, έσοδα, κέρδη, πωλήσεις, αποθέματα, δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια κ.α.

3.6. Ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης

Τα ποιοτικά στοιχεία της πιστοδοτικής αξιολογητικής διαδικασίας χωρίζονται σε δύο κύρια μέρη:

-
- Στην εικόνα της επιχείρησης
-
- Στη θέση της επιχείρησης ως αναφορά την αγορά και τον κλάδο δραστηριοποίησης
-

3.7. Η εικόνα της επιχείρησης

Η εικόνα της επιχείρησης αποτελεί συνάρτηση των εξής χαρακτηριστικών και ποιοτικών στοιχείων:

- ❖ **Αποτελεσματικότητα ομάδας διαχείρισης – εμπειρία Management:**
 - Τα προσόντα των στελεχών της επιχείρησης, η γνώση οι δεξιότητες και η εμπειρία τους στο αντικείμενο, όπως στην διαχείριση κινδύνου, τη διαχείριση αποθεμάτων, τη χρηματοοικονομική διοίκηση. Επίσης η φερεγγυότητα τους, το ήθος και η συνέπεια τους.
 - Η διαλειτουργικότητα των τμημάτων της επιχείρησης, η εξωστρέφεια τους, η εμπειρία τους, τα χρόνια λειτουργίας τους, η συμμετοχή τους σε στρατηγικές συνεργασίες, η ύπαρξη διαδοχής των λειτουργιών κ.α.
- ❖ **Το τεχνολογικό επίπεδο των υποδομών:**
 - Κατά ποιο βαθμό η τεχνολογία που χρησιμοποιείται στην παραγωγική αλυσίδα συμβαδίζει με τα τελευταία πρότυπα ή με την αντίστοιχη του κλάδου δραστηριοποίησης
 - Κατά ποιο βαθμό υπάρχει αξιοποίηση της παραγωγικής δυναμικότητας των επιμέρους μονάδων και πως το επίπεδο τεχνολογίας συμβάλλει σε αυτό
- ❖ **Τα χρόνια δραστηριοποίησης της επιχείρησης:** Οι νεοφυείς επιχειρήσεις όπου δεν έχουν πιστοδοτικό παρελθόν, θα χρειαστεί να ελεγχθούν διεξοδικότερα από αυτές που λειτουργούν πολλά χρόνια και έχουν πιστοδοτικό παρελθόν.
- ❖ **Η φήμη:** Το εμπορικό όνομα, τα συναισθήματα που αυτό δημιουργεί σε πελάτες, συνεργάτες, τρίτους και εργαζόμενους. Ένα καλό εργασιακό καθεστώς για παράδειγμα, μπορεί να προσελκύσει νέα ταλαντούχα στελέχη, αφού η επιχείρηση θα έχει καλή φήμη στην αγορά εργασίας.
- ❖ **Η φερεγγυότητα του πελάτη:** Εξετάζεται καταρχάς κατά πόσο η επιχείρηση είναι συνεπής κατά την προσυμβατική διάρκεια της χρηματοδότησης, εάν προσκομίζει έγκαιρα και έγκυρα όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και στοιχεία. Επίσης το συναλλακτικό της ιστορικό με τους αντισυμβαλλομένους της, πελάτες, δημόσιους φορείς, άλλες τράπεζες και κατά πόσο υπάρχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές, τόσο εκ μέρους της επιχείρησης όσο και από μεριάς πελατών της.
- ❖ **Η τοποθεσία δραστηριοποίησης:**
 - Ο βαθμός προσβασιμότητας στην εφοδιαστική αλυσίδα
 - Ο βαθμός προσβασιμότητας για τα κανάλια διανομής
 - Ο βαθμός προσβασιμότητας για το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης
 - Η προσβασιμότητα σε επικουρικές υποδομές τρίτων μερών

3.8. Η θέση της επιχείρησης στον κλάδο και στην αγορά

Μια επιχείρηση που έχει επιτύχει να διαφοροποιηθεί από τους ανταγωνιστές της και παρέχει προϊόντα ή υπηρεσίες υψηλής ποιότητας σε ανταγωνιστικές τιμές, θα έχει μια ισχυρή θέση στον κλάδο και θα έχει περισσότερες πιθανότητες να αυξήσει το μερίδιό της στην αγορά. Αντίθετα, μια επιχείρηση που προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες με χαμηλή ποιότητα ή σε υψηλές τιμές, μάλλον θα έχει μια αδύναμη θέση στον κλάδο και είναι πιο πιθανό να χάνει μερίδιο στην αγορά.

Από πλευράς τραπεζών εξετάζεται η θέση της επιχείρησης στον κλάδο, η διαπραγματευτική δύναμη που αυτή διαθέτει στα κανάλια διανομής και τους προμηθευτές της, καθώς και τυχόν συνέργειες που αυξάνουν την αξία της. Επίσης εξετάζονται οι ιδιαιτερότητες που αφορούν τον κλάδο της, όπως η ανελαστικότητα των προϊόντων/υπηρεσιών του κλάδου, κίνδυνοι και μελλοντικές προοπτικές στους τομείς δραστηριοποίησης.

Πιο συγκεκριμένα, ως προς την θέση της επιχείρησης λαμβάνονται υπόψιν:

- Η ένταση και το μέγεθος του ανταγωνισμού στον κλάδο
- Η πορεία της ζήτησης (πτωτική/σταθερή/αυξανόμενη)
- Τα εμπόδια εισόδου και ο κίνδυνος υποκατάστασης των προϊόντων της
- Η ύπαρξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και τρόποι αντιμετώπισης του ανταγωνισμού
 - Γίνεται ανάλυση κλάδου βάσει της Στατιστικής Ταξινόμησης των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ) και του κωδικού αριθμού δραστηριότητας (ΚΑΔ), με σκοπό τη τεκμηρίωση της υποκατάστασης είτε των εισαγωγών μέσω προσυμφωνημένης αλυσίδας εφοδιασμού, είτε των εξαγωγών μέσω προκαθορισμένων καναλιών διανομής.
- Η κυβερνητική πολιτική ως αναφορά τον κλάδο (π.χ. φορολογία, επιδοτήσεις)

3.9. Ποσοτικά κριτήρια αξιολόγησης

Οι τράπεζες δίνουν βαρύνουσα σημασία στην ενδελεχή εξέταση των ποσοτικών δεδομένων της υποψήφιας για δανεισμό επιχείρησης. Αυτά αφορούν σε δύο βασικές κατηγορίες ενδιαφέροντος:

-
- Στην οικονομική της κατάσταση

 - Στην πορεία των εργασιών και των αποτελεσμάτων της

3.10. Οικονομική κατάσταση επιχείρησης

Μερικές από τις σημαντικότερες παραμέτρους που λαμβάνουν υπόψιν τους οι τράπεζες ως αναφορά τα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων κατά την αξιολόγηση πιστοδοτικών αιτημάτων αποτελούν οι εξής:

- **Αποθέματα**
 - Η διαχείριση αποθεμάτων είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις που αναζητούν χρηματοδότηση. Οι δανειστές ιδανικά επιθυμούν την εύρυθμη λειτουργία του κύκλου αποθέματος, αποτελεσματική διαχείριση αποθεμάτων και απρόσκοπτη ικανότητα αποπληρωμής δανείων. Ελέγχεται ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθέματος και αποθεματοποίησης.

- **Εισπρακτέοι λογαριασμοί**
 - Το επίπεδο των εκκρεμών απαιτήσεων αποτελεί μια σημαντική ένδειξη για τους δανειστές, καθώς υποδεικνύει την ικανότητα της εταιρείας να εισπράττει εκκρεμείς οφειλές. Μια εταιρεία με υψηλά επίπεδα ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων ίσως αντιμετωπίσει δυσκολία στο να λάβει χρηματοδότηση.

- **Ταμειακά Διαθέσιμα**
 - Τα μετρητά και τα ισοδύναμα μετρητών εφόσον υπάρχουν στην κατάλληλη ποσότητα υποδεικνύουν μία ισχυρή ταμειακή βάση, ενώ προβάλλουν την ικανότητα της εταιρείας να καλύψει βραχυπρόθεσμα έξοδα και να αποπληρώσει δάνεια.

➤ **Πάγια στοιχεία**

- Οι δανειστές θεωρούν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία μιας εταιρείας ως πιθανή εγγύηση για εξασφαλίσεις δανείων, καθώς και ως δείκτη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της εταιρείας.

➤ **Δανειακή επιβάρυνση**

- Το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους της επιχείρησης είναι σημαντικό για τους δανειστές καθώς υψηλά έξοδα τόκων μπορούν να περιορίσουν την ικανότητα μιας εταιρείας να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες και να αποπληρώσει δάνεια. Εάν υπάρχει υπερβολική χρηματοδοτική μόχλευση, οι τράπεζες θα είναι ακόμη πιο επιφυλακτικές στην χορήγηση δανεισμού, αφού υπάρχει αυξημένος κίνδυνος χρεοκοπίας.

➤ **Κεφάλαιο κίνησης**

- Οι δανειστές αξιολογούν την ικανότητα μιας εταιρείας να καλύπτει βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις που αφορούν το συναλλακτικό και παραγωγικό κύκλωμα και την ικανότητα να διατηρεί ρευστότητα. Μια εταιρεία με ισχυρό κεφάλαιο κίνησης και εύκολα προσδιορίσιμες ταμειακές ροές, είναι πιο πιθανό να εξασφαλίσει χρηματοδότηση.

➤ **Δείκτης Ξένων προς Ίδια κεφάλαια:**

- Η κεφαλαιακή διάρθρωση μιας επιχείρησης αντανακλά το μείγμα χρηματοδότησης ιδίων κεφαλαίων και χρέους που χρησιμοποιεί για να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητές της. Ένας υψηλός δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια δείχνει ότι η εταιρεία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη χρηματοδότηση με χρέος, κάτι που μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τους δανειστές, τους επενδυτές, τους μετόχους και τους εταίρους της. Ένας χαμηλός δείκτης ξένων προς ίδια κεφάλαια μπορεί να υποδηλώνει χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να κάνει την επιχείρηση πιο ελκυστική για χρηματοδότηση.

3.11. Πορεία των εργασιών

Ως αναφορά την πορεία των εργασιών λαμβάνονται υπόψιν τα εξής:

➤ Εξέλιξη των πωλήσεων

- Αναλύεται η πορεία του κύκλου εργασιών της εταιρείας κατά τους τελευταίους κύκλους εργασιών και εξάγονται συμπεράσματα που την χαρακτηρίζουν ως ανοδική, στάσιμη ή καθοδική σε σχέση με το πρόσφατο ιστορικό της.

➤ Μικτό κέρδος

- Το μικτό κέρδος παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ικανότητα μιας εταιρείας να διαχειρίζεται το κόστος της και να δημιουργεί κέρδη από τις βασικές επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Μια εταιρεία με υψηλό μικτό περιθώριο κέρδους μπορεί να επενδύσει σε πρωτοβουλίες ανάπτυξης και να αποπληρώσει χρέη, και επομένως να έχει ευκολότερη πρόσβαση σε δανεισμό. Από την άλλη, μια εταιρεία με χαμηλό μικτό περιθώριο κέρδους μπορεί να δυσκολεύεται να διατηρήσει τις δραστηριότητές της, καθιστώντας την επισφαλή επένδυση για τους δανειστές.

➤ Ανάλυση νεκρού σημείου πωλήσεων

- Το νεκρό σημείο αναφέρεται στο ελάχιστο επίπεδο πωλήσεων που απαιτείται να καλύψει μια εταιρεία το σταθερό και το μεταβλητό κόστος της, για συγκεκριμένες μονάδες παραγόμενου προϊόντος/παρεχόμενης υπηρεσίας. Οι τράπεζες εξετάζουν με προσοχή το νεκρό σημείο, αφού εάν οι πωλήσεις μιας εταιρείας πέσουν κάτω από το νεκρό σημείο, ενδέχεται να μην είναι σε θέση να διατηρήσει τις δραστηριότητές της μακροπρόθεσμα, γεγονός που την καθιστά επικίνδυνη επένδυση για τις τράπεζες. Ως εκ τούτου, οι εταιρείες πρέπει να αναλύσουν προσεκτικά την διάρθρωση του κόστους και τη στρατηγική τιμολόγησής τους για να διασφαλίσουν την παραμονή τους στην κερδοφορία και την βιωσιμότητα μακροπρόθεσμα.

➤ **Λειτουργικό κέρδος**

- Ένα υψηλό λειτουργικό περιθώριο κέρδους υποδηλώνει ότι μια εταιρεία παράγει κέρδη από τις κύριες - λειτουργικές της δραστηριότητες, που αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τους πιστωτές.

➤ **Κέρδη προ αποσβέσεων**

- Ο υπολογισμός τους είναι σημαντικός από τις τράπεζες, οι οποίες προσπαθούν να αξιολογήσουν ως προς την ικανότητα ή όχι της εταιρείας για αυτοχρηματοδότηση, καλυμμένων των υποχρεώσεων προς τρίτους.

➤ **Ταμειακές ροές**

- Η αποτελεσματική διαχείριση των ταμειακών ροών επιτρέπει σε μια εταιρεία να χρηματοδοτεί τις δραστηριότητές της, να πραγματοποιεί επενδύσεις και να αποπληρώνει δάνεια βάσει του ταμειακού προγράμματος. Οι τράπεζες αναλύουν τις λειτουργικές, επενδυτικές, και χρηματοδοτικές ταμειακές ροές για να αξιολογήσουν την οικονομική κατάσταση της εταιρείας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα εν λόγω στοιχεία, συλλέγονται κυρίως από τις δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις, είναι δηλαδή πεπερασμένα και ιστορικά (στατικά). Ως εκ τούτου, η εγκυρότητα και η συμβολή τους στην αξιολόγηση του αιτήματος, μειώνεται με την πάροδο του χρόνου.

3.12. Αίτια απόρριψης των αιτημάτων χρηματοδότησης στην Ελλάδα

Η χαμηλή συγκέντρωση που συναντάται σε πολλούς κλάδους της οικονομίας, καθιστά δύσκολη την πρόσβαση σε ρευστότητα για πολλές επιχειρήσεις. Την μεγάλη πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων, καταλαμβάνουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες σημειώνουν χαμηλή βαθμολογία στους δείκτες ψηφιακού μετασχηματισμού, παραγωγικότητας και κύκλου εργασιών, σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους στην ΕΕ. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, οι λόγοι απόρριψης αιτημάτων χρηματοδότησης, κατανέμονται ως εξής:

- 1) **Χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα (60,5%)**: Κατά την αξιολόγηση του δανειολήπτη, προκύπτει μη αποδεκτή διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας (SME's Rating), η οποία μπορεί να συνοδεύεται με σημαντικές ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις.
- 2) **Μη σκόπιμη επένδυση (16,10%)**: Η επένδυση που προτείνεται για χρηματοδότηση από τον δανειολήπτη, δεν κρίνεται σκόπιμη, βάσει της επιχειρηματικής δραστηριότητας του.
- 3) **Μη διαφανόμενη δυνατότητα αποπληρωμής (14,1%)**: Ο υποψήφιος δανειολήπτης μεμονωμένα ή συνδυαστικά:
 - a. παρουσιάζει επαναλαμβανόμενες ζημιογόνες χρήσεις
 - b. δεν διαθέτει άλλες πηγές εισοδήματος πέρα της επιχειρηματικής
 - c. είναι υπερδανεισμένος
 - d. ο κύκλος εργασιών του είναι πολύ περιορισμένος για χρηματοδότηση
 - e. υπάρχει πληροφόρηση από το κατάστημα, με αντενδείξεις για την επιχείρηση που δεν προκύπτουν με άλλο τρόπο
- 4) **Μη προσφορά των απαιτούμενων ενοχικών & εμπράγματων εξασφαλίσεων (2%)**
- 5) **Ανεπαρκής ίδια συμμετοχή του δανειολήπτη στο επενδυτικό σχήμα (0,4%)**
- 6) **Άλλοι λόγοι απόρριψης (7%)** : Μη επιλεξιμότητα σε εγγυοδοτικά προγράμματα, ανεπαρκής πληροφόρηση, μη ανταπόκριση στην προσκόμιση δικαιολογητικών.

Συμβολή των ΜΜΕ στην Ελληνική επιχειρηματικότητα

	ENTERPRISES		PERSONS EMPLOYED		VALUE ADDED	
	NUMBER	SHARE	NUMBER	SHARE	€ BILLION	SHARE
SMEs (0 -249 persons employed)	694 346	99.9%	2 083 001	81.8%	33.6	61.6%
LARGE ENTERPRISES (250+ persons employed)	600	0.1%	462 360	18.2%	21	38.4%

Πηγή: 2022 SME Country Fact Sheet, European Commission

4. Χρονολογικές σειρές & προβλέψεις για την πορεία των επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Χρονολογικές σειρές

Ως χρονολογική σειρά θεωρούμε συνήθως μία ακολουθία παρατηρήσεων (X_t : $t=0,1,2,\dots,n$) ενός μεγέθους X (διακριτού ή συνεχούς), οι οποίες αντιστοιχούν σε διακριτό ή σε συνεχή χρόνο. Το μέγεθος αυτό, (X) εκφράζει την συνθήκη ενός συστήματος που εξελίσσεται ως επί το πλείστον τυχαία με την πάροδο του χρόνου (στοχαστικό σύστημα).

Κατ' αυτό τον τρόπο, μία χρονοσειρά αποτελείται από όλες εκείνες τις τυχαίες μεταβλητές X_t , $t \in T$, όπου το T συμβολίζει χρονική περίοδο ή κάποιο υποσύνολο του χώρου. Εάν πρόκειται για συνεχές T , η χρονοσειρά αποκαλείται συνεχής, ενώ σε αντίθετη περίπτωση η χρονοσειρά ονομάζεται διακριτή.

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας θα χρησιμοποιηθούν διακριτές χρονοσειρές. Εάν μία ακολουθία μετρήσεων αποτελείται από τις X_1, X_2, \dots, X_N , όπου N διαδοχικές τιμές και X_t η μέτρηση στο χρόνο t , ονομάζουμε χρονοσειρά, την αλληλουχία των τιμών που δέχεται μία μεταβλητή σε διαδοχικές χρονικές περιόδους (κυρίως σταθερού χρονικού διαστήματος μεσολάβησης).

Οι χρονοσειρές χρησιμοποιούνται ευρέως για να προβλέψουν τις μελλοντικές τάσεις στα στοχαστικά συστήματα, βασιζόμενες στην ανάλυση των μοτίβων και των τάσεων που παρουσιάζουν κατά το παρελθόν. Με τη διαχρονική ανάλυση μίας στοχαστικής μεταβλητής, επιτυγχάνεται η κατανόηση της μέχρι τώρα εξέλιξης της, ενώ επιδιώκεται και η πρόβλεψη για την πορεία που θα διαμορφώσει σε μελλοντικό χρόνο.

4.1. Βασικά χαρακτηριστικά χρονολογικών σειρών

1. **Στασιμότητα (Stationarity)**: Η σημασία της στασιμότητας ως χαρακτηριστικού των χρονοσειρών, ουσιαστικά έγκειται στο ότι οι διακυμάνσεις των τιμών της, δε διαφοροποιούνται με τη πάροδο του χρόνου. Μία μη στάσιμη χρονοσειρά δύναται να εμφανίζει τάσεις, δηλαδή διαφοροποιήσεις στην μέση τιμή της με την πάροδο του χρόνου. Για παράδειγμα, η τιμή του πετρελαίου θέρμανσης, μπορεί να εμφανίζει διακυμάνσεις λόγω της διαπραγματεύσεως στις διεθνείς αγορές, αλλά και να τυγχάνει μίας μακροχρόνιας ανοδικής τάσης, λόγω του ετήσιου πληθωρισμού. Ένα ακόμη φαινόμενο που συναντάται στη μη στάσιμη χρονοσειρά, είναι αυτό της περιοδικότητας (ή αλλιώς εποχικότητας), το οποίο αφορά σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, ταυτιζόμενα συνήθως με φυσικές εποχές του έτους (εβδομάδες, μήνες, εξάμηνα). Για παράδειγμα η ζητούμενη ποσότητα για παγωτά, υπόκειται σε εποχικές διακυμάνσεις, που οφείλονται στην εξέλιξη της θερμοκρασίας και την έλευση της καλοκαιρινής περιόδου.
2. **Αιτιοκρατία (determinism) και στοχαστικότητα (stochasticity)**: Ο θόρυβος είναι ένα φαινόμενο που αναφέρεται στην τυχαία ή μη στοχαστική διακύμανση και δεν μπορεί να εξηγηθεί από τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για να αναπαραστήσουν την τάση ή τα περιοδικά μοτίβα στη χρονοσειρά. Όλες οι χρονοσειρές που βασίζονται σε πραγματικά μεγέθη, εμφανίζουν θόρυβο, δηλαδή κατ' αυτόν τον τρόπο όλες οι πραγματικές χρονοσειρές είναι στοχαστικές. Μία αναγκαία διαδικασία στην ανάλυση των πραγματικών χρονοσειρών, είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός του αιτιοκρατικού τμήματος του συστήματος που δημιουργεί τη χρονοσειρά. Όταν το τμήμα αυτό καλύπτεται από το θόρυβο και δεν είναι διακριτά εντοπίσιμο στην εξέλιξη της χρονοσειράς, αρκούμαστε στη στατιστική διερεύνηση του συστήματος. Επίσης, στην γραφική παράσταση της χρονοσειράς είναι δυνατό να παρατηρηθούν ακραίες ή αλλιώς "ιδιάζουσες" τιμές, για τις οποίες απαιτείται ειδικός χειρισμός, ανάλογος του αιτίου δημιουργίας τους καθότι μπορεί να δημιουργήσουν σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα.

- 3. Γραμμικότητα (linearity) και μη-γραμμικότητα (nonlinearity):** Η σημασία της γραμμικότητας του συστήματος, έγκειται στο γεγονός ότι οι μεταβλητές του αλληλοεπιδρούν γραμμικά, δηλαδή αν εκφράζαμε το σύστημα με αναλυτική μορφή, όλοι οι όροι θα ήταν γραμμικοί ως προς τις μεταβλητές του συστήματος. Σε διαφορετική περίπτωση έχουμε να κάνουμε με ένα μη γραμμικό σύστημα. Ουσιαστικά, σε ένα γραμμικό σύστημα αυτό σημαίνει πως ορίζουμε την εξέλιξη της χρονοσειράς ως γραμμικό συνδυασμό των προηγούμενων παρατηρήσεων της χρονοσειράς.

4.2. Συνιστώσες των χρονολογικών σειρών

➤ Η τάση (Trend):

Η τάση μιας χρονοσειράς αναφέρεται στη μακροπρόθεσμη αλλαγή της μέσης τιμής των παρατηρήσεων της χρονοσειράς με την πάροδο του χρόνου. Αν η μέση τιμή αυξάνεται καθώς διέρχεται ο χρόνος, τότε λέμε ότι η χρονοσειρά έχει ανοδική τάση, ενώ εάν μειώνεται λέμε ότι έχει καθοδική τάση. Επίσης, σε κάποιες περιπτώσεις η τάση μπορεί να είναι ανύπαρκτη, όταν η μέση τιμή παραμένει σταθερή στον χρόνο ή ακόμη και σύνθετη, με συνδυασμό καθοδικών και ανοδικών κυμάνσεων. Η τάση αποτελεί σημαντική συνιστώσα, καθώς η ανίχνευση και η ανάλυση της μπορεί να δώσει πληροφορίες σχετικά, με το πως η χρονοσειρά αλλάζει στον χρόνο και ποια μπορεί να είναι η πρόβλεψη των μελλοντικών τιμών της. Η αφαίρεση της τάσης από μια χρονοσειρά, μπορεί επίσης να βοηθήσει στην αναγνώριση τυχόν εποχικότητας ή κυκλικότητας.

➤ Η κυκλική κύμανση (Cyclical fluctuation):

Η συστηματική κύμανση, η οποία περικλείει την τάση και επαναλαμβάνεται με μικρή, μεγάλη ή ταυτόσημη ομοιομορφία. Αυτό σημαίνει ότι η χρονοσειρά επιδεικνύει κάποιο διαρκές μοτίβο, όπου οι τιμές της επαναλαμβάνονται ανά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, κυρίως μεγαλύτερες του έτους.

➤ **Η τυχαία κύμανση (Random fluctuation):**

Η τυχαία κύμανση αναφέρεται στις τυχαίες διακυμάνσεις που εμφανίζονται στην χρονοσειρά και δεν μπορούν να εξηγηθούν από κάποια στοχαστική διαδικασία ή σταθερή τάση. Συνήθως, η τυχαία κύμανση εμφανίζεται ως θόρυβος και δημιουργείται από διάφορους παράγοντες, όπως η μεταβαλλόμενη φύση του συστήματος που παράγει τη χρονοσειρά, αλλά και τυχαίες επιδράσεις που επηρεάζουν τη χρονοσειρά χωρίς κάποιο προφανές αίτιο. Η ύπαρξη του άρρυθμου παράγοντα είναι σχεδόν δεδομένη σε όλες τις πραγματικές χρονοσειρές, καθώς εμπεριέχει τα διάφορα σφάλματα μετρήσεων. Εάν η τυχαία κύμανση είναι υψηλή, τότε η χρονοσειρά μπορεί να θεωρηθεί ανεπαρκής για την παραγωγή αξιόπιστων προβλέψεων.

➤ **Η εποχικότητα (Seasonal fluctuation):**

Η περιοδική βραχυχρόνια κίνηση η οποία πραγματοποιείται και επαναλαμβάνεται κατά το σύνολο των χρονικών περιόδων, για τις οποίες η χρονοσειρά παίρνει τιμές.

4.3. Άλλοι παράγοντες που επιδρούν στη συμπεριφορά των χρονοσειρών

➤ **Ασυνήθιστα φαινόμενα και σημαντικά γεγονότα:**

Κάποια από τα φαινόμενα και τα γεγονότα που επιδρούν στις τιμές των χρονοσειρών μπορεί να είναι μοναδικά ή μη επαναλαμβανόμενα ανά τακτές χρονικές περιόδους. Για παράδειγμα ο πόλεμος στην Ουκρανία, ο υψηλός πληθωρισμός, η ενεργειακή κρίση, η μεγάλη άνοδος των επιτοκίων, ο καταστροφικός σεισμός στην Τουρκία, αποτελούν τέτοια παραδείγματα, των οποίων η επίδραση μπορεί να είναι βραχυχρόνια ή μακροχρόνια, μεγαλύτερη ή μικρότερη.

Αργίες ανά μήνα, ο αριθμός ημερών κάθε μήνα, οι μετακινήσεις ημερομηνιών μεγάλων εορτών:

Ο αριθμός των ημερών αργίας διαφέρει από μήνα σε μήνα του έτους, όπως και ο αριθμός των ημερών μεταξύ διαφορετικών μηνών. Ως εκ τούτου είναι δυνατόν να προκύψει παρερμηνεία στην ανάλυση εάν δε ληφθούν υπόψιν αυτές παραπάνω παράμετροι. Για παράδειγμα, ο Φεβρουάριος παρουσιάζει συνήθως διαφορά ημερών της τάξης του 9%, από τον μήνα Ιανουάριο, το οποίο μπορεί να αντικατοπτρίζεται ως αντίστοιχη περίπου μείωση, στις πωλήσεις μιας εταιρείας. Ο αριθμός των εορτών και η μετακίνηση μερικών εξ αυτών από έτος σε έτος, έχουν επίσης επίδραση στη συμπεριφορά των τιμών. Για παράδειγμα η κινητή εορτή του Πάσχα, μπορεί να αυξήσει τις πωλήσεις στα κρεοπωλεία τον Απρίλιο, σε αντίθεση με πέρυσι που φαίνονταν αυξημένες τον Μάιο, για τον ίδιο λόγο.

4.4. Η μεθοδολογία της κλασσικής ανάλυσης χρονοσειρών

Για την ανάλυση μιας χρονοσειράς με την κλασική μεθοδολογία, ακολουθείται κατά κανόνα η παρακάτω διαδικασία κατά την οποία επιτυγχάνεται η αποσύνθεση της, δηλαδή η γνώση για το επίπεδο και τη συνεισφορά της κάθε συνιστώσας, στη δημιουργία των τιμών της χρονοσειράς.

Μακροχρόνια Τάση	<p>Η ανοδική, καθοδική ή σύνθετη πορεία που μπορεί να παρουσιάζει το διάγραμμα μίας χρονοσειράς, της οποίας εξετάζονται οι όροι για μία μακροπερίοδο. Προσδιορίζεται με τους εξής τρόπους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Με την δημιουργία της κατάλληλης εξίσωσης τάσης • Με τον υπολογισμό ορισμένων ποσοτικών εκφράσεων (κινητών μέσων).
Βραχυχρόνιες Περιοδικές Κυμάνσεις (Εποχικές)	<p>Οι περιοδικές κυμάνσεις οι οποίες επαναλαμβάνονται κατά μία σχετικά σταθερή βραχυχρόνια περίοδο και συνδέεται με τις διάφορες εποχές του έτους. Τρόποι προσδιορισμού:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέθοδος των % ως προς το μηνιαίο μέσο • Μέθοδος των % ως προς τη μηνιαία τάση • Μέθοδος των % ως προς το μηνιαίο κινητό μέσο
Μακροχρόνιες Περιοδικές Κυμάνσεις (Κυκλικές)	<p>Οι περιοδικές κυμάνσεις με μακρά χρονική περίοδο, η οποία συνήθως υπερβαίνει την πενταετία ή τη δεκαετία. Μεθοδολογία προσδιορισμού:</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph LR A[Απαλείφουμε την Εποχικότητα] --> B[Απαλείφουμε τη Μακροχρόνια Τάση] B --> C[Υπολογίζουμε εκ νέου κινητούς μέσους απαλείφοντας τον άρρυθμο παράγοντα] C --> D[Υπολογίζουμε δείκτες κυκλικότητας] </pre> </div>

4.5. Η συνάρτηση αυτοσυσχέτισης και η συνάρτηση μερικών αυτοσυσχετίσεων

Η συνάρτηση αυτοσυσχέτισης (Autocorrelation Function - ACF), είναι ένα στατιστικό εργαλείο που χρησιμοποιείται στην ανάλυση χρονοσειρών, με σκοπό να προσδιοριστεί εάν τα δεδομένα ακολουθούν ένα συγκεκριμένο μοτίβο ή όχι. Η ACF, είναι ουσιαστικά μια γραφική παράσταση των συντελεστών συσχέτισης μεταξύ των παρατηρήσεων της χρονοσειράς σε διαφορετικές υστερήσεις. Κάθε συντελεστής συσχέτισης αντιπροσωπεύει τη σχέση (σύνδεση) μεταξύ μιας μέτρησης (τιμής) και της εκδοχής της με καθυστέρηση, όπου η υστέρηση είναι η χρονική απόσταση μεταξύ των δύο μετρήσεων (τιμών).

Εξετάζοντας την γραφική παράσταση της ACF, μπορούμε να αξιολογήσουμε τη χρονοσειρά, ως προς την τυχαιότητα, το αν είναι στάσιμη ή όχι, την τάση και την εποχικότητα. Μια τυχαία χρονοσειρά, είναι αυτή που αποτελείται από ένα σύνολο παρατηρήσεων ανεξάρτητων μεταξύ τους. Όταν το 95% των ρ_k (συντελεστών αυτοσυσχέτισης), βρίσκονται στο διάστημα που ορίζεται από τις τιμές $\pm 1.96/\sqrt{n}$ (n = αριθμός παρατηρήσεων), τότε έχουμε να κάνουμε με μία τυχαία χρονοσειρά και στατιστικά ασήμαντη αυτοσυσχέτιση. Για να οπτικοποιήσουμε αυτή την έννοια, μπορούμε να δημιουργήσουμε μια γραφική παράσταση των συντελεστών αυτοσυσχέτισης με διαστήματα εμπιστοσύνης. Αντιθέτως, εάν υπάρχουν τιμές πέρα των διαστημάτων εμπιστοσύνης, αυτό μπορεί να υποδεικνύει ένα μοτίβο ή κάποια τάση, δηλαδή μη τυχαιότητα και στατιστικά σημαντική αυτοσυσχέτιση.

Η συνάρτηση μερικών αυτοσυσχετίσεων (Partial Autocorrelation Function - PACF), χρησιμοποιείται συχνά σε συνδυασμό με τη συνάρτηση αυτοσυσχέτισης (ACF) κατά την ανάλυση χρονοσειρών και συμβάλλει στον προσδιορισμό της τάξης του υποδείγματος παράλληλα με την αξιολόγηση της τυχαιότητας. Οι συντελεστές μερικής αυτοσυσχέτισης, μετρούν τη συσχέτιση μεταξύ των καταλοίπων, τη χρονική στιγμή t και τον χρόνο $t+k$, λαμβάνοντας υπόψιν ότι όλες οι προγενέστερες υστερήσεις έχουν αφαιρεθεί. Ουσιαστικά, ερευνά κατά πόσο μια τρέχουσα τιμή σε μια χρονοσειρά, σχετίζεται με τις προηγούμενες τιμές της, αφού απομακρυνθεί η επιρροή οποιωνδήποτε ενδιάμεσων τιμών.

4.6. Λευκός θόρυβος

Ο λευκός θόρυβος αντιπροσωπεύει μια απόλυτα τυχαία χρονοσειρά, αποτελούμενη από μεταβλητές της ίδιας κατανομής, χωρίς καμία σύνδεση με το παρελθόν ή το μέλλον. Αυτό σημαίνει ότι η τιμές των μεταβλητών σε κάθε χρονικό σημείο, είναι τυχαίες και ανεξάρτητες από τις τιμές των υπολοίπων χρονικών σημείων. Αυτή του η ιδιότητα καθιστά το λευκό θόρυβο χρήσιμο εργαλείο για την ανάλυση στοχαστικών συστημάτων, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση σύγκρισης με άλλες χρονοσειρές, που παρουσιάζουν συσχέτιση με το παρελθόν ή το μέλλον. Επίσης, το μοντέλο λευκού θορύβου καθίσταται χρήσιμο, στην αναπαράσταση τυχαίου σφάλματος ή ανεξήγητης μεταβλητότητας σε μια χρονολογική σειρά.

4.7. Τυχαίος περίπατος

Ο τυχαίος περίπατος (random walk) είναι μια μη στάσιμη χρονοσειρά στην οποία, η τιμή σε κάθε χρονικό σημείο, προκύπτει από το άθροισμα της τιμής στο προηγούμενο χρονικό σημείο συν μία τυχαία τιμή (βήμα). Το μοντέλο του τυχαίου περιπάτου υποθέτει ότι τα "βήματα" στη χρονοσειρά έχουν μακροχρόνια επίδραση, έτσι ώστε η σειρά τείνει να παρουσιάζει τάσεις, ενώ είναι μη στάσιμο, που σημαίνει ότι ο μέσος όρος και η διακύμανση της ακολουθίας αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Επίσης παρουσιάζει μια σαφή δομή όπου κάθε τιμή είναι συνάρτηση της προηγούμενης τιμής σε αντίθεση με το μοντέλο λευκού θορύβου, όπου είναι καθαρά τυχαίο και δεν έχει δομή. Εάν λάβουμε τις πρώτες μεταβολές ενός τυχαίου περιπάτου, τότε το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι μια χρονοσειρά λευκού θορύβου.

4.8. Η προσέγγιση Box-Jenkins

Η προσέγγιση Box-Jenkins είναι μια ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδος για την ανάλυση και την πρόβλεψη χρονοσειρών, η οποία ασχολείται με τη δημιουργία εξατομικευμένου στατιστικού υποδείγματος, για μια δεδομένη χρονοσειρά. Η διαδικασία της προσέγγισης B-J μπορεί να συνοψιστεί σε τρία βήματα:

Αναγνώριση μοντέλου: Η αναγνώριση ενός συγκεκριμένου υποδείγματος που να "ταιριάζει" στα δεδομένα, αποτελεί το πρώτο βήμα της διαδικασίας και βασίζεται στην ενδελεχή διερεύνηση των συναρτήσεων ACF & PACF της χρονοσειράς. Λαμβάνονται υπόψιν εάν υπάρχουν μεταξύ άλλων, συνιστώσες όπως η εποχικότητα και η τάση.

Εκτίμηση παραμέτρων: Ακολουθεί η ακριβής εκτίμηση - επιθεώρηση - αξιολόγηση, των τιμών των σχετικών παραμέτρων, και η δημιουργία ενός προσαρμοσμένου υποδείγματος που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί στην πρόβλεψη.

Διαγνωστικός έλεγχος: Τέλος, γίνονται συνεχείς ενέργειες, τύπου "δοκιμή και λάθος", οι οποίες υποδεικνύουν την κατεύθυνση προσαρμογής του μοντέλου. Εάν π.χ. τα κατάλοιπα παρουσιάζουν σημαντική αυτοσυσχέτιση ο αναλυτής μπορεί να χρειαστεί να αναθεωρήσει το μοντέλο ή να εξετάσει εναλλακτικά μοντέλα.

Κατά την προσπάθεια αναγνώρισης των διαγραμμάτων αυτοσυσχέτισης, μέσα από τα σχετικά υποδείγματα, οι ερευνητές οδηγήθηκαν στην ανάπτυξη τριών στάσιμων στοχαστικών διαδικασιών που έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμες για την ανάλυση χρονοσειρών. Αυτές είναι:

- η αυτοπαλινδρομική διαδικασία (AR)
- η διαδικασία κινούμενου μέσου όρου (MA)
- η μικτή διαδικασία (αυτοπαλινδρομική και κινούμενου μέσου όρου) (ARMA).

Ωστόσο, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των χρονοσειρών είναι μη στάσιμες, υπάρχει μια ομάδα μη στάσιμων διεργασιών που μπορούν να μετατραπούν σε στάσιμες, χρησιμοποιώντας ένα φίλτρο που είναι ανεξάρτητο από το χρόνο. Αυτές οι διεργασίες ονομάζονται αυτοπαλινδρομικές ολοκληρωμένες διαδικασίες κινητού μέσου. (ARIMA).

4.8.1 Το Υπόδειγμα ARIMA(p,d,q)

Το μοντέλο ARIMA, το οποίο εφαρμόζεται σε μια μη στάσιμη (ολοκληρωμένη) σειρά τάξεως, συμβολίζεται ως ARIMA(p,d,q). Συγκεκριμένα, οι τρεις μορφές των παραμέτρων αυτού του υποδείματος εκφράζουν:

- Οι p παράμετροι του αυτοπαλινδρομου υποδείματος (AR), με απλά λόγια εκφράζουν πόσες προηγούμενες παρατηρήσεις πρέπει να συμπεριληφθούν στο μοντέλο για να προβλέψει την τρέχουσα τιμή της χρονοσειράς. Η τιμή του p, τυπικά προσδιορίζεται συνήθως μέσω της γραφικής παράστασης της συνάρτησης αυτοσυσχέτισης (ACF) και της συνάρτησης μερικής αυτοσυσχέτισης (PACF).
- Οι d παράμετροι εκφράζουν τον αριθμό των διαφορών που απαιτούνται για να γίνει η σειρά στάσιμη, δηλαδή οι στατιστικές ιδιότητες της χρονοσειράς να παραμένουν σταθερές με την πάροδο του χρόνου. Η παράμετρος d καθορίζει τον αριθμό των φορών που πρέπει να διαφοροποιηθούν τα πρωτογενή δεδομένα, για να επιτευχθεί η στασιμότητα. Εάν η χρονοσειρά είναι ήδη στάσιμη, τότε d=0, ενώ σε αντίθετη περίπτωση, το d πρέπει να καθοριστεί με βάση την έκταση της αστάθειας που παρουσιάζει η χρονοσειρά.

- Οι q παράμετροι του υποδείγματος κινητού μέσου, αντιπροσωπεύουν τη γραμμική εξάρτηση μεταξύ της τρέχουσας παρατήρησης και ενός συγκεκριμένου αριθμού σφαλμάτων πρόβλεψης με καθυστέρηση (lag). Με άλλα λόγια, καθορίζει πόσα προηγούμενα σφάλματα πρόβλεψης πρέπει να συμπεριληφθούν στο μοντέλο για την πρόβλεψη της τρέχουσας τιμής της χρονοσειράς. Παρόμοια με την παράμετρο p , η τιμή του q τυπικά προσδιορίζεται μέσω ενός συνδυασμού ανάλυσης δεδομένων και των διαγραμμάτων ACF και PACF.

4.8.2 Τα στάδια της μεθόδου Box-Jenkins στην ανάλυση χρονοσειρών

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η μέθοδος B-J εξελίσσεται μέσα από τα ακόλουθα στάδια:

1. **Ταυτοποίηση:** Το στάδιο της ταυτοποίησης είναι το πρώτο βήμα στην προσέγγιση Box-Jenkins και στόχος του είναι να προσδιορίσει το κατάλληλο μοντέλο ARIMA για τα δεδομένα της χρονοσειράς. Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων, για να προσδιοριστεί εάν είναι στάσιμα ή μη και τον εντοπισμό τάσεων, εποχικότητας ή περιοδικότητας, που ενδεχομένως υπάρχουν στα δεδομένα. Με την βοήθεια των διαγραμμάτων ACF & PACF, επιλέγονται οι παράμετροι p, d, q που ταιριάζουν καλύτερα στα δεδομένα της χρονοσειράς.
2. **Εκτίμηση:** Μόλις εντοπιστεί το κατάλληλο για τα δεδομένα μοντέλο, το επόμενο βήμα είναι η επανεκτίμηση/αξιολόγηση των παραμέτρων του μοντέλου. Πρώτα γίνεται επιλογή ενός υποψηφίου μοντέλου με τις αρχικές εκτιμήσεις, ενώ ακολουθεί η συνεχής βελτίωση των εκτιμώμενων παραμέτρων μέχρι να επιτευχθεί σύγκλιση. Η καλή προσαρμογή του μοντέλου αξιολογείται χρησιμοποιώντας κριτήρια, όπως το Akaike Information Criterion (AIC), το Bayesian Information Criterion (BIC) και με τη διενέργεια ελέγχων στατιστικής σημαντικότητας.
3. **Διαγνωστικός έλεγχος:** Το τελικό στάδιο της προσέγγισης B-J, περιλαμβάνει τον έλεγχο της καλής προσαρμογής του μοντέλου, μέσω της εξέτασης των σφαλμάτων (καταλοίπων). Ένα επιθυμητό μοντέλο, έχει κανονικά κατανομημένα κατάλοιπα με μέσο όρο κοντά στο μηδέν, τα οποία δεν εμφανίζουν συσχέτιση μεταξύ τους.

Προβλέψεις για την πορεία των επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Το τελευταίο μέρος της παρούσας εργασίας, αποσκοπεί στο να παρέχει μία πρόβλεψη για την μελλοντική εξέλιξη των επιχειρηματικών δανείων στην Ελλάδα. Τα επιχειρηματικά δάνεια αποτελούν βασικό συστατικό της οικονομικής ανάπτυξης, παρέχοντας στις επιχειρήσεις τα απαραίτητα κεφάλαια, για να επενδύσουν σε νέα εγχειρήματα και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους. Ως εκ τούτου, οι ακριβείς προβλέψεις μπορούν να βοηθήσουν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να εντοπίσουν πιθανούς οικονομικούς κινδύνους και να εφαρμόσουν μέτρα για τον μετριασμό τους, υποστηρίζοντας τη συνολική σταθερότητα και ανάπτυξη της οικονομίας. Ωστόσο, δεδομένης της πολυπαραγοντικής αβεβαιότητας που επικρατεί φέτος στο (υψηλός πληθωρισμός, υψηλά επιτόκια – κόστος χρήματος, καταρρεύσεις μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, κ.α.), το ενδεχόμενο χάσμα της πρόβλεψης από την επερχόμενη πραγματικότητα, μεγεθύνεται. Λόγω του σύνθετου οικονομικού περιβάλλοντος, η πρόβλεψη από μόνη της δεν μπορεί να παρέχει ιδιαίτερα χρήσιμες πληροφορίες. Αντ' αυτού, θα πρέπει οπωσδήποτε να συνδυαστεί με το τρέχον μακροοικονομικό περιβάλλον για την εξαγωγή ωφέλιμων συμπερασμάτων.

Συγκεκριμένα, η έρευνα γίνεται βάσει των επίσημων στοιχείων που δημοσιεύει Τράπεζα της Ελλάδος, για τα υπόλοιπα επιχειρηματικών δανείων, όλων των εμπορικών και συνεταιριστικών τραπεζών. Πρέπει να σημειωθεί ότι στα συγκεκριμένα στοιχεία, δεν γίνεται κάποιος διαχωρισμός ανάμεσα σε εμπρόθεσμες και ληξιπρόθεσμες οφειλές, αλλά περιλαμβάνονται αυτούσιες. Η πρόβλεψη αφορά στα επόμενα 4 τρίμηνα, ενώ τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή της, καλύπτουν 80 τρίμηνα (Q1/2003 έως Q4/2022), θεωρώντας το τρίμηνο ως σταθερό διάστημα δειγματοληψίας. Αρχικά, τα δεδομένα συλλέγονται και ταξινομούνται σε ένα πίνακα που περιλαμβάνει τα ιστορικά υπόλοιπα των επιχειρηματικών δανείων, ανά τρίμηνο, με χρονολογική σειρά. Το πρόγραμμα στο οποίο εισήχθησαν τα δεδομένα και χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεση των διαδικασιών στατιστικής ανάλυσης και πρόβλεψης, είναι το Statgraphics Centurion.

Πίνακας ιστορικού υπολοίπων αξίας επιχειρηματικών δανείων ανά τρίμηνο

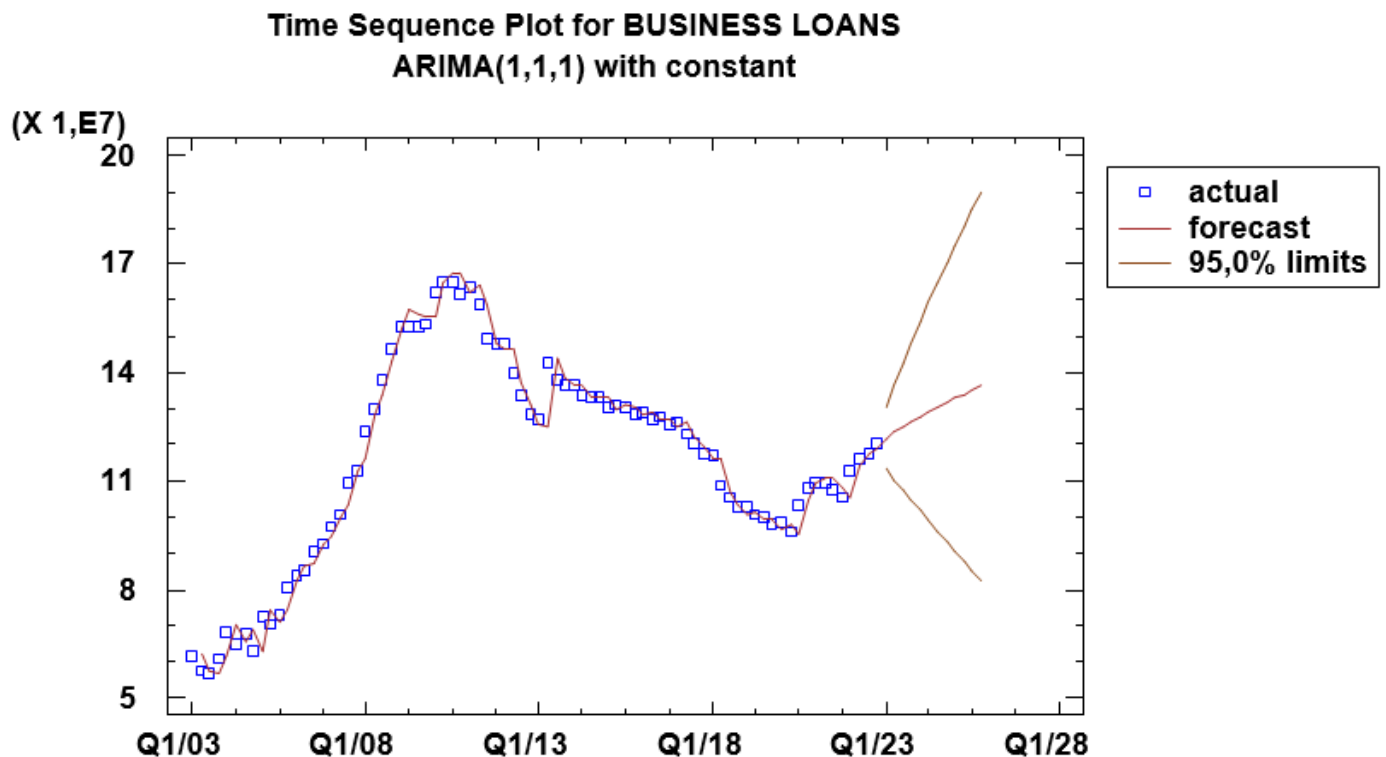
Period	Data	Period	Data	Period	Data	Period	Data
Q1/03	6,17266E7	Q1/08	1,23816E8	Q1/13	1,27157E8	Q1/18	1,16727E8
Q2/03	5,76467E7	Q2/08	1,29631E8	Q2/13	1,42406E8	Q2/18	1,08686E8
Q3/03	5,69854E7	Q3/08	1,38146E8	Q3/13	1,38153E8	Q3/18	1,05374E8
Q4/03	6,06633E7	Q4/08	1,46832E8	Q4/13	1,36306E8	Q4/18	1,0286E8
Q1/04	6,84718E7	Q1/09	1,52475E8	Q1/14	1,36634E8	Q1/19	1,02752E8
Q2/04	6,47289E7	Q2/09	1,52491E8	Q2/14	1,3378E8	Q2/19	1,00684E8
Q3/04	6,7815E7	Q3/09	1,52593E8	Q3/14	1,33394E8	Q3/19	1,00226E8
Q4/04	6,2974E7	Q4/09	1,53041E8	Q4/14	1,33136E8	Q4/19	9,78606E7
Q1/05	7,24292E7	Q1/10	1,6186E8	Q1/15	1,30433E8	Q1/20	9,8371E7
Q2/05	7,00063E7	Q2/10	1,64725E8	Q2/15	1,31228E8	Q2/20	9,61464E7
Q3/05	7,28956E7	Q3/10	1,65009E8	Q3/15	1,30628E8	Q3/20	1,03664E8
Q4/05	8,03518E7	Q4/10	1,61291E8	Q4/15	1,28591E8	Q4/20	1,07817E8
Q1/06	8,3794E7	Q1/11	1,63336E8	Q1/16	1,29118E8	Q1/21	1,09235E8
Q2/06	8,51758E7	Q2/11	1,58697E8	Q2/16	1,27334E8	Q2/21	1,0941E8
Q3/06	9,03451E7	Q3/11	1,49347E8	Q3/16	1,27446E8	Q3/21	1,07624E8
Q4/06	9,25486E7	Q4/11	1,48205E8	Q4/16	1,25653E8	Q4/21	1,05621E8
Q1/07	9,75309E7	Q1/12	1,47814E8	Q1/17	1,26685E8	Q1/22	1,12965E8
Q2/07	1,00584E8	Q2/12	1,39618E8	Q2/17	1,22702E8	Q2/22	1,1599E8
Q3/07	1,09263E8	Q3/12	1,33927E8	Q3/17	1,20196E8	Q3/22	1,17461E8
Q4/07	1,13091E8	Q4/12	1,28615E8	Q4/17	1,17358E8	Q4/22	1,2007E8

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΤτΕ

Τα δεδομένα της χρονοσειράς στη συνέχεια μοντελοποιούνται, χρησιμοποιώντας δοκιμαστικά το αυτοπαλίνδρομο ολοκληρωμένο υπόδειγμα κινητού μέσου τάξεως $ARIMA(1,1,1)$. Το δοκιμαστικό μοντέλο θα ελεγχθεί, μέσω των συναρτήσεων αυτοσυσχέτισης και μερικής αυτοσυσχέτισης, για την ύπαρξη βασικών χαρακτηριστικών, όπως η εποχικότητα και η κυκλικότητα. Πριν επιλεγεί οριστικά, το μοντέλο θα αξιολογηθεί ως προς την ακρίβεια διατύπωσης της ιστορικής συμπεριφοράς των δεδομένων, καθώς και για την ικανότητά του να προβλέπει μελλοντικές τιμές, σε σύγκριση με άλλα μοντέλα.

Ακολουθεί το διάγραμμα γραφικής απεικόνισης της χρονοσειράς, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ιστορικές τιμές, οι προβλεπόμενες, καθώς και τα όρια του 95% διαστήματος εμπιστοσύνης. Ουσιαστικά, η μελλοντική πορεία της γραφικής παράστασης των δανείων, θα ανήκει με 95% σιγουριά, στο τρίγωνο που σχηματίζεται μεταξύ των δύο ορίων, του διαστήματος εμπιστοσύνης.

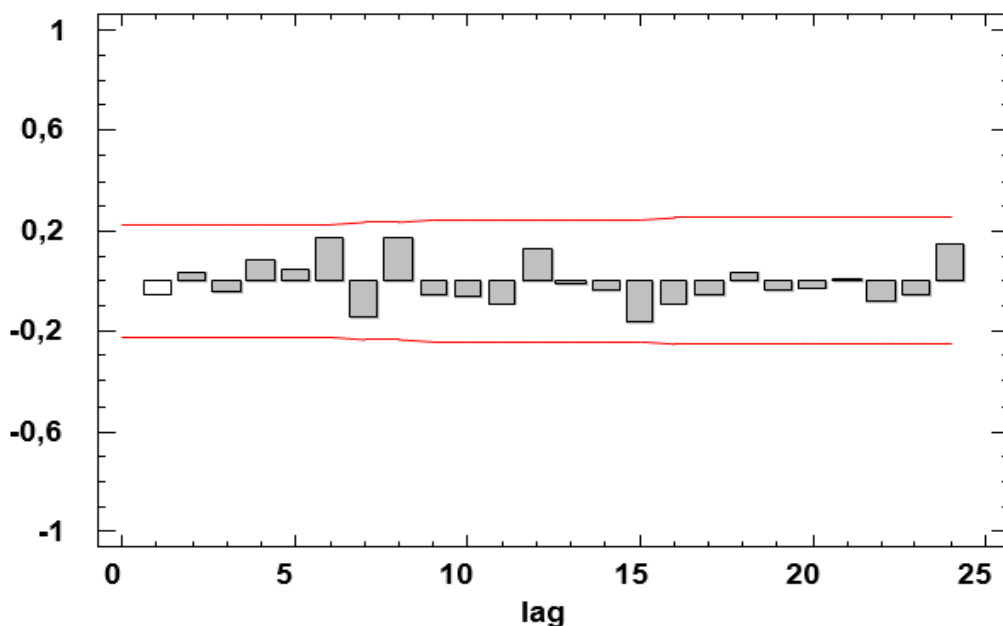

Ως αναφορά την ιστορική πορεία, διαφαίνεται αρχικά η ισχυρή ανοδική τάση των υπολοίπων κατά την περίοδο 2003-2010, την οποία ακολουθεί η σχετικά σταθερή πτωτική τάση για το διάστημα 2010-2020. Μέχρι το 2008, το ΑΕΠ της Ελλάδας αυξανόταν χρόνο με το χρόνο, η χώρα εξυπηρετούσε χαμηλότοκο χρέος και οι τράπεζες προέβαιναν σε ανοίγματα, χωρίς την αυστηρότητα του σημερινού ρυθμιστικού πλαισίου. Από εκείνη την περίοδο και μετά, η χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε σημαντικά, τόσο τη δυνατότητα των τραπεζών να δανείζουν, όσο και την ικανότητα των επιχειρήσεων να αποπληρώσουν τα δάνεια, μειώνοντας τα μεγέθη των σχετικών υπολοίπων. Με την έλευση της νέας δεκαετίας (2020), η Ελληνική οικονομία δείχνει τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης, η παροχή ρευστότητας προς την αγορά μεγαλώνει και επιδρά στα υπόλοιπα των επιχειρηματικών δανείων, όπως απεικονίζεται στη γραφική παράσταση.

Ακολουθεί η απεικόνιση των διαγραμμάτων αυτοσυσχέτισης, μερικής αυτοσυσχέτισης και το περιοδόγραμμα, στα οποία διερευνάται η ύπαρξη ή μη, μοτίβων όπως η εποχικότητα και η κυκλικότητα.

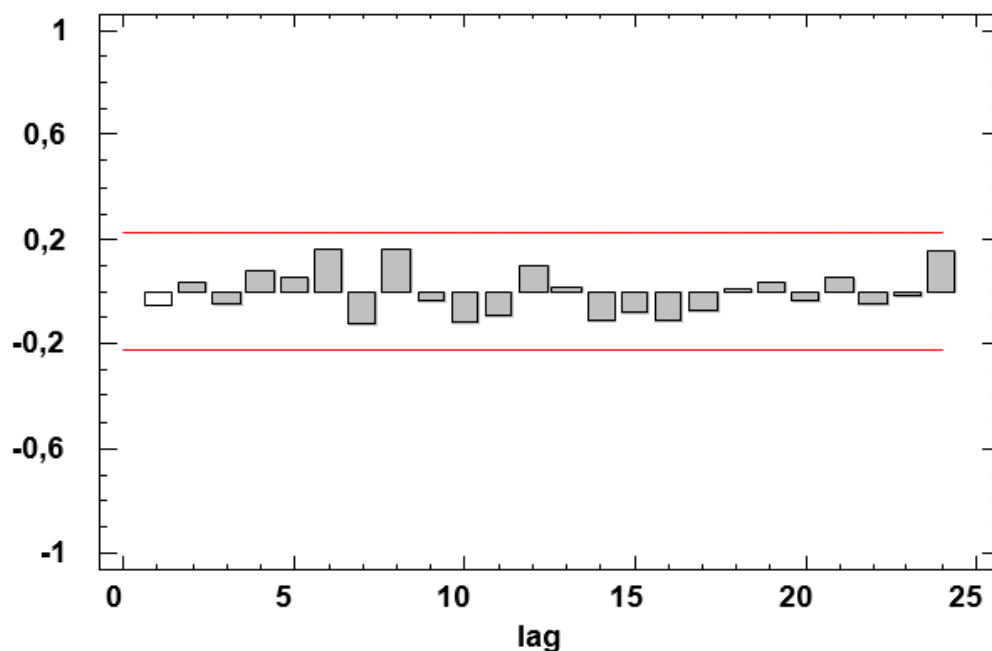
**Residual Autocorrelations for adjusted BUSINESS LOANS
ARIMA(1,1,1) with constant**

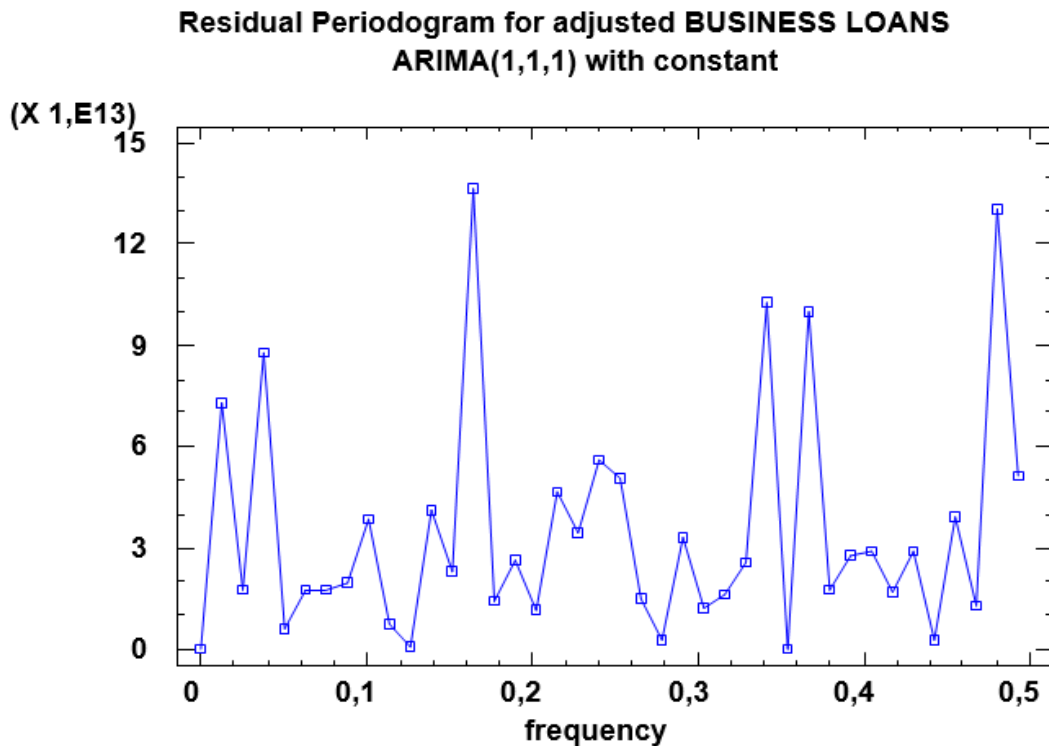

Παρατηρούμε ότι, στην απεικόνιση του διαγράμματος αυτοσυσχέτισης, δεν προεξέχει καμία μπάρα από τα όρια του διαστήματος εμπιστοσύνης. Ο συντελεστής αυτοσυσχέτισης lag (k), εκφράζει τη συσχέτιση μεταξύ των καταλοίπων, κατά τη χρονική στιγμή t και το χρόνο t-k. Εάν προεξείχε κάποια μπάρα, θα σήμαινε ότι ο συγκεκριμένος συντελεστής αυτοσυσχέτισης είναι στατιστικά σημαντικός και πιθανότατα υπάρχει κάποιο μοτίβο στην χρονοσειρά. Αντιθέτως, στην προκειμένη περίπτωση κανείς από τους 24 συντελεστές δεν είναι στατιστικά σημαντικός, υπονοώντας ότι οι χρονοσειρά μπορεί κάλλιστα να είναι εντελώς τυχαία (λευκός θόρυβος).

**Residual Partial Autocorrelations for adjusted BUSINESS LOANS
ARIMA(1,1,1) with constant**

Τα ευρήματα δεν διαφέρουν στην περίπτωση του διαγράμματος Μερικής Αυτοσυσχέτισης, όπου επίσης καμία μπάρα δεν προεξέχει των ορίων εμπιστοσύνης. Προκύπτει δε, ότι τα κατάλοιπα της χρονοσειράς δεν εμφανίζουν στατιστικά σημαντική συσχέτιση σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95% και επομένως δεν υπάρχει σημαντική εποχική κύμανση. Τα κατάλοιπα ή αλλιώς σφάλματα, διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη, αξιολόγηση και έλεγχο κάθε υποδείγματος, συμβάλλοντας στην προσέγγιση της αβεβαιότητας που έχουμε, σχετικά με κάποιο τμήμα συμπεριφοράς των υπό εξέταση μεταβλητών.

Το περιόδγραμμα είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό, τυχόν κυκλικότητας στα κατάλοιπα των δεδομένων που επαναλαμβάνονται ανά σταθερά διαστήματα. Η γραφική παράσταση που προκύπτει δείχνει την ισχύ του σήματος σε κάθε συχνότητα, ενώ οι υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν ισχυρότερα κυκλικά μοτίβα. Εάν το περιόδγραμμα των καταλοίπων, δείχνει κορυφές ή αιχμές που είναι σημαντικά υψηλότερες από την επίπεδη νοητή γραμμή, αυτό υποδηλώνει ότι τα κατάλοιπα δεν είναι εντελώς τυχαία και ότι μπορεί να υπάρχουν ανεξήγητα κυκλικά μοτίβα που το μοντέλο δεν έχει καταγράψει. Το συγκεκριμένο, δεν εμφανίζει κάποια διακεκριμένη κορυφή και ως εκ τούτου εξάγουμε το συμπέρασμα ότι η χρονοσειρά δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτες κυκλικές κυμάνσεις.

Μετά την εφαρμογή της μεθόδου των διαφορών και την πλήρη απαλοιφή των τάσεων, ακολουθεί η σύγκριση και αξιολόγηση μοντέλων, για την πρόκριση του τελικού μοντέλου πρόβλεψης.

Τα μοντέλα που συμμετέχουν στην αξιολόγηση είναι τα εξής:

- (A) ARIMA (1,1,1) with constant
- (B) Brown's quadratic exp. smoothing with $\alpha = 0,3672$
- (C) Holt's linear exp. smoothing with $\alpha = 0,9999$ and $\beta = 0,0421$
- (D) Brown's linear exp. smoothing with $\alpha = 0,5584$
- (E) Simple exponential smoothing with $\alpha = 0,9999$

Οι πίνακες που ακολουθούν, συνοψίζουν και συγκρίνουν τα αποτελέσματα των πέντε διαφορετικών μοντέλων πρόβλεψης.

Μοντέλο	RMSE	MAE	MAPE	ME	MPE
(A)	4,2804E6	3,00414E6	2,83141	33759,7	0,12225
(B)	4,59386E6	3,23612E6	3,01483	-39262,3	-0,0465531
(C)	4,54164E6	3,42105E6	3,13268	-451163,	-0,303497
(D)	4,31894E6	3,01926E6	2,82079	94736,8	0,205221
(E)	4,64724E6	3,45441E6	3,21601	729368,	0,734436

Μοντέλο	RMSE	RUNS	RUNM	AUTO	MEAN	VAR
(A)	4,2804E6	OK	OK	OK	OK	OK
(B)	4,59386E6	OK	OK	OK	OK	OK
(C)	4,54164E6	OK	OK	*	OK	OK
(D)	4,31894E6	OK	OK	OK	OK	OK
(E)	4,64724E6	OK	*	**	OK	OK

Εξετάζοντας τους παραπάνω στατιστικούς δείκτες, το μοντέλο με τη μικρότερη ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος (RMSE) κατά την περίοδο εκτίμησης είναι το μοντέλο Α. Επίσης το μοντέλο με το μικρότερο μέσο απόλυτο σφάλμα (MAE) είναι το μοντέλο Α. Το μικρότερο μέσο απόλυτο ποσοστιαίο σφάλμα (MAPE) εμφανίζει το μοντέλο Δ. Οι μετρήσεις αυτές, αποτελούν δείκτες αξιολόγησης της προβλεπτικής αξιοπιστίας του μοντέλου, καθώς προκύπτουν από τη σύγκριση των αρχικών, με τις προβλεφθείσες τιμές. Χρησιμοποιούνται για να εξεταστεί, το κατά πόσο περιγράφεται με ακρίβεια η εξέλιξη της χρονοσειράς, από τις εναλλακτικές τεχνικές πρόβλεψης. Όσο μικρότερες είναι οι τιμές των παραπάνω δεικτών, τόσο πιο κατάλληλο είναι το αντίστοιχο υπόδειγμα για τη διενέργεια της πρόβλεψης.

Ο δεύτερος πίνακας συνοψίζει τα αποτελέσματα των πέντε ελέγχων κριτηρίων που τέθηκαν στα υπολείμματα για να καθοριστεί, εάν το κάθε μοντέλο είναι επαρκές για τα δεδομένα. Το OK σημαίνει ότι το μοντέλο περνά τη διαδικασία ελέγχου. Το ήδη επιλεγμένο ως δοκιμαστικό ARIMA(1,1,1), σημειώνει την καλύτερη επίδοση μεταξύ των πέντε και προκρίνεται ως το μοντέλο που θα χρησιμοποιηθεί στην πρόβλεψη.

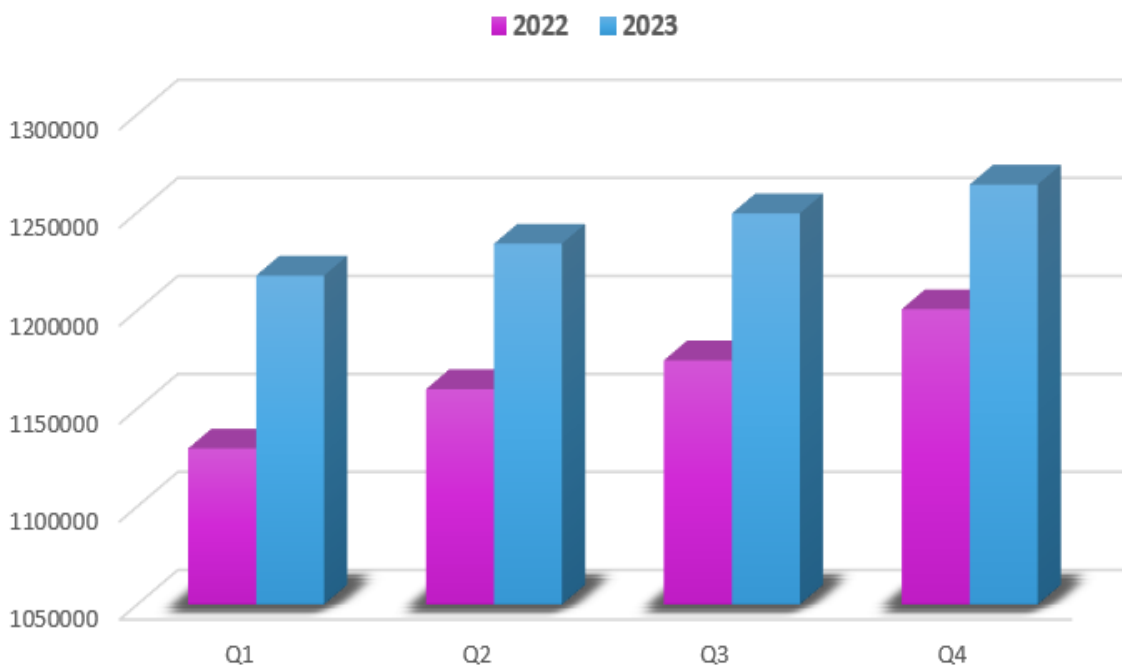

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζεται ο πίνακας που περιλαμβάνει τις εκτιμήσεις των υπολοίπων για τα επιχειρηματικά δάνεια, μέχρι και το τελευταίο τρίμηνο του 2023. Οι εκτιμήσεις έγιναν, χρησιμοποιώντας το προκριθέν προσαρμοσμένο μοντέλο ARIMA (1,1,1), με την υπόθεση ότι είναι κατάλληλο για τα δεδομένα. Στις διπλανές στήλες, παρατίθενται τα άνω και κάτω όρια της αντίστοιχης πρόβλεψης, για διάστημα εμπιστοσύνης 95%.

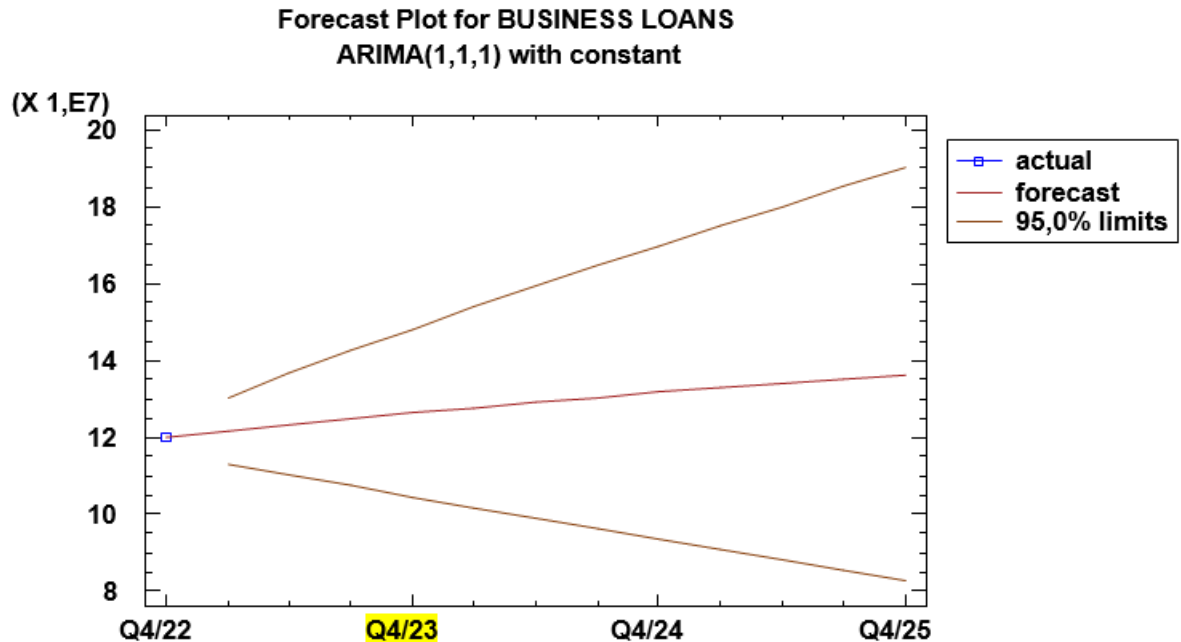
Περίοδος	Πρόβλεψη	Κάτω όριο 95%	Άνω όριο 95%
Q1/23	1,21783E8	1,13258E8	1,30309E8
Q2/23	1,23409E8	1,10163E8	1,36654E8
Q3/23	1,24954E8	1,07348E8	1,4256E8
Q4/23	1,26427E8	1,0459E8	1,48265E8

Όπως προκύπτει από τον πίνακα, η ανοδική πορεία των υπολοίπων φαίνεται να συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παρακάτω παρατίθεται το γράφημα σύγκρισης της πρόβλεψης για το έτος 2023, με τα πραγματικά υπόλοιπα της περυσινής χρονιάς, καθώς και το διάγραμμα προβλέψεων.

Γράφημα σύγκρισης πραγματικών υπολοίπων 2022 με προβλέψεις 2023

x100000

4.9. Σύνοψη πρόβλεψης

Βάσει των προβλέψεων, η πορεία των επιχειρηματικών υπολοίπων προδιαγράφεται ανοδική για το υπόλοιπο του έτους, επαληθεύοντας την ανοδική τάση που λαμβάνει χώρα μετά το 2020. Η πρόβλεψη, σκοπό έχει να παρέχει μία εικόνα του βραχυπρόθεσμου ορίζοντα των εξεταζόμενων υπολοίπων, συμβάλλοντας στην κατανόηση της παρούσας χρηματοδοτικής συγκυρίας που διανύουν, ο τραπεζικός κλάδος και οι Ελληνικές επιχειρήσεις. Η πρόβλεψη μπορεί να χρησιμοποιηθεί, μονάχα επικουρικά για την εξαγωγή συμπερασμάτων και δεν διαθέτει κάποια αυτόνομη ερμηνευτική ισχύ. Ο συνδυασμός της πρόβλεψης με τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και τα στατιστικά στοιχεία που παρατέθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, αυξάνει τη χρησιμότητά της, συμβάλλοντας στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Για φέτος τα επιχειρηματικά υπόλοιπα παρουσιάζουν σταθερή ανάπτυξη, ακολουθώντας την τάση του 2020 η οποία εμφανίστηκε, ανακόπτοντας σχεδόν 10 χρόνια καθοδικής πορείας. Ο περιορισμός των ΜΕΔ σε μονοψήφια ποσοστά, εξυγίανε σημαντικά την ποιότητα του ενεργητικού και θωράκισε τις Ελληνικές τράπεζες, οι οποίες έχουν επανέλθει στην κερδοφορία μετά από αρκετές ζημιογόνες χρήσεις. Οι τράπεζες διαθέτουν πλέον τη ρευστότητα που χρειάζεται για να στηρίξουν την επιχειρηματικότητα και να αυξήσουν τις χορηγήσεις, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψιν τους μακροοικονομικούς παράγοντες και το θεσμικό πλαίσιο.

Βιβλιογραφία

- ❖ Alpha Bank <https://www.alpha.gr/en/business>.
- ❖ Altunbas, Y., & Molyneux, P. (2017). *Advances in Banking Technology and Management: Impacts of ICT and CRM*. Palgrave Macmillan.
- ❖ Association Suisse des Banquiers. (n.d.). Services de base. Retrieved from <https://www.swissbanking.org/fr/services-de-base>
- ❖ Bank for International Settlements. (2021). About BIS. <https://www.bis.org/about/index.htm>
- ❖ Bank of America Corporation (n.d.). "Business Banking." Retrieved from <https://www.bankofamerica.com/>.
- ❖ Banking Supervision - ECB
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/statistics/html/index.en.html>
- ❖ Basel Committee on Banking Supervision. "About the Basel Committee."
- ❖ Berkshire Hathaway (2018). "2018 Annual Letter to Shareholders." Retrieved from <https://www.berkshirehathaway.com/letters/2018ltr.pdf>
- ❖ Bikker, J. A., Spierdijk, L., & Finnie, R. (2017). The impact of the global financial crisis on the banking sector: Evidence from an emerging market. *Journal of Financial Stability*, 31, 35-44.
- ❖ Bode, S. (2016). Factoring as an Alternative Financing Tool for Small and Medium-sized
- ❖ Corporate Finance Institute. *Investment Banking*.
<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/careers/investment-banking/>
- ❖ Eurobank
<https://eurobank.gr/>
- ❖ European Association of Co-operative Banks. About Us.
- ❖ European Banking Authority. Regulatory Framework. <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/regulatory-framework>
- ❖ European Central Bank. Banking Supervision. Retrieved from <https://www.bankingsupervision.europa.eu/>
- ❖ European Insurance and Occupational Pensions Authority.
- ❖ European Securities and Markets Authority.
- ❖ Federal Reserve
- ❖ Financial Stability Board. "About the FSB." <https://www.fsb.org/about/>
- ❖ Frank, M. Z., & Goyal, V. K. (2009). Capital structure decisions: which factors are reliably important?. *Financial management*, 38(1), 1-37.
- ❖ Huang, R., & Song, F. M. (2006). The pecking order, trade-off, signaling, and market timing theories of capital structure: a review. *Journal of business finance & accounting*, 33(1-2), 148-196.

- ❖ International Monetary Fund. (2019). Global Financial Stability Report. <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2019/10/01/global-financial-stability-report-october-2019>
- ❖ Investopedia. (2021). Investment Banking.
- ❖ JPMorgan Chase & Co. (n.d.). "Business Banking." Retrieved from <https://www.chase.com/business-banking>
- ❖ Kaserer, C., & Wimmer, M. (2017). Corporate Finance: An Introduction. Springer.
- ❖ Kim, J., & Sorensen, E. H. (1986). Evidence on the impact of the agency costs of debt on corporate debt policy. *The Journal of Finance*, 41(5), 1311-1324.
- ❖ Konrad, K. A., Kovenock, D., & Skaperdas, S. (2017). *The Oxford Handbook of the Economics of Peace and Conflict*. Oxford University Press.
- ❖ Leary, M. T., & Roberts, M. R. (2014). The pecking order, debt capacity, and information asymmetry. *Journal of Financial Economics*, 111(1), 111-141.
- ❖ Mankiw Gregory N και Laurence M. Ball, 2013, Μακροοικονομική και το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Gutenberg, Επιστημονική επιμέλεια Γιώργος Χορταρέας, Μετάφραση Ανδρέας Σοκοδήμος, σελ 612
- ❖ McKinsey & Company, Retail Banking 2020: Evolution Amid Disruption, 2020.
- ❖ Mishkin, F. S. (2007). *The economics of money, banking, and financial markets* (8th ed.). Boston: Addison Wesley.
- ❖ Mishkin, F. S., & Eakins, S. G. (2016). *Financial Markets and Institutions* (8th ed.). Pearson.
- ❖ Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of financial economics*, 13(2), 187-221.
- ❖ OECD. (2021). Banking regulation and supervision.
- ❖ Organisation for Economic Co-operation and Development. (2021). Financing SMEs and Entrepreneurs.
- ❖ PwC. (2021). Investment Banking.
- ❖ The Economist. (2021). Investment banking. [online] Available at: <https://www.economist.com/news/finance-and-economics/21732500-excessive-returns-are-proof-investment-banking-still-structurally-unsound> [Accessed 19 Feb. 2023].
- ❖ [Tradingeconomics.com/greece/government-debt-to-gdp](https://www.tradingeconomics.com/greece/government-debt-to-gdp)
- ❖ World Bank Group (2020). "Small and Medium Enterprises (SMEs)." Retrieved from [https://www.worldbank.org/en/topic/smefinance#:~:text=Small%20and%20medium%20enterprises%20\(SMEs,of%20emerging%20economies%20\(World%20Bank](https://www.worldbank.org/en/topic/smefinance#:~:text=Small%20and%20medium%20enterprises%20(SMEs,of%20emerging%20economies%20(World%20Bank)
- ❖ World Bank Group. (2021). Trade Finance. <https://www.worldbank.org/en/topic/tradefinance>
- ❖ Wikipedia
- ❖ Yellen, J. L. (2021). Remarks to the National Association for Business Economics.
- ❖ Αγγελόπουλος Π., Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα (Αγορές, Προϊόντα, Κίνδυνοι), Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Δ' Ανανεωμένη Έκδοση, Αθήνα, 2013, σελ 41-45
- ❖ Αγγελόπουλος Παναγιώτης, Ηρειώτης Νικόλαος και Συριόπουλος Κωνσταντίνος, Χρηματοοικονομικά εργαλεία στήριξης των ειδικών μορφών πίστης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 2008.

Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα σε σχέση με τη Χρηματοδότηση των Επιχειρήσεων - Προβλέψεις

- ❖ Άρθρο 1210 - Αστικός Κώδικας - Ύπαρξη απαίτησης
- ❖ Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. (2021). Χρηματοοικονομικό Σύστημα.
- ❖ Ελληνική Ένωση Factoring <http://www.hellenicfactors.gr>
- ❖ Ελληνική Ένωση Τραπεζών: <https://www.hba.gr/>
- ❖ Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών
- ❖ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (https://ec.europa.eu/info/index_el)
- ❖ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (<https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>)
- ❖ Εφημερίς της Κυβερνήσεως (<http://www.et.gr/>)
- ❖ Θωμάκος, Ι., & Καλαντώνης, Α. (2017). Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ελληνικών τραπεζών μετά την κρίση του 2008. Περιοδικό Οικονομική Έρευνα, 34(1), 57-78.
- ❖ Κάμπος Δημήτριος, άρθρο: Γενικά περί χρηματοδοτήσεων, Σχολή Επιχειρηματικών & Διεθνών Σπουδών τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- ❖ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013
- ❖ Νόμος 2844/2000 Συμβάσεις επί κινητών ή απαιτήσεων υποκείμενες σε δημοσιότητα και άλλες συμβάσεις παροχής ασφάλειας
- ❖ Νόμος 4308/14 (ΦΕΚ 251 Α/24.11.2014)
- ❖ Π.Δ.Τ.Ε.2580/15.6.2006
- ❖ Π.Δ.Τ.Ε.2589/20.8.2007
- ❖ Τράπεζα της Ελλάδος (<https://www.bankofgreece.gr/>)
- ❖ Τράπεζα της Ελλάδος: "Εποπτεία και κανονιστικό πλαίσιο για τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τις χρηματοδοτήσεις"
- ❖ Υπουργείο Οικονομικών (<https://www.mof.gov.gr/>)